

Жол жүрісі туралы

Қазақстан Республикасының Заңы 2014 жылғы 17 сәуірдегі № 194-V ҚРЗ.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Осы Заңның қолданысқа енгізілу тәртібін 95-баптан қараңыз.

Қолданушылар назарына!

Қолданушыларға ыңғайлы болуы үшін ЗҚАИ мазмұнды жасады.

МАЗМҰНЫ

Ескерту. Бүкіл мәтін бойынша "мүгедектерге", "Мүгедектерге", "мүгедек жүргізушілер", "мүгедектердің", "Мүгедектер", "Мүгедек", "Мүгедектерден" деген сөздер тиісінше "мүгедектігі бар адамдарға", "Мүгедектігі бар адамдарға", "мүгедектігі бар жүргізушілер", "мүгедектігі бар адамдардың", "Мүгедектігі бар адамдар", "Мүгедектігі бар адам", "Мүгедектігі бар адамдардан" деген сөздермен ауыстырылды - ҚР 27.06.2022 № 129-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Ескерту. Бүкіл мәтін бойынша "ақпараттық жүйе", "ақпараттық жүйесі", "ақпараттық жүйесінің", "ақпараттық жүйесін", "ақпараттық жүйелерді", "ақпараттық жүйесінде", "ақпараттық жүйесіне", "ақпараттық жүйесіндегі" деген сөздер тиісінше "цифрлық жүйе", "цифрлық жүйесі", "цифрлық жүйесінің", "цифрлық жүйесін", "цифрлық жүйелерді", "цифрлық жүйесінде", "цифрлық жүйесіне", "цифрлық жүйесіндегі" деген сөздермен ауыстырылды – ҚР 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Ескерту. Бүкіл мәтін бойынша "көлік және коммуникация саласындағы", "Көлік және коммуникация саласындағы" деген сөздер тиісінше "көлік саласындағы", "Көлік саласындағы" деген сөздермен ауыстырылды – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Ескерту. Кіріспе алып тасталды – ҚР 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1-тарау. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1-бап. Осы Заңда пайдаланылатын негізгі ұғымдар

Осы Заңда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

1) авариялар мен апаттар кезіндегі шұғыл шақыру жүйесі (бұдан әрі – шұғыл шақыру жүйесі) – навигациялық спутниктік жүйелердің сигналдары мен деректерін

пайдалана отырып жұмыс істейтін, шұғыл қимылдайтын жедел қызметтерге Қазақстан Республикасының автомобиль жолдарындағы жол-көлік оқиғалары және өзге де төтенше жағдайлар туралы қалыпқа түсірілген ақпарат беруді қамтамасыз ететін мемлекеттік автоматтандырылған цифрлық жүйе;

2) автомагистраль – көлік құралдарының жүруі үшін жобаға сәйкес арнайы салынған немесе реконструкцияланған, жол бойындағы иеліктерге қызмет көрсетпейтін жол. Оған тек басқа жолдардан ғана әртүрлі деңгейлердегі жол айрықтары арқылы өтуге болады. Бұл жолдың:

бір-бірінен жүруге арналмаған бөлу жолағымен бөлінген, әртүрлі бағытта жүру үшін бөлек жүру бөліктері бар;

басқа жолдармен, теміржолдармен және трамвай жолдарымен және жаяу жүргінші жолдарымен бір деңгейде қиылыстары жоқ;

автомагистраль ретінде арнайы белгіленген;

3) автомобиль – жолдарда жүруге және олармен адамдарды, жүктерді немесе үстіне орнатылған жабдықты тасымалдауға немесе адамдарды, жүктерді немесе үстіне орнатылған жабдықты тасымалдауға арналған көлік құралдарын жолдарда сүйретуге арналған, оның ішінде троллейбустарды қоса алғандағы механикалық көлік құралы. Бұл ұғым тракторлар мен өздігінен жүретін машиналарға қолданылмайды;

4) айрықша мақсаттағы автомобиль – күзетілетін адамдарды тасымалдау және (немесе) олармен бірге ілесіп жүруге арналған көлік құралы;

5) аялдау – көлік құралының жүрісін бес минутқа дейін не, егер бұл жолаушыларды отырғызу немесе түсіру, көлік құралын тиеу немесе түсіру үшін қажет болса, одан да көбірек уақытқа әдейі тоқтату;

6) велосипед – екі немесе одан көп дөңгелегі бар және үстінде отырған адамдардың дене күшімен қозғалысқа келтірілетін көлік құралы;

7) велосипед жолы – велосипедтердің жүруіне арналған және тиісті белгімен белгіленген жеке жол немесе жолдың бір бөлігі. Велосипед жолы басқа жолдардан немесе нақ сол жолдың басқа элементтерінен конструктивтік түрде бөлінеді;

8) велосипед жүретін жолақ – жолдың жүру бөлігінің велосипедтер жүруге арналған жолағы. Велосипед жүретін жолақ жолдың басқа жүру бөлігінен ұзына бойындағы жол таңбасы және арнайы белгілер арқылы бөлінеді;

9) елді мекен – кіретін және шығатын жерлері тиісті белгілермен белгіленген, құрылыс салынған аумақ;

10) жаяу жүргінші – жолда көлік құралынан тыс жерде тұрған және онда жұмыс жүргізіп жатпаған адам. Мүгедектігі бар адамдарға арналған кресло-арбалармен жүріп-тұратын, велосипедті, электр самокатты, шағын электр көлігі құралын, мопедті, мотоциклді жетелеп әкеле жатқан, шана, арба, балалар арбасын сүйретіп келе жатқан жеке адамдар жаяу жүргіншілерге теңестіріледі;

10-1) жеке бөлінген жол – тек қана қоғамдық көліктің, оның ішінде жеңіл рельсті көліктің жүрісіне арналған жолақ. Жеке бөлінген жол қалған жүру бөліктерінен көлденең жол таңбаларының және жол белгілерінің көмегімен бөлінеді;

11) жол – осы Заңда белгіленген тәртіппен көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің жүруі үшін жайластырылған немесе ыңғайластырылған және пайдаланылатын жердің барлық бөлінген жолағы не жасанды құрылыстың үсті. Жол бір немесе бірнеше жүру бөліктерін, сондай-ақ трамвай жолдарын, тротуарларды, жол жиектерін және олар болған кезде бөлу жолақтарын қамтиды;

12) жолаушы – көлік құралының үстінде (ішінде) отыратын және оны басқармайтын адам;

13) жол жүрісі – жолдар шегінде адамдар мен жүктерді көлік құралдары арқылы немесе оларсыз тасымалдау процесінде туындайтын қоғамдық қатынастар жиынтығы;

14) жол жүрісі қағидалары – Қазақстан Республикасының аумағында жол жүрісінің бірыңғай тәртібін, жол жүрісін ұйымдастырудың техникалық және басқа да құралдарының мақсаты мен қолданысын белгілейтін нормативтік құқықтық акт;

15) жол жүрісіне қатысушы – жол жүрісі процесіне жаяу жүргінші, жолаушы немесе жүргізуші ретінде тікелей қатысатын адам;

16) жол жүрісі қауіпсіздігі – қатысушыларының жол-көлік оқиғалары мен олардың зардаптарынан, сондай-ақ жол жүрісінің экологиялық жағдайға, халықтың денсаулығына теріс әсерінен қорғалу дәрежесін көрсететін жол жүрісінің жай-күйі;

17) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету – жол-көлік оқиғаларын, жол жүрісінің экологиялық жағдайға, халықтың денсаулығына теріс әсерін болғызбауға, олардың зардаптарының ауырлығын азайтуға, сондай-ақ осындай зардаптарды жоюға бағытталған қызмет;

18) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті орган (бұдан әрі – уәкілетті орган) – жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында басшылықты өз құзыреті шегінде және салааралық үйлестіруді жүзеге асыратын орталық атқарушы орган және оның облыстардағы, республикалық маңызы бар қалалардағы және астанадағы аумақтық бөлімшелері;

19) алып тасталды - ҚР 05.10.2018 № 184-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі).

20) жол жүрісін ұйымдастыру – жол жүрісін басқару жөніндегі ұйымдық-құқықтық, нормативтік-әдістемелік, жобалау-ізвестіру, ұйымдық-техникалық, бақылау-қадағалау, өкімдік және басқа да іс-шаралар кешені;

20-1) жол жүрісін ұйымдастырудың техникалық құралдары – жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету және жолдың өткізу қабілетін арттыру үшін жолдарда қолданылатын құрылғылар, құрылысжайлар және бейнелер кешені;

21) жол жүрісі саласындағы тәуекелдерді басқару жүйесі – тиімді жоспарлауды және бақылау іс-шараларын жүргізуді қамтамасыз ететін, бақылау қызметінің

неғұрлым басым бағыттарына ресурстарды іріктеп алу, оңтайлы бөлу қағидаттарына негізделетін әкімшілік ету жүйесі;

22) жолдың жүру бөлігі – көлік құралдарының жүруі үшін пайдаланылатын жолдың бір бөлігі;

23) жол иелері – жолдың меншік иелері болып табылатын немесе шаруашылық жүргізу немесе жедел басқару құқығында жолдарды басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жеке немесе заңды тұлғалар;

24) жол-көлік оқиғасы – көлік құралының жолда жүруі процесінде және оның қатысуымен туындаған, адамның денсаулығына зиян келтіруге, өліміне, көлік құралдарының, құрылыстардың, жүктердің бүлінуіне не өзге де материалдық залалға әкеп соққан оқиға;

24-1) жол-көлік оқиғасын оңайлатылған ресімдеу – "Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген жағдайларда жол-көлік оқиғасы туралы құжаттарды Қазақстан Республикасының ішкі істер органдары қызметкерлерінің қатысуынсыз ресімдеу;

25) жүргізуші – көлік құралын басқаратын адам, жол бойымен малды, табынды, жүк артылған, жегілген малды немесе мініс малын айдаушы. Білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шебері жүргізушіге теңестіріледі;

26) жүргізуші куәлігі – тиісті санаттағы көлік құралын басқару құқығын растайтын құжат. Жүргізуші куәлігі иесінің жеке басын куәландыратын құжат болған кезде, алып қойылған немесе жоғалған құжаттың орнына Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мерзімге берілетін құжат та жүргізуші куәлігі болып есептеледі;

26-1) интеллектуалды көлік жүйесі – жол жүрісі мен жолаушыларды, багажды, жүктерді және пошта жөнелтілімдерін тасымалдау жөніндегі қызметті басқаруды, мониторингтеу мен бақылауды қамтамасыз ететін өзара байланысты автоматтандырылған жүйелердің, сондай-ақ Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы және автомобиль көлігі туралы заңнамасын бұзушылықтарды анықтайтын немесе тіркеп-белгілейтін, автоматты режимде жұмыс істейтін техникалық құралдар кешені;

27) көлік құжаттарын басқарудың бірыңғай жүйесі – Қазақстан Республикасының автомобиль көлігі туралы заңнамасында айқындалатын тәртіппен автомобиль көлігі саласындағы жолаушыларды, багажды, жүктерді және пошта жөнелтілімдерін тасымалдау жөніндегі қызметпен байланысты құжаттарды тіркеуді, есепке алуды, өңдеу мен сақтауды және осындай құжаттар туралы қалыпқа түсірілген ақпаратты тиісті уәкілетті мемлекеттік органдар мен тасымалдау процесіне қатысушыларға беруді қамтамасыз ететін цифрлық жүйе;

27-1) көлік құралдарының электрондық паспорттары (көлік құралдары шассилерінің паспорттары) және өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспорттары жүйелерінің әкімшісі (бұдан әрі – электрондық паспорттар жүйелерінің әкімшісі) – көлік құралдары электрондық паспорттарының (көлік құралдарының шассилері паспорттарының) және өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспорттарының жүйелерін пайдалануға беруді, пайдалануды, өнімділігін оңтайландыруды, қол жеткізуді қамтамасыз ету мен бақылауды, қауіпсіздігін қамтамасыз етуді, техникалық қамтамасыз ету мәселелерін қадағалауды, жүйелерге қатысушылармен және билік органдарымен өзара іс-қимыл жасауды, осы жүйелерге жаңа қатысушыларды қосуды, сондай-ақ Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің осы жүйелердің функциялары саласындағы заңнамасын үндестіру үшін қажет шараларға бастамашылық жасауды қоса алғанда, осы жүйелерді жобалау жөніндегі іс-қимылдарды үйлестіру функциясы жүктелген, Еуразиялық экономикалық комиссия айқындайтын ұйым;

27-2) көлік құралдарының электрондық паспорттары (көлік құралдары шассилерінің паспорттары) және өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспорттары жүйесі (бұдан әрі – электрондық паспорттар жүйесі) – есептеуіш және коммуникациялық жабдықты, бағдарламалық қамтылымды, лингвистикалық құралдарды, цифрлық ресурстарды, жүйелік персоналды және осы жүйеде белгіленген қағидалар бойынша өзара іс-қимыл жасайтын қатысушылар мен пайдаланушыларды қамтитын, сондай-ақ осы жүйенің белгіленген функцияларын орындаудың цифрлық технологиясын іске асыратын құрылымдалған кешен;

27-3) көлік құралдарының электрондық паспорттары (көлік құралдары шассилерінің паспорттары) және өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспорттары жүйесінің ұлттық операторы (ұлттық әкімшісі) (бұдан әрі – электрондық паспорттар жүйесінің ұлттық операторы (ұлттық әкімшісі) – қауіпсіздікті және электрондық паспорттар жүйесіне қатысушылармен және билік органдарымен өзара іс-қимылды қамтамасыз ете отырып, электрондық паспорттар жүйелерінің әкімшісімен жұмысты ұйымдастыруды жүзеге асыратын заңды тұлға;

28) көлік құралы (оның ішінде пилотсыз көлік құралы) – адамдарды, жүктерді немесе үстіне орнатылған жабдықты жолдармен тасымалдауға арналған құрылғы;

28-1) көлік құралын бастапқы тіркеу – Қазақстан Республикасының аумағында алғаш рет жүзеге асырылатын, көлік құралын мемлекеттік тіркеу;

29) көлік құралының иесі – көлік құралының меншік иесі, сондай-ақ көлік құралын шаруашылық жүргізу құқығында немесе жедел басқару құқығында не өзге де заңды негізде (жалдау құқығы, көлік тиісті органның осы адамға көлік құралын беру туралы өкімі) иеленетін адам. Өзінің қызметтік немесе еңбек міндеттерін орындауына орай, оның ішінде көлік құралының меншік иесімен немесе өзге де иесімен жасалған еңбек немесе азаматтық-құқықтық шарт негізінде немесе мәмілені жазбаша нысанда

ресімдеместен, олардың ерік білдіруі негізінде көлік құралын басқаратын адам көлік құралының иесі болып табылмайды;

29-1) көлік құралының орташа жүру жылдамдығы – көлік құралы жүріп өткен халықаралық, республикалық маңызы бар жалпыға ортақ пайдаланылатын жолдар учаскесінің ұзындығын осы қашықтықты жүріп өткен уақыт аралығына бөлу арқылы айқындалатын жылдамдық;

29-2) көлік құралының паспорты (көлік құралы шассіінің паспорты) – жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарымен жол жүруге арналған, жұмыс көлемі елу текше сантиметрден жоғары іштен жану қозғалтқышы немесе ең жоғары (жиынтық) қуаты төрт киловаттан асатын электр қозғалтқышы (электр қозғалтқыштары) бар және (немесе) ең жоғары конструктивтік жылдамдығы сағатына елу километрден асатын автотөлке көлік құралдарына және олардың тіркемелеріне берілетін паспорт (шассі тұтынушыларға жеткізіп берілетін жағдайда көлік құралының шассііне берілетін паспорт);

29-3) көлік құралының электрондық паспорты (көлік құралы шассіінің паспорты) – көлік құралдарының электрондық паспорттары (көлік құралдары шассілерінің паспорттары) жүйесінде ресімделген көлік құралының паспорты (көлік құралы шассіінің паспорты);

30) көлік құралын мемлекеттік тіркеу – құжаттардың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкестігін тексергеннен, көлік құралының сәйкестендіру нөмірлерін салыстырып тексергеннен кейін көлік құралын тіркеу туралы куәлікті бере отырып және мемлекеттік тіркеу нөмірі белгісін бере отырып уәкілетті орган жүзеге асыратын, көлік құралының жол жүрісіне қатысуына рұқсат беру рәсімі;

31) көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәлік – көлік құралының жол жүрісіне қатысуына рұқсат берілгенін растайтын құжат;

32) көлік құралдарының белсенді қауіпсіздігі – көлік құралдарының жол-көлік оқиғаларын болғызбауға және олардың көлік құралының конструктивтік ерекшеліктерімен байланысты туындайтын алғышарттарын жоюға бағытталған конструктивтік және пайдалану қасиеттерінің жиынтығы;

33) көлік құралдарының бәсең қауіпсіздігі – көлік құралдарының жол-көлік оқиғаларының ауырлығын азайтуға бағытталған конструктивтік және пайдалану сипаттамаларының жиынтығы;

34) көлік саласындағы уәкілетті орган – автомобиль көлігі саласында басшылықты, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген шектерде салааралық үйлестіруді жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

35) қызмет өңірі – көлік саласындағы уәкілетті орган айқындаған, техникалық қарап-тексерудің стационарлық желілері жоқ аумақ;

36) мемлекеттік баяндама – жол жүрісі қауіпсіздігінің жай-күйі туралы жыл сайынғы есеп;

37) мемлекеттік тіркеу нөмірі белгісі – мемлекет меншігі болып табылатын және механикалық көлік құралына берілетін жеке-дара әріптік-цифрлық белгіден тұратын және ұлттық стандарт талаптарына сәйкес жасалған бұйым. Бұл ұғым "Транзит" нөмірлік белгілеріне қолданылады;

38) механикалық көлік құралы – электр самокаттарды, шағын электр көлігі құралдарын және рельстік көлік құралдарын қоспағанда, қозғалтқышпен қозғалысқа келтірілетін, өздігінен жүретін жол көлік құралы. Ұғым тракторлар мен өздігінен жүретін машиналар жол жүрісіне қатысқан кезде оларға да қолданылады;

39) механикалық көлік құралын пайдалану – механикалық көлік құралы мемлекеттік тіркелген кезден бастап кәдеге жаратылған кезге дейін оның мақсаты бойынша пайдаланылуын қамтитын өмірлік цикл сатысы;

40) механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесі – механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерінің иелері, механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелері, міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу нәтижелері туралы мәліметтер қамтылатын цифрлық дерекқор;

40-1) механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесінің операторы – көлік саласындағы уәкілетті орган айқындаған және механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесін жүргізуді, дамытуды, интеграциялауды және қолдап отыруды жүзеге асыратын акционерлік қоғам;

41) мопед – қозғалтқышының көлемі елу текше сантиметрден аспайтын іштен жану қозғалтқышымен не электр қозғалтқышпен жабдықталған және ең жоғары конструктивтік жылдамдығы сағатына елу километрден аспайтын екі немесе үш дөңгелекті механикалық көлік құралы. Мопедтерге қозғалтқышы бар велосипедтер, мокиктер, скутерлер және осыған ұқсас сипаттамалары бар басқа да механикалық көлік құралдары теңестіріледі;

42) мотоцикл – қозғалтқышы бар, бүйір тіркемесімен немесе онсыз екі дөңгелекті механикалық көлік құралы. Мотоциклдерге жүктемесіз салмағы төрт жүз килограмнан аспайтын үш және төрт дөңгелекті көлік құралдары, цилиндрінің көлемі елу текше сантиметрден асатын скутерлер және осыған ұқсас сипаттамалары бар басқа да көлік құралдары теңестіріледі;

43) міндетті техникалық қарап тексеру – механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерінің техникалық жай-күйінің Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген талаптарға сәйкестігін диагностикалаудың мерзімдік процесі ;

43-1) оқу автоайлағы – көлік құралдарын басқарудың практикалық дағдыларын үйретуге арналған, жол жүрісі жағдайларын имитациялайтын элементтерді (

жаттығуларды) қамтитын, уәкілетті орган айқындаған тәртіппен жол таңбасымен, жол белгілерімен және жол жүрісін ұйымдастырудың өзге де техникалық құралдарымен жарақтандырылған арнайы жабдықталып қоршалған аумақ;

44) орынтұрақ – Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен бекітілген нормативтік құқықтық актілерге сәйкес ұйымдастырылған жол учаскесі болып табылатын, көлік құралы қойылатын орын;

44-1) орынтұрақ кеңістігі – көлік құралының аялдауы және (немесе) тоқтап тұруы үшін, оның ішінде автомобиль жолдарынан тыс жерде арнайы бөлінген аумақ (тұрғын үй кешендерінің ішкі өтпе жолы), ғимараттың немесе құрылысжайдың бір бөлігі (жерасты және көп деңгейлі тұрақтар) немесе орын;

44-2) өздігінен жүретін машина мен басқа да техника түрлерінің паспорты – жұмыс көлемі елу текше сантиметрден жоғары іштен жану қозғалтқышы немесе ең жоғары (жиынтық) қуаты төрт киловаттан асатын электрлі қозғалтқышы (электрлі қозғалтқыштары) бар тракторларға, өздігінен жүретін жол-құрылыс, коммуналдық, ауыл шаруашылығы машиналары мен жер үстінде рельссіз жүретін басқа да механикалық көлік құралдарына (жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарымен жол жүруге арналған, ең жоғары конструктивтік жылдамдығы сағатына елу километрден асатын автомотокөлік құралдарын қоспағанда) және олардың тіркемелеріне берілетін паспорт;

44-3) өздігінен жүретін машина мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспорты – өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспорттары жүйесінде ресімделген өздігінен жүретін машина мен басқа да техника түрлерінің паспорты;

45) паркинг – көлік құралдарын сақтауға (қоюға) арналған және нормативтік құқықтық актілерге сәйкес ұйымдастырылған, бір немесе көп деңгейлі инженерлік құрылысты немесе арнайы ашық алаңды қоса алғанда, арнайы жабдықталған ғимаратты (ғимараттың бір бөлігін), құрылысты (құрылыстың бір бөлігін) білдіретін аумақ;

46) алып тасталды – ҚР 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

47) техникалық қарап тексеру операторы – міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу жөніндегі қызметті жүзеге асыратын және техникалық қарап тексеру операторларының қызметіне арналған рұқсатты алған заңды тұлға немесе дара кәсіпкер ;

48) техникалық қарап тексеру орталығы – механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерінің техникалық жай-күйін диагностикалау жөніндегі жұмыстарды орындауға арналған, осы мақсаттар үшін техникалық қарап тексерудің стационарлық және (немесе) ұтқыр желісі бар кешен;

49) техникалық қарап тексерудің диагностикалық картасы – механикалық көлік құралы мен оның тіркемелерінің техникалық жай-күйі параметрлерінің тізбесімен бірге иесі және механикалық көлік құралы мен оның тіркемелері және міндетті техникалық қарап тексеру нәтижелері туралы мәліметтер қамтылатын құжат;

50) техникалық қарап тексерудің стационарлық желісі – механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу үшін диагностикалау құралдарымен жарақтандырылған, ғимаратта немесе құрылыста орналасқан кешен;

51) техникалық қарап тексерудің ұтқыр желісі – міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу үшін механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін диагностикалау құралдарымен жарақтандырылған арнайы көлік құралынан не ұтқыр құрылыстан (контейнер типіндегі) тұратын жылжымалы кешен;

52) тоқтап тұру – көлік құралының жүрісін жолаушыларды отырғызуға немесе түсіруге не көлік құралын тиеуге немесе түсіруге байланысты емес себептер бойынша бес минуттан асатын уақытқа әдейі тоқтату;

53) тіркеме – қозғалтқышпен жабдықталмаған және механикалық көлік құралының құрамында жүруге арналған көлік құралы. Ұғым жартылай тіркемелер мен ұзартылмалы тіркемелерге де қолданылады;

53-1) шағын электр көлігі құралы – электр самокаттар мен электр қозғалтқышы бар велосипедтерді қоспағанда, электр қозғалтқышпен жарақталған, жеке жүріп-тұруға арналған, бір немесе бірнеше дөңгелегі бар көлік құралы;

Шағын электр көлігі құралдарына гироскутерлер, сигвейлер, электрмотоскейтбордтар, монодөңгелектер және ұқсас сипаттамалары бар өзге де көлік құралдары жатады;

54) шұғыл қимылдайтын жедел қызметтер – Қазақстан Республикасының автомобиль жолдарындағы жол-көлік оқиғалары және өзге де төтенше жағдайлар кезінде шұғыл көмек көрсететін қызметтер;

55) шұғыл қимылдайтын жедел қызметтерді шақыру құрылғысы – жұмыс істеп тұрған кемінде екі жаһандық навигациялық спутниктік жүйе сигналдарының көмегімен көлік құралының координаттарын, жылдамдығын және қозғалыс бағытын айқындауды, жол-көлік оқиғасы және өзге де төтенше жағдай кезінде көлік құралы туралы хабарлама беруді, сондай-ақ жылжымалы радиотелефон байланысы желілері арқылы шұғыл қимылдайтын жедел қызметтермен екіжақты дауыс байланысын жүзеге асыратын және қамтамасыз ететін құрылғы;

56) шұғыл шақыру жүйесінің операторы – шұғыл шақыру жүйесін басқаруды жүзеге асыратын уәкілетті ұйым.

56-1) электромобиль – аккумулятор батареяларынан, сыйымдылықты жинақтауыштардан және (немесе) отын элементтерінен энергия алатын электр

қозғалтқышпен жарақтандырылған және қозғалысқа келтірілетін және тек қана электр энергиясының сыртқы көзінің көмегімен қуатталатын механикалық көлік құралы;

57) электр самокат – екі немесе үш дөңгелегі бар, электр қозғалтқышты (электр қозғалтқыштарды) пайдалану арқылы бір адамның жүріп-тұруына арналған, орындығы жоқ, ең жоғары конструктивтік жылдамдығы сағатына жиырма бес километрден аспайтын жеке мобильді көлік құралы.

Ескерту. 1-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 29.12.2014 № 269-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі); 27.10.2015 № 364-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 17.11.2015 № 407-V (01.01.2016 бастап қолданысқа енгізіледі); 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 05.10.2018 № 184-VI (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз); 19.04.2019 № 249-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 02.01.2021 № 399-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 12.07.2022 № 138-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.06.2023 № 12-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 18.07.2024 № 126-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-б. қараңыз); 17.07.2025 № 213-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Зандарымен.

2-бап. Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы заңнамасы

1. Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы заңнамасы Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді және осы Заңнан, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерінен тұрады.

2. Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттар осы Заңнан басым болады. Қазақстан Республикасы қатысушысы болып табылатын халықаралық шарттардың Қазақстан Республикасының аумағында қолданылу тәртібі мен талаптары Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалады.

3. Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы заңнамасында реттелген құқықтық қатынастарға жүргізуші куәліктерін, көлік құралдарын мемлекеттік тіркеу туралы куәліктерді, мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілерін дайындауға арналған тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алу бөлігінде Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасының күші қолданылмайды.

Ескерту. 2-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 15.11.2021 № 72-VII (01.01.2022 бастап қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

3-бап. Осы Заңның негізгі мақсаты, міндеттері мен қағидаттары

1. Қазақстан Республикасында жол жүрісінің жұмыс істеуінің және оның қауіпсіздігін қамтамасыз етудің құқықтық негіздері мен жалпы шарттарын белгілеу осы Заңның негізгі мақсаты болып табылады.

2. Осы Заңның негізгі міндеттері мыналар болып табылады:

- 1) жол жүрісі саласындағы мемлекеттік басқару;
- 2) жол жүрісі саласындағы қызметті жүзеге асыратын мемлекеттік органдардың құзыретін айқындау;
- 3) жол жүрісі саласындағы мемлекеттік бақылау;
- 4) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етуге және жол-көлік оқиғаларының салдарын жоюға бағытталған қызметті басқару;
- 5) жолдардың қауіпсіздігін және өткізу қабілетін қамтамасыз етуге бағытталған қызметті басқару;
- 6) көлік құралдарының қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған қызметті басқару;
- 7) көлік құралдарының жол жүрісіне қатысуына және адамдардың көлік құралдарын басқаруына рұқсат беруді жүзеге асыру.

3. Осы Заңның негізгі қағидаттары мыналар болып табылады:

- 1) жол жүрісіне қатысушылардың өмірі мен денсаулығының шаруашылық қызметтің экономикалық нәтижелерінен басымдығы;
- 2) жол жүрісі қауіпсіздігінің қамтамасыз етілуі үшін мемлекет жауапкершілігінің жол жүрісіне қатысушылардың жауапкершілігінен басымдығы;
- 3) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету кезінде жол жүрісіне қатысушылардың, қоғам мен мемлекеттің заңды мүдделерінің сақталуы;
- 4) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етуге жүйелі көзқарас.

Ескерту. 3-бап жаңа редакцияда – ҚР 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

4-бап. Жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жүйесі

Жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жүйесі жол жүрісі саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру құралы болып табылады және жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы қатынастарды реттейтін құқықтық нормаларды, орталық және жергілікті атқарушы органдардың, заңды тұлғалардың, қоғамдық бірлестіктердің, жол жүрісіне қатысушылардың, жол жүрісі қауіпсіздігін және жол-көлік оқиғаларының зардаптарын жоюды қамтамасыз ететін құралдар мен шаралардың жиынтығын қамтиды.

2-тарау. ЖОЛ ЖҮРІСІ САЛАСЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ЖӘНЕ САЯСАТ

5-бап. Жол жүрісі саласындағы мемлекеттік басқару

Жол жүрісі саласындағы мемлекеттік басқару:

- 1) жол жүрісі саласындағы мемлекеттік саясатты айқындауды, әзірлеуді, іске асыруды;
- 2) жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы қызметті қаржыландыруды;
- 3) көлік құралдары иелерінің – үшінші тұлғалар алдындағы, сондай-ақ тасымалдаушылардың жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауаптылығын міндетті сақтандыруды қамтамасыз етуді;
- 4) жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету жай-күйінің негізгі нысаналы көрсеткіштерінің статистикалық есептілігін және мемлекеттік есепке алынуын жүргізуді;
- 5) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері бойынша заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілерді белгіленген тәртіппен әзірлеуді, қабылдауды, бекітуді және іске асыруды;
- 6) Қазақстан Республикасы Үкіметінің, орталық, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың құзыретін белгілеуді;
- 7) жол-көлік оқиғаларының алдын алу және олардың зардаптарының ауырлығын азайту мақсатында орталық және жергілікті атқарушы органдардың, жеке және заңды тұлғалардың қызметін үйлестіруді;
- 8) жол жүрісі саласындағы тәуекелдерді басқару жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз етуді;
- 9) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етуді және жол-көлік оқиғаларының зардаптарын жоюды;
- 10) жолдардың қауіпсіздігі мен олардың өткізу қабілетін қамтамасыз етуді;
- 11) көлік құралдарының қауіпсіздігін қамтамасыз етуді;
- 12) жол пайдаланушылардың қауіпсіз жүріп-тұруын қамтамасыз етуді;
- 13) халықаралық ынтымақтастықты жүзеге асыруды;
- 14) Қазақстан Республикасының жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы заңнамасының орындалуына мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру;
- 15) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мемлекеттік басқарудың өзге де нысандарын қамтиды.

Ескерту. 5-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

6-бап. Жол жүрісі саласындағы мемлекеттік саясат

1. Жол жүрісі саласындағы мемлекеттік саясат жол жүрісіне қатысушыларға қолайлы жағдайларды қамтамасыз етуге, жол-көлік оқиғаларын болғызбауға және олардың зардаптарының ауырлығын азайтуға бағытталған.

2. Жол жүрісі саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары:

1) жол жүрісі қауіпсіздігі мен қолжетімділігін, оған қатысушыларға қолайлылық пен сервисті қамтамасыз ету;

2) орнықты көлік жүйесін қамтамасыз ету;

3) жол жүрісіндегі тәуекелдерді азайту;

4) қауіпсіз көлік құралдарына көшу;

5) қоғамдық көлікті пайдалануды ынталандыру және көтермелеу;

6) жол жүрісі қағидаларының сақталуын қамтамасыз ету;

7) жол-көлік оқиғаларының салдарынан зардап шеккендерге медициналық көмек көрсету жүйесін жетілдіру;

8) жол жүрісі саласында қоршаған ортаны қорғау;

9) Конституцияға, осы Заңға, Қазақстан Республикасының заңдарына, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілеріне сәйкес жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы өзге де бағыттар болып табылады.

7-бап. Жол жүрісі саласындағы қызметті қаржыландыру

Жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы қызметті қаржыландыру бюджет қаражаты және Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған өзге де көздер есебінен жүзеге асырылады.

8-бап. Жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету жай-күйінің көрсеткіштерін есепке алудың мемлекеттік жүйесі

1. Қазақстан Республикасының аумағында жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету жай-күйінің көрсеткіштерін есепке алудың бірыңғай мемлекеттік жүйесі жүзеге асырылады, бұл адамдар қайтыс болған және (немесе) жарақаттанған, көлік құралдары, құрылыстар, жүктер бүлінген не өзге де материалдық залал келтірілген жол-көлік оқиғалары, сондай-ақ жол жүрісі саласындағы құқық бұзушылықтар, жол жүрісінің жай-күйін және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі қызметті көрсететін басқа да көрсеткіштер туралы мәліметтерді қамтиды.

2. Жол жүрісінің жай-күйін және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі қызметті көрсететін көрсеткіштер туралы ақпарат уәкілетті органның ресми сайтында орналастырылады.

3-тарау. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҮКІМЕТІНІҢ, ОРТАЛЫҚ ЖӘНЕ ЖЕРГІЛІКТІ ӨКІЛДІ ЖӘНЕ АТҚАРУШЫ ОРГАНДАРДЫҢ ЖОЛ ЖҮРІСІ ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ САЛАСЫНДАҒЫ ҚҰЗЫРЕТІ

9-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің құзыреті

Қазақстан Республикасының Үкіметі:

1) жол жүрісі саласындағы мемлекеттік саясатты әзірлейді;

2) алып тасталды – ҚР 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

3) алып тасталды – ҚР 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

4) алып тасталды - ҚР 29.09.2014 N 239-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

5) алып тасталды - ҚР 13.06.2017 № 69-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

6) алып тасталды - ҚР 29.09.2014 N 239-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

7) алып тасталды – ҚР 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

8) алып тасталды – ҚР 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

9) алып тасталды - ҚР 29.09.2014 N 239-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

10) алып тасталды – ҚР 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

11) алып тасталды - ҚР 29.09.2014 N 239-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

12) алып тасталды - ҚР 29.09.2014 N 239-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

12-1) электрондық паспорттар жүйесінің ұлттық операторын (ұлттық әкімшісін) айқындайды;

12-2) алып тасталды – ҚР 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

13) алып тасталды – ҚР 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Ескерту. 9-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 29.09.2014 N 239-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

13.06.2017 № 69-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

10-бап. Уәкілетті органның құзыреті

Уәкілетті орган:

1) жол жүрісі саласындағы мемлекеттік саясатты қалыптастырады және іске асырады;

2) алып тасталды – ҚР 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

3) халықты жол жүрісі қауіпсіздігі мәселелері бойынша құқықтық сауаттандыруды және оларға ақпарат беруді қамтамасыз етеді;

4) көлік құралының сәйкестендіру нөмірі бойынша көлік құралдарының жекелеген түрлерін мемлекеттік тіркеу және есепке алу, механикалық көлік құралдары жүргізушілерін даярлау, емтихан қабылдау және жүргізуші куәліктерін беру, механикалық көлік құралын басқару құқығын тоқтату және қалпына келтіру қағидаларын бекітеді;

4-1) Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына және "Жылжымалы мүлік кепілін тіркеу туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес көлік құралдарының кепілін, тіркелген кепілдің өзгерістерін, толықтыруларын тіркеу және тоқтату қағидаларын әзірлеп, бекітеді;

5) жол жүрісі қағидаларын, көлік құралдарын пайдалануға рұқсат беру жөніндегі негізгі ережелерді, көлігі арнаулы жарық және дыбыс сигналдарымен жабдықталуға және арнаулы түсті-графикалық схемалармен боялуға жататын жедел және арнаулы қызметтер тізбесін бекітеді;

6) жол жүрісін және оның қауіпсіздігін қамтамасыз етуді, оның ішінде Қазақстан Республикасының жол жүрісі және автомобиль көлігі туралы заңнамасының бұзылуын анықтайтын немесе тіркеп-белгілейтін, автоматты режимде жұмыс істейтін, автомобиль жолдарында және мемлекеттік органдардың, жедел медициналық жәрдем қызметтерінің, жолаушылар мен багажды автомобильмен тұрақты тасымалдауды жүзеге асыратын тасымалдаушылардың көлік құралдарында орнатылатын техникалық құралдарды қолдана отырып, мемлекеттік бақылауды ұйымдастырады және жүзеге асырады;

6-1) алып тасталды - ҚР 24.05.2018 № 156-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

6-2) мемлекеттік бақылау мақсатында тәуекелдерді бағалау жүйесін және тексеру парақтарын әзірлейді;

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

6-3) тармақшамен толықтыру көзделген – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

7) алып тасталды – ҚР 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

8) мемлекеттік органдардың жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы қызметін салааралық үйлестіруді жүзеге асырады;

9) алып тасталды – ҚР 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

10) жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы ғылыми зерттеулер мен ғылыми-техникалық әзірлемелерді ұйымдастырады;

11) алып тасталды – ҚР 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

12) алып тасталды – ҚР 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

13) масаң күйді куәландыруға жіберу, масаң күйді куәландыру және оның нәтижелерін ресімдеу қағидаларын денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша әзірлейді және бекітеді;

14) мүгедектігі бар адамдарға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету мақсатында олардың қажеттіліктерін ескере отырып, жолдарды жобалауға, салуға, жөндеуге, күтіп-ұстауға және оларды басқаруға арналған нормативтік, жобалау және техникалық құжаттаманы жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету бөлігінде келіседі;

14-1) алып тасталды – ҚР 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

15) аумақтық-көліктік жоспарлау және жол жүрісін ұйымдастыру жөніндегі құжаттаманы белгіленген тәртіппен келіседі;

16) алып тасталды – ҚР 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

17) алып тасталды – ҚР 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

18) жол жүрісін реттейді;

19) алып тасталды - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

20) Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісу бойынша банктердің және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың Қазақстан Республикасының салық заңнамасында көзделген міндеттерді орындауы үшін оларға көлік құралының сәйкестендіру нөмірі бойынша деректерді ұсыну тәртібін және ұсынуды айқындайды;

21) алып тасталды - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

22) біліктілік комиссиясын қалыптастыру және оның қызметін жүзеге асыру қағидаларын, көлік құралдары жүргізушілерін даярлау бойынша оқытушыға кандидаттарды, өндірістік оқыту шеберін және білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шеберін аттестаттаудан өткізу тәртібін, кәсіптік бірлестіктердің өз қызметі туралы есептілігінің нысаны мен оны ұсыну мерзімділігін әзірлейді және бекітеді;

22-1) көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарының тізілімін жүргізу қағидаларын әзірлеп, бекітеді;

22-2) көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарының тізілімін жүргізеді;

23) алып тасталды - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

24) алып тасталды - ҚР 03.07.2017 № 83-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

24-1) алып тасталды – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

24-2) жол жүрісі саласындағы цифрлық жүйелерді интеграциялауды ұйымдастыру және қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды жүзеге асырады.

Жол жүрісі саласындағы цифрлық жүйелерді интеграциялауға бірыңғай цифрлық кеңістіктегі цифрландыру объектілерінің цифрлық жүйелері арасындағы өзара іс-қимыл жасауды ұйымдастыру және қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар жатады;

24-3) осы Заңның мақсаты мен міндеттеріне және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құқықтық актілерді әзірлейді және бекітеді;

24-4) электр самокаттарды жалға беру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын заңды тұлғалар мен дара кәсіпкерлердің электр самокатты есепке алуды жүргізу және оған тіркеу нөмірін беру тәртібін, сондай-ақ оның нысаны мен үлгісін әзірлейді және бекітеді;

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

24-4) тармақшамен толықтыру көзделген – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

24-5) оқу ұйымдарының көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі қызметті жүзеге асыруы үшін рұқсат беру талаптарын бекіту туралы нормативтік құқықтық актіні, осы талаптарға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесін әзірлейді, рұқсаттар және хабарламалар саласындағы уәкілетті органмен, цифрландыру саласындағы уәкілетті органмен келіседі және бекітеді;

25) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

Ескерту. 10-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 29.09.2014 N 239-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.03.2016 № 479-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.05.2018 № 156-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн

өткен соң қолданысқа енгізіледі); 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2022 № 177-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 246-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

11-бап. Көлік саласындағы уәкілетті органның құзыреті

Көлік саласындағы уәкілетті орган:

1) техникалық қарап тексеру операторларының механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексеруді ұйымдастыру мен одан өткізу тәртібін сақтауына мемлекеттік бақылауды жүзеге асырады;

2) техникалық қарап тексерудің диагностикалық картасының нысанын әзірлейді;

3) жолаушылар мен багаждың тұрақты емес тасымалдарымен айналысатын заңды тұлғалардың және дара кәсіпкерлердің жолаушылар мен багажды тасымалдау қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі қызметті ұйымдастыруы және жүзеге асыруы тәртібін әзірлейді;

3-1) жолдарда көлік құралдарының қозғалысын тоқтату немесе уақытша шектеу тәртібін бекітеді;

4) алып тасталды – ҚР 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

5) алып тасталды - ҚР 29.12.2014 № 269-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

5-1) міндетті техникалық қарап-тексеруді жүргізу бойынша көрсетілетін қызметтердің құнын айқындау әдістемесін бекітеді;

5-2) шұғыл шақыру жүйесін ұйымдастыру және пайдалану қағидаларын бекітеді;

5-3) Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін қоспағанда, механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексеруді ұйымдастыру және жүргізу қағидаларын, механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексеруден өткізу кезеңділігін бекітеді;

5-4) шұғыл шақыру жүйесі операторының функцияларын жүзеге асыратын заңды тұлғаны айқындайды;

5-5) механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесімен өзара іс-қимыл жасауды жүзеге асыратын мамандандырылған бағдарламалық қамтылымдарға қойылатын талаптарды бекітеді;

6) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

Ескерту. 11-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 29.09.2014 N 239-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.12.2014 № 269-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі); 19.04.2019 № 249-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) **Зандарымен.**

12-бап. Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органның құзыреті

Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган:

1) жол жүрісі қауіпсіздігін медициналық қамтамасыз ету бойынша мемлекеттік органдардың өзара іс-қимылын үйлестіреді;

2) көлік құралдарын басқару құқығын алуға үміткер адамды медициналық қарап тексеруден, механикалық көлік құралдары жүргізушісін қайта медициналық қарап тексеруден өткізу қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

3) көлік құралдары жүргізушілерін міндетті рейс алдындағы және рейстен кейінгі медициналық қарап тексеруден өткізу қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

4) автомобильдегі алғашқы көмек қобдишасының дәрілік заттары мен медициналық бұйымдарының тізбесін бекітеді;

5) адамдардың көлік құралдарын басқаруына тыйым салатын медициналық қарсы көрсетілімдер тізбесін бекітеді;

6) азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органмен бірлесіп, жол-көлік оқиғаларында зардап шеккендерге уақтылы медициналық көмек көрсетуді ұйымдастырады;

7) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

Ескерту. 12-бапқа өзгерістер енгізілді – ҚР 28.12.2018 № 211-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2020 № 361-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) **Зандарымен.**

13-бап. Білім беру саласындағы уәкілетті органның құзыреті

Білім беру саласындағы уәкілетті орган:

1) жалпы білім беретін мектеп оқушыларының жол жүрісі қауіпсіздігі саласындағы білім деңгейін арттыру бойынша мемлекеттік органдардың өзара іс-қимылын үйлестіреді;

2) балаларды жол жүрісі қағидаларына оқыту бойынша үлгілік білім беретін оқу бағдарламаларын бекітеді;

3) алып тасталды – ҚР 08.01.2021 № 410-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

4) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

Ескерту. 13-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 08.01.2021 № 410-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

14-бап. Сыртқы саяси қызмет саласындағы уәкілетті органның құзыреті

1. Сыртқы саяси қызмет саласындағы уәкілетті орган:

1) жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында Қазақстан Республикасының халықаралық ұйымдармен және мемлекеттермен қызметін үйлестіруді қамтамасыз етеді;

2) шет мемлекеттердің дипломатиялық өкілдіктерінің, консулдық мекемелерінің, халықаралық ұйымдар өкілдіктерінің автокөлік құралдарына мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілерінің үлгілерін, көлік құралдарының және олардың жүргізушілерінің халықаралық жол жүрісіне қатысуына рұқсат беру үшін қажетті басқа да арнайы өнімді әзірлеуде уәкілетті органмен өзара іс-қимыл жасайды;

3) шет мемлекеттердің дипломатиялық өкілдіктерінің, консулдық мекемелерінің, халықаралық ұйымдар өкілдіктерінің көлік құралдары жүргізушілері арасында жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етуде уәкілетті органға жәрдем көрсетеді;

4) механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерінің жекелеген түрлерін мемлекеттік тіркеуден өткізуде, емтихан қабылдауда және жүргізуші куәліктерін беруде, сондай-ақ тиісті құқықтық көмек көрсетуде шет мемлекеттердің дипломатиялық өкілдіктерімен, консулдық мекемелерімен, халықаралық ұйымдар өкілдіктерімен уәкілетті органның өзара іс-қимылын ұйымдастырады;

5) шет мемлекеттердің дипломатиялық өкілдіктерінің, консулдық мекемелерінің, халықаралық ұйымдар өкілдіктерінің механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексеруден өткізуге жәрдемдеседі;

6) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

2. Сыртқы саяси қызмет саласындағы уәкілетті орган осы баптың 1-тармағының 2) – б) тармақшаларында көрсетілген функцияларды дипломатиялық корпуспен жұмыс жөніндегі ведомстволық бағынысты ұйымға жүктейді.

Ескерту. 14-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

15-бап. Азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның құзыреті

Азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті орган:

1) жол-көлік оқиғалары зардаптарының салдарынан туындаған төтенше жағдайларды жою кезінде мемлекеттік органдардың өзара іс-қимылын үйлестіруді ұйымдастырады;

2) лауазымды адамдарға, дара кәсіпкерлер мен заңды тұлғаларға жол-көлік оқиғалары зардаптарының салдарынан туындаған төтенше жағдайларды жою жөнінде нұсқамалар береді;

3) жол-көлік оқиғалары зардаптарының салдарынан туындаған төтенше жағдайларды жою кезінде материалдық-техникалық ресурстарды жұмылдырады;

4) жол-көлік оқиғалары зардаптарының салдарынан туындаған төтенше жағдайларды жоюға тартылған авариялық-құтқару қызметтерінің (оның ішінде аэроұтқыр жасақтардың) жұмысын қамтамасыз етеді;

5) трассалық медициналық-құтқару пункттерін құрады, олардың қызметін ұйымдастырады және қамтамасыз етеді;

6) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

15-1-бап. Индустриялық даму саласындағы уәкілетті органның құзыреті

Ескерту. 15-1-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді - ҚР 25.06.2020 № 347-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

Индустриялық даму саласындағы уәкілетті орган:

1) электрондық паспорттар жүйелерін ұйымдастыру бөлігінде Көлік құралы паспортының (көлік құралының шассиі паспортының) және өздігінен жүретін машина мен басқа да техника түрлері паспортының бірыңғай нысандарын енгізу және электрондық паспорттар жүйелерін ұйымдастыру туралы келісімді іске асырады;

2) көлік құралдарының паспорттарын (көлік құралдары шассилерінің паспорттарын) және өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерінің паспорттарын ресімдеуді, оның ішінде көлік құралдарының электрондық паспорттарын (көлік құралдары шассилерінің паспорттарын) және өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспорттарын ресімдеуді жүзеге асыратын уәкілетті органдардың (ұйымдардың) және көлік құралдарын (көлік құралдарының шассилерін),

өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерін жасаушы ұйымдардың бірыңғай тізілімінің ұлттық бөлігін қалыптастырады және жүргізеді;

3) электрондық паспорттар жүйесінің ұлттық операторын (ұлттық әкімшісін) айқындау үшін Қазақстан Республикасының Үкіметіне ұсыну береді;

4) көлік құралдарының паспорттарын (көлік құралдары шассилерінің паспорттарын) және өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерінің паспорттарын ресімдеу, оның ішінде көлік құралдарының электрондық паспорттарын (көлік құралдары шассилерінің паспорттарын) және өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспорттарын ресімдеу жөніндегі өкілеттіктерді ұйымдарға беру туралы немесе өкілеттіктерді беруден бас тарту туралы қорытынды беру тәртібі мен шарттарын айқындайды;

5) көлік құралының паспортын (көлік құралы шассиінің паспортын) және өздігінен жүретін машина мен басқа да техника түрлерінің паспортын қорғау элементтеріне қойылатын талаптарды бекітеді;

6) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

Ескерту. 3-тарау 15-1-баппен толықтырылды - ҚР 05.10.2018 № 184-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді - ҚР 25.06.2020 № 347-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

16-бап. Әскери полиция органдарының құзыреті

Әскери полиция органдары:

1) Қазақстан Республикасы ұлттық қауіпсіздік органдары, Қарулы Күштері, басқа да әскерлері мен әскери құралымдары көлік құралдарының жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етеді;

2) Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметінің Айрықша мақсаттағы күштерін қоспағанда, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін, тиісті құжаттар мен мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілерін бере отырып, мемлекеттік тіркеуді жүзеге асырады.

2-1) Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметінің Ерекше мақсаттағы күштерін қоспағанда, Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарға тиесілі көлік құралдарын басқару құқығын беретін әскери қызметшілердің жүргізуші куәліктерін (бұдан әрі – әскери қызметшілердің жүргізуші куәліктері) беруді жүзеге асырады;

3) әскери полиция органдарында тіркелген механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексеруден өткізуді ұлттық

қауіпсіздік, қорғаныс және ішкі істер саласындағы орталық мемлекеттік органдардың бірінші басшылары айқындайтын тәртіппен жүзеге асырады;

4) уәкілетті органмен келісу бойынша Қазақстан Республикасы ұлттық қауіпсіздік органдарының, Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының көлік құралдары колонналарымен ілесіп жүруді ұйымдастырады әрі қамтамасыз етеді және осы колонналардың өтуі кезінде жолдар мен көшелерде жол жүрісін реттеуді жүзеге асырады;

5) Қазақстан Республикасы ішкі істер органдарының, ұлттық қауіпсіздік, қорғаныс салаларындағы уәкілетті органдардың бірінші басшысы бекітетін, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін мемлекеттік тіркеу қағидаларын әзірлейді;

6) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

Ескерту. 16-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 29.09.2014 N 239-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 13.06.2017 № 69-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 27.12.2019 № 291-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 16.07.2025 № 211-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

16-1-бап. Жедел-ізвестіру қызметін жүзеге асыратын органдардың құзыреті

Жедел-ізвестіру қызметін жүзеге асыратын органдар жедел-ізвестіру қызметін жүзеге асыратын органдардың көлік құралдарын пайдалану қағидаларын әзірлейді және бекітеді.

Ескерту. 3-тарау 16-1-баппен толықтырылды - ҚР 03.07.2017 № 83-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

17-бап. Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың және аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) өкілді және атқарушы органдарының құзыреті

1. Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың және аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) өкілді органдары:

1) жергілікті бюджетті бекіткен кезде жол жүрісін ұйымдастыру және аумақтық-көліктік жоспарлау жөніндегі іс-шараларды қаржыландыру көлемдерін айқындайды;

2) облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың және аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) атқарушы органдары басшыларының жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері жөніндегі есептерін қарайды;

3) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес азаматтардың құқықтары мен заңды мүдделерін қамтамасыз ету бойынша өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

1-1. Астана және Алматы қалаларының жергілікті өкілді органдары:

1) мыналарды:

көлік құралдарының аялдау немесе тоқтап тұру, оның ішінде орынтұрақ кеңістіктерін ұйымдастыру және олардың жұмыс істеуі қағидаларын;

Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне сәйкес ұсталған көлік құралдарын арнаулы алаңдар мен тұрақтарға жеткізуді (эвакуациялауды), оларды уақытша сақтауды, көлік құралдарын жеткізу (эвакуациялау) және сақтау, қайтару құнын төлеуді;

Астана және Алматы қалаларында қорғаныш конструкциялары мен реттеуші элементтерді (шлагбаумдар және басқа да қоршаулар) орнатуды қоса алғанда, жол жүрісі қағидаларында реттелмеген бөлікте Астана және Алматы қалаларында жол жүрісін ұйымдастыру қағидаларын бекітеді;

2) коммуналдық меншіктегі арнаулы алаңдарға, тұрақтарға көлік құралдарын жеткізгені (эвакуациялағаны) және уақытша сақтағаны үшін төлемақы мөлшерін айқындайды.

2. Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың және аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) атқарушы органдары өз құзыреті және өңір шегінде:

1) тиісті аумақта жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етеді;

2) жол жүрісі қауіпсіздігін медициналық қамтамасыз ету жөніндегі шаралар кешенін ұйымдастырады әрі өткізеді және олардың орындалуын бақылайды;

3) облыстық және аудандық маңызы бар жолдарда, елді мекендердің көшелерінде жол жүрісін реттеудің техникалық құралдарын салу, реконструкциялау, жөндеу, енгізу және күтіп-ұстау жөніндегі барлық жұмыс түрлерінің орындалуын және оларды бақылауды қамтамасыз етеді;

4) жолдарда жол жүрісін ұйымдастыру жөніндегі іс-шараларды әзірлейді және іске асырады;

5) қала құрылысы құжаттамасында аумақтық-көліктік жоспарлау және жол жүрісін ұйымдастыру бөлімінің болуын қамтамасыз етеді;

6) интеллектуалды көлік жүйелерінің жұмыс істеуін қамтамасыз етуге маманданушы ұйымдар құрады;

7) жол-көлік оқиғаларынан болған ысыраптың және жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етуге арналған бюджет шығындарының, сондай-ақ жолдардағы

авариялылық деңгейін азайту үшін қолданылатын шаралар тиімділігінің мониторингін жүзеге асырады;

8) мыналар:

қоғамдық көлікті дамытуды және жол жүрісін ұйымдастыруды ескере отырып, елді мекендердің бас жоспарын әзірлеу, қабылдау және орындау;

қаланың жекелеген аумақтарына көлік құралдарының кіруіне әртүрлі шектеулер енгізу арқылы жол жүрісін ұйымдастырудың арнайы аймақтарын белгілеу;

елді мекендерде жол жүрісін ақпараттық жағынан қамтамасыз ету арқылы елді мекендерге көліктік жүктемені азайту жөнінде шаралар қолданады;

9) жолдарда жол жүрісін қалпына келтіру үшін жол-көлік оқиғаларының зардаптарын жояды;

10) алып тасталды - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

11) жергілікті мемлекеттік басқару мүддесінде Қазақстан Республикасының заңнамасымен жергілікті атқарушы органдарға жүктелетін өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

3. Республикалық маңызы бар қаланың және астананың жергілікті атқарушы органы :

1) ақылы тұрақтарды (орынтұрақтарды) ұйымдастыру қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

2) ақылы тұрақтарды (орынтұрақтарды) ұйымдастырады.

Ескерту. 17-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 29.03.2016 № 479-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 17.07.2025 № 213-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

18-бап. Жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы қызметті үйлестіру

1. Жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы қызметті үйлестіру дер кезінде жол-көлік оқиғаларының алдын алу, олардың жасалуына ықпал ететін себептер мен жағдайларды жою және олардың зардаптарының ауырлығын азайту бойынша жұмыстың тиімділігін арттыру мақсатында мемлекеттік органдардың, жеке және заңды тұлғалардың келісілген іс-қимылдарды әзірлеуі және жүзеге асыруы арқылы жүзеге асырылады.

2. Үйлестіру қызметінің негізгі міндеттері:

1) мемлекеттік органдар, жеке және заңды тұлғалар қызметінің тиімділігін бағалау;

2) Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы заңнамасын жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлеу;

3) басшылар мен лауазымды адамдардың жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында жүргізген жұмысы туралы есептерін тыңдау және олардың осы саладағы қызметін жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлеу;

4) жол жүрісін ұйымдастыру және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөнінде шаралар қолданбағаны үшін лауазымды адамдарды тәртіптік жауаптылыққа тарту туралы ұсыныстарды мемлекеттік органдар мен ұйымдарға енгізу болып табылады.

4-тарау. ЖОЛ ЖҮРІСІ САЛАСЫНДАҒЫ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ МЕН МЕМЛЕКЕТТІК БАҚЫЛАУ

Ескерту. 4-тараудың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

19-бап. Жол жүрісі саласындағы тәуекелдер

1. Жол-көлік оқиғаларының орын алуы мен олардың зардаптары жол жүрісі саласында мына бағыттар бойынша қызметті жүзеге асыруға байланысты тәуекелдер салдарынан болуы мүмкін:

1) жүк және жолаушы тасымалын жүзеге асыратын ұйымдардың тәуекелі. Бұған техникалық ақауы бар механикалық көлік құралын пайдалануға шығару, сондай-ақ денсаулық жағдайы көлік құралдарын қауіпсіз басқаруды қамтамасыз етпейтін адамдардың басқаруына рұқсат беру тәуекелі жатады;

2) автомобиль жолдарын, теміржол өтпелерін және басқа да жол құрылыстарын басқарушылардың тәуекелі. Бұған жолдарды, теміржол өтпелерін және басқа да жол құрылыстарын пайдалану талаптарын бұза отырып, оларды күтіп-ұстау тәуекелі жатады;

3) медициналық ұйымдар тәуекелі. Бұған: жол-көлік оқиғасы салдарынан зардап шеккендерге дер кезінде медициналық көмек көрсетпеу;

көлік құралдарын басқаруға медициналық қарсы көрсетілімдері немесе шектеулері бар адамдарды жол жүрісіне қатысуға жіберу тәуекелі жатады;

4) оқу ұйымдарының тәуекелі. Бұған механикалық көлік құралдары жүргізушісі болуға кандидаттарды және балаларды жол жүрісі қағидаларына Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген талаптарды бұзу салдарынан сапасыз оқыту тәуекелі жатады;

5) жобалау және құрылыс ұйымдарының тәуекелі. Бұған жолдар және жол инфрақұрылымы объектілерін жол жүрісі қауіпсіздігінің талаптарын ескермей жобалау, салу, жөндеу және реконструкциялау тәуекелі жатады;

6) көлік құралдарына техникалық қызмет көрсету және оларды жөндеу жұмыстарын орындайтын және қызметтерін көрсететін ұйымдардың тәуекелі. Бұған көлік құралдарын жасаушы зауыттар белгілеген нормалар мен қағидаларды, дөңгелекті көлік

құралдарының қауіпсіздігі туралы техникалық регламенттердің талаптарын және көлік құралдарының зиянды (ластаушы) заттар шығарындыларына қойылатын талаптарды бұза отырып, көлік құралдарына техникалық қызмет көрсетуді және оларды жөндеуді жүргізу тәуекелі жатады;

7) көлік құралдарын жобалау мен жасап шығаруды жүзеге асыратын ұйымдардың тәуекелі. Бұған:

көлік құралдарын олардың жол жүрісі жағдайларындағы қауіпсіздігі талаптарын ескермей жобалау және жасап шығару;

жасап шығарылатын көлік құралдары мен олардың құрауыштарына қатысты қауіпсіздік талаптарының орындалуын қамтамасыз етуге мүмкіндік бермейтін конструкцияның, технологиялық процестердің немесе сериялы және жаппай жасап шығару өнімдерін бақылау жүйелерінің жетілдірілмеу тәуекелі жатады;

8) сәйкестікті растау жөніндегі органдардың және сынақ зертханаларының тәуекелі. Бұған:

көлік құралдарының қауіпсіздігін техникалық реттеу саласында көзделген талаптарды бұза отырып, көлік құралдарының, оларға орнатылатын және (немесе) пайдаланылатын жабдықтау заттары мен қосалқы бөлшектердің сәйкестігін растау;

жаңа көлік құралы конструкциясының жекелеген элементтерінің жетілдірілмеуі, болмауы немесе техникалық ақауы салдарынан жол-көлік оқиғасын жасау;

пайдалануға енгізілетін жаңа көлік құралдары мен олардың компоненттеріне қатысты қауіпсіздік талаптарының орындалуын қамтамасыз етуге мүмкіндік бермейтін технологиялық процестердің немесе сериялы және жаппай жасап шығару өнімдерін бақылау жүйелерінің жетілдірілмеу тәуекелі жатады;

9) техникалық қарап тексеруді жүзеге асыратын ұйымдардың тәуекелі. Бұған:

пайдаланылатын көлік құралдары мен олардың құрауыштарына қатысты қауіпсіздік талаптарының орындалуын қамтамасыз етуге мүмкіндік бермейтін технологиялық процестердің немесе көлік құралдарын техникалық қарап тексеру желілерін бақылау жүйелерінің жетілдірілмеуі;

Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген талаптарды бұзу салдарынан механикалық көлік құралдарын техникалық қарап тексеруден сапасыз өткізу жатады;

10) сауда жасаушы ұйымдардың тәуекелі. Бұған көлік құралдары қауіпсіздігінің техникалық талаптарына сай келмейтін көлік құралдарын, көлік құралдарына орнатылуы және (немесе) пайдаланылуы мүмкін жабдықтау заттары мен қосалқы бөлшектерді сату тәуекелі жатады;

11) жолдар мен көлік құралдары иелерінің тәуекелі. Бұған жол-көлік оқиғаларын жасаудың жоғары қаупін туғызатын шарттармен қоса жолдар мен көлік құралдарын пайдалану тәуекелі жатады.

2. Жол жүрісі саласындағы тәуекелдерді басқару жүйесі осы Заңда белгіленеді.

Ескерту. 19-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

20-бап. Жол жүрісі саласындағы тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесі

1. Жол жүрісі саласындағы тәуекелдерді басқару жүйесі жол-көлік оқиғаларының орын алу ықтималдығын, сондай-ақ жол-көлік оқиғалары салдарынан болатын ауыр зардаптарды (адамдардың қаза болуы мен жарақаттануын) азайтуға бағытталады.

2. Жол жүрісі саласындағы тәуекелдерді басқару жүйесі – жол жүрісі қауіпсіздігінің жай-күйіне әсер ететін тәуекелдерді және олардың зардаптарын анықтау, бағалау, мониторингілеу, азайту үшін жол жүрісі саласында мемлекеттік органдар жүзеге асыратын, ұдайы құрылымдалған процесс.

3. Тәуекелдерді басқару процесі мынадай кезеңдерді қамтиды:

1) тәуекелдерді айқындау:

тәуекелдерді және тәуекел түзетін факторларды бағалау (жол-көлік оқиғаларының барлық ықтимал себептерін жүйелі түрде және ұдайы бақылау, талдау, олардың ықтималдығы мен мөлшерлерін сапалы бағалау);

тәуекелдерді сыныптау (тәуекелдер және олардың туындауына әкеп соғатын, дамуына әсер ететін факторлар ерекшелігін зерттеу, тарихи деректерді сараптамалық бағалау, тәуекелдер картасы);

2) тәуекелдерді өлшеу (бағалау), олардың өткізілу мерзімділігі тәуекелдің маңыздылығына қарай, бірақ жылына кемінде екі рет болып белгіленеді;

3) тәуекелдерді талдауды жүзеге асыру;

4) тәуекелдерді басқару әдісін тандау және қолдану;

5) жол жүрісі саласындағы тәуекелдерді басқару жүйесін түзету;

6) бақылау іс-шараларын жоспарлау және жүргізу.

4. Жол жүрісі саласында қызметті жүзеге асыратын мемлекеттік органдар жол жүрісі саласындағы тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастырады, онда мыналар қамтылуға тиіс:

1) орталық және жергілікті атқарушы органдардың лауазымды адамдарының тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жөніндегі өкілеттіктері мен функционалдық міндеттері, олардың жауапкершілігі;

2) тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау рәсімдері;

3) тәуекелдердің жол берілетін мөлшеріне олардың жол жүрісі саласындағы сыныпталуы бойынша жеке-жеке лимиттер;

4) уәкілетті органға, орталық және жергілікті атқарушы органдарға тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жөніндегі есептілікті табыс етудің ішкі рәсімдері;

5) жол жүрісі саласындағы тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігін бағалаудың ішкі критерийлері.

Жол жүрісі саласындағы тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру тәртібін орталық және жергілікті атқарушы органдар өз құзыреті шегінде белгілейді.

5. Жол жүрісі саласындағы тәуекел дәрежесін бағалау критерийлері бақылау және қадағалау органдары мен уәкілетті органның бірлескен бұйрығымен бекітіледі және мемлекеттік органдардың ресми интернет-ресурстарында жарияланады.

6. Мемлекеттік органдардың бақылау қызметін жоспарлауы осы Заңда белгіленген жол жүрісі саласындағы тәуекелдерді басқару жүйесінің негізінде жүзеге асырылады.

21-бап. Жол жүрісі саласындағы мемлекеттік бақылау

Ескерту. 21-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Жол жүрісі саласындағы мемлекеттік бақылауды уәкілетті мемлекеттік органдар Қазақстан Республикасының заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде белгіленген өз құзыреті шегінде Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес жоспардан тыс тексеру және бақылау субъектісіне (объектісіне) бару арқылы профилактикалық бақылау нысанында жүзеге асырады.

2. Қазақстан Республикасы Кәсіпкерлік кодексінің 129-бабының 4-тармағында көзделген мемлекеттік бақылау осы Заңға сәйкес жүзеге асырылады.

Ескерту. 21-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 24.05.2018 № 156-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

22-бап. Жол жүрісі саласындағы мемлекеттік бақылауды жүзеге асыратын лауазымды адамдар

Мемлекеттік бақылауды жүзеге асыратын лауазымды адамдарға:

1) Қазақстан Республикасының жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі бас мемлекеттік инспекторы – Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі құрылымдық бөлімшесінің басшысы;

2) Қазақстан Республикасының жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі бас мемлекеттік инспекторының орынбасарлары – Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі құрылымдық бөлімшесі басшысының орынбасарлары;

3) Қазақстан Республикасының жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі мемлекеттік инспекторлары – Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі құрылымдық бөлімшесінің мемлекеттік бақылау жөніндегі қызметкерлері;

4) облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі бас мемлекеттік инспекторлары – Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің аумақтық бөлімшелерінің басшылары;

5) облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі бас мемлекеттік инспекторларының орынбасарлары – Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің аумақтық бөлімшелері басшыларының орынбасарлары;

6) облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, облыстық маңызы бар қалалардың, аудандардың жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі мемлекеттік инспекторлары – Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі аумақтық бөлімшелерінің мемлекеттік бақылау жөніндегі қызметкерлері жатады.

Ескерту. 22-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.06.2025 № 203-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

23-бап. Уәкілетті органның жол жүрісі саласындағы мемлекеттік бақылауды жүзеге асыратын лауазымды адамдарының құқықтары мен міндеттері

1. Уәкілетті органның жол жүрісі саласындағы мемлекеттік бақылауды жүзеге асыратын лауазымды адамдарының:

1) заңды тұлғаларға, дара кәсіпкерлерге және лауазымды адамдарға жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құқықтық актілерді бұзушылықтарды жою туралы орындалуы міндетті нұсқамалар беруге, ал мұндай нұсқамалар бойынша қажетті шаралар қолданылмаған жағдайда, кінәлі адамдарды Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жауаптылыққа тартуға құқығы бар. Нұсқамаларды қолданылатын шаралар туралы ақпарат ұсыну мерзімдерін көрсете отырып, өз құзыретіне сәйкес жазбаша нысанда береді;

2) әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар мен олардың зардаптарының алдын алу және (немесе) жою, қолайсыз жол-климат жағдайлары кезінде; көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің қауіпсіз жүруі үшін қажетті жағдайлар жасау мақсатында бұқаралық іс-шаралар өткізу кезінде не егер көлік құралдарын пайдалану жол жүрісі қауіпсіздігіне қатер төндіретін болса; егер теміржол өтпелері оларды жол жүрісі үшін қауіпсіз жағдайда күтіп-ұстау қағидаларына сай келмесе; жолдарда жөндеу-құрылыс және басқа да жұмыстарды жүргізу кезінде; терроризмге қарсы операциялар және (немесе) күзет іс-шараларын жүргізу кезінде жекелеген жол учаскелерінде жол жүрісін уақытша шектеуге немесе оған тыйым салуға, оның ұйымдастырылуын өзгертуге;

3) жолдарда жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құқықтық актілердің талаптарын бұза отырып жүзеге асырылатын жөндеу-құрылыс және басқа да жұмыстар жүргізуді шектеуге немесе оларға тыйым салуға;

4) көлік құралдары мен олардың тіркемелерін, тракторларды және басқа да өздігінен жүретін машиналарды Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда, оның ішінде мұндай тыйым салуға негіз болған себептер жойылғанға дейін мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілерін алып қоя отырып, сондай-ақ тізбесін уәкілетті орган бекітетін ақаулар және жағдайлар болған кезде пайдалануға тыйым салуға, ал тиісті техникалық пайдалану қағидаларында көзделген ақаулар болған кезде троллейбустар мен трамвайларды пайдалануға тыйым салуға; тораптарының және агрегаттарының нөмірлері не мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілері жасырын, қолдан жасалған, өзгертілген, сол сияқты көлік құралдарының таңбалануы тіркеу құжаттарында көрсетілген деректерге сәйкес келмеген кезде көлік құралдарын пайдалануға тыйым салуға;

5) іс жүргізуде жатқан істер мен материалдар бойынша жеке тұлғаларды және лауазымды адамдарды Қазақстан Республикасының заңында белгіленген тәртіппен шақыртуға, олардан қажетті түсініктемелер, анықтамалар және құжаттар (олардың көшірмелерін) алуға;

6) шұғыл медициналық көмекке мұқтаж жеке тұлғаларды медициналық ұйымға жеткізу үшін, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген басқа да жағдайларда, шет мемлекеттердің дипломатиялық, консулдық және өзге де өкілдіктеріне, халықаралық ұйымдарға тиесілі көлік құралдарынан және арнайы мақсаттағы көлік құралдарынан басқа, жеке және заңды тұлғалардың көлік құралдарын Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған тәртіппен шығындарды өтей отырып пайдалануға;

7) жол жүрісі қағидаларының сақталуын техникалық бақылау құралдарын, жол-көлік оқиғасы орнында оның зардаптарының ауырлығын азайту мақсатында қолданылатын авариялық-құтқару жабдығын, сондай-ақ жол жүрісі қауіпсіздігін арттыруға ықпал ететін өзге де техникалық құралдарды, автоматтандырылған жүйелер мен аспаптарды әзірлеу және жасау жөніндегі мемлекеттік тапсырыс берушінің уәкілетті органға жүктелген функцияларын орындауға қатысуға;

8) іздестірудегі көлік құралдарын ұстауды Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асыруға;

9) алып тасталды – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

10) ішкі істер органы қызметкерінің өміріне немесе денсаулығына жүргізуші тарапынан қауіп-қатер (құқыққа қарсы мінез-құлық, іздеудегі адаммен ұқсастық, масаң күйде деген күдік) болмаған жағдайларда, оған көлік құралының кабинасын (салонын) тастап кетуге рұқсат беруге құқығы бар.

2. Уәкілетті органның лауазымды адамдары Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы заңнамасының сақталуын бақылауды жүзеге асыруға міндетті.

Ескерту. 23-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 19.04.2019 № 249-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2020 № 361-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

24-бап. Жол жүрісі саласындағы мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру

1. Қазақстан Республикасының жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі бас мемлекеттік инспекторының өз құзыретіне жататын мәселелер бойынша:

1) жол жүрісі саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарын тұжырымдауға және іске асыруға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының орталық және жергілікті атқарушы органдарының қызметін үйлестіруге қатысуға;

2) Қазақстан Республикасының Үкіметімен, орталық және жергілікті атқарушы органдармен өзара қарым-қатынастарда уәкілетті органның атынан өкілдік етуге;

3) Қазақстан Республикасының орталық және жергілікті атқарушы органдарына және ұйымдарға Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы заңнамасын бұзушылықтарды жою туралы нұсқамалар (қаулылар, ұсынулар) енгізуге;

4) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес халықаралық ұйымдарда және шет мемлекеттермен өзара қарым-қатынастарда Қазақстан Республикасының мүдделерін білдіруге;

5) облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі бас мемлекеттік инспекторларының қызметіне басшылықты жүзеге асыруға құқығы бар.

2. Мемлекеттік инспекторлар жүргізілген мемлекеттік бақылау нәтижелері бойынша мынадай актілер шығарады:

1) тексеру жүргізу нәтижелері бойынша акт;

1-1) автомобиль жолдарына, жол құрылыстарына, жол жүрісін реттеудің техникалық құралдарына және теміржол өтпелеріне зерттеп-қарау жүргізу нәтижелері бойынша акт;

2) әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама;

3) Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы заңнамасының талаптарын бұзушылықтарды жою туралы нұсқама;

4) Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы заңнамасы бұзылған жағдайда, кінәлі адамдарды әкімшілік жауаптылыққа тарту туралы қаулы.

3. Жеке және заңды тұлғалар жол жүрісі саласындағы нормалардың, қағидалардың, техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың сақталуы тұрғысынан бақылауға жатады.

4. Уәкілетті орган Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын бұзушылықтарды жою туралы орындалуы міндетті нұсқамалар береді, ал осы нұсқамалар бойынша қажетті шаралар қолданылмаған жағдайда, кінәлі адамдарды Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа тартады.

Ескерту. 24-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

5-тарау. ЖОЛ ЖҮРІСІ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУГЕ ЖӘНЕ ЖОЛ-КӨЛК ОҚИҒАЛАРЫНЫҢ ЗАРДАПТАРЫН ЖОЮҒА БАҒЫТТАЛҒАН ҚЫЗМЕТТІ БАСҚАРУ

25-бап. Жол жүрісін ұйымдастыру жөніндегі іс-шаралар

1. Көлік саласындағы уәкілетті орган, жергілікті атқарушы органдар, қарамағында жолдар бар жеке және заңды тұлғалар, сондай-ақ уәкілетті органның аумақтық бөлімшелері жол жүрісін ұйымдастыру жөніндегі іс-шараларды оның қауіпсіздігі мен жолдардың өткізу қабілетін арттыру мақсатында жүзеге асырады.

2. Жолдардың өткізу қабілетінің жоғары болуын және жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында жол иелері:

1) жол жүрісін ұйымдастыру және аумақтық-көліктік жоспарлау жөніндегі құжаттама негізінде жол жүрісін ұйымдастыру және көліктік жоспарлау жөніндегі қызметті жүзеге асырады;

2) техникалық регламенттердің талаптарына сәйкес жол жүрісін реттеудің техникалық құралдарын тәулік бойы пайдалануды және жедел жөндеуді қамтамасыз етеді;

3) жолдарда жүріс жолағының ені мен саны тек қоғамдық көліктің, оның ішінде жеңіл рельсті көліктің жүрісін ғана қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін жеке бөлінген жолдарды ұйымдастырады.

3. Аумақтық-көліктік жоспарлау және жол жүрісін ұйымдастыру жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыратын мемлекеттік органдар өз құзыреті шегінде:

1) аумақтық-көліктік жоспарлау және жол жүрісін ұйымдастыру жөніндегі құжаттаманы әзірлеуді және бекітуді қамтамасыз етеді;

2) жобаларды келісуді және қаржыландыру көздерін айқындауды қоса алғанда, аумақтық-көліктік жоспарлау және жол жүрісін ұйымдастыру саласында бірлескен

жобалауды және іс-шараларды іске асыруды өңіраралық және өңірлік үйлестіруді қамтамасыз етеді;

3) адамдар жаппай келетін объектілер салуды жоспарлау кезінде аумақтық көлік жүйелерінің тасымалдау және өткізу мүмкіндіктерін есепке алуға қойылатын талаптарды белгілейді;

4) елді мекендердің көлік жүйелерінің тасымалдау және өткізу қабылетін есепке алуды қамтамасыз ету мақсатында күрделі құрылыс объектілерін орналастыру және оларды көше-жол желісіне қосу тәртібіне қойылатын талаптарды белгілейді;

5) көліктік жоспарлау, көліктік инфрақұрылым объектілерін дамыту және орналастыру кезінде елді мекендердегі автомобильдендірудің қазіргі бар және перспективалық деңгейін есепке алуға қойылатын талаптарды белгілейді;

6) қызыл сызықтарды орнату және жаңартып отыру, олардың шекарасындағы аумақтарды пайдалану регламентін міндетті түрде сақтау, сондай-ақ көліктік инфрақұрылым объектілерінің жоспарлы орналастырылуы үшін аумақтарды резервке қою жөніндегі талаптарды енгізеді;

7) аумақтардың көліктік байланыстылығын және қолжетімділігін бағалаудың құқықтық критерийлерін және оған қойылатын нормативтік талаптарды белгілейді;

8) аумақтық-көліктік жоспарлау және жол жүрісін ұйымдастыру жөніндегі қызметтің өзара байланысын қамтамасыз етеді;

9) қолданылуы стандарттау жөніндегі құжаттарда регламенттелген және жол жүрісін ұйымдастыру жөніндегі құжаттамада көзделген техникалық құралдарды, құрылғылар мен конструкцияларды пайдаланады;

10) жол жүрісін реттеудің техникалық құралдарын орнатуға және пайдалануға қойылатын негізгі нормативтік құқықтық талаптарды белгілейді;

11) елді мекендерде және оларға іргелес аумақтарда көлік жүйелерінің орнықты жұмыс істеуін қамтамасыз ететін көлік жүйелеріне, жол жүрісін ұйымдастыруға және көліктік инфрақұрылымға қойылатын Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де талаптарды белгілейді.

4. Орталық және жергілікті атқарушы органдар өз құзыреті шегінде көлік ағынының нормативтен тыс жүктемесімен және қоршаған ортаға антропогендік жүктемемен сипатталатын, жекелеген қала аумақтарына көлік құралдарының кіруіне әртүрлі шектеулер енгізу арқылы жол жүрісін арнайы ұйымдастыру аймақтарын құруға құқылы.

5. Көше-жол желісінің көліктік-пайдалану сипаттамаларының көлік жүйесінің қажеттіліктеріне сәйкес келуін бақылау мақсатында орталық және жергілікті атқарушы органдар өз құзыреті шегінде жолдарда, елді мекендердің көшелерінде, олардың жекелеген учаскелерінде, көлік тораптарында, көше-жол желісіне тән учаскелерінде көлік құралдары жүрісінің параметрлері (қозғалыс жылдамдығы, қарқындылық, жүктеме деңгейі, жүру аралығы, жол жүрісін реттеудің техникалық құралдарының

орналасуы мен жай-күйі) туралы деректерді жинау, өңдеу және жинақтау арқылы жол жүрісіне мониторингті жүзеге асырады.

6. Айрықша мақсаттағы автомобильдердің жүру қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында Астана және Алматы қалаларында – Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметі, ал басқа да әкімшілік-аумақтық бірліктерде ұлттық қауіпсіздік органдары автомобиль жолдары немесе автомобиль жолдарының жекелеген учаскелері (арнайы трассалар) бойынша олардың жүру жылдамдығы мен маршруттарын айқындауға және осы жолдарда көлік құралдарының жүруіне, аялдауына және тоқтап тұруына шектеу енгізуге, жол жүрісінің бағытын уақытша өзгертуге құқылы.

Күзет іс-шараларын жүргізу кезінде арнайы трассалардағы және оларға іргелес жатқан аумақтар мен акваториялардағы жөндеу, құрылыс, монтаж және өзге де жұмыстардың барлық түрлерінің жүргізілуі Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметімен келісу бойынша жүзеге асырылады. Күзет іс-шараларын жүргізу кезеңінде арнайы трассалардағы жөндеу, құрылыс, монтаж және өзге де жұмыстардың барлық түрлері тоқтатыла тұруы мүмкін.

Ескерту. 25-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 04.07.2014 N 233-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 27.10.2015 № 364-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 27.12.2019 № 291-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 05.11.2022 № 157-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

26-бап. Жол жүрісін ұйымдастыру процесінде оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі негізгі талаптар

1. Қазақстан Республикасының аумағында көлік құралдарының оң жақпен жүруі белгіленген.

2. Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында, оның ішінде тұрақ кеңістігінде жол жүрісінің бірыңғай тәртібі, жол жүрісін реттеудің техникалық және басқа да құралдарының мақсаты мен қолданылуы жол жүрісі қағидаларында белгіленеді.

Қазақстан Республикасының жолдарында орнатылған жол белгілері мен сигналдар, жарық жол сигналдары және жолдардың таңбалануы Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес келуге тиіс.

3. Жол жүрісін ұйымдастыру жөніндегі қызмет қолданылуы техникалық регламенттерде регламенттелген және жол жүрісін ұйымдастырудың жобалары мен схемаларында көзделген техникалық құралдар мен конструкцияларды кешенді пайдалану негізінде қауіпсіздік талаптарына сәйкес жүзеге асырылуға тиіс.

Ескерту. 26-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

27-бап. Жол жүрісін ұйымдастыруды өзгерту

1. Жол жүрісін ұйымдастыруды өзгерту жолдарда жаяу жүргіншілердің, көлік құралдарының және өздігінен жүретін машиналардың жүру бағыттарын өзгерту, жүруіне уақытша тыйым салу немесе уақытша шектеу енгізу, оның ішінде көлік құралдары, өздігінен жүретін машиналар қозғалысының жылдамдығын, олардың массасын, білікке түсетін жүктемені, габариттік мөлшерлерін шектеу арқылы жүзеге асырылады.

2. Жолдарда немесе жекелеген жол учаскелерінде жол жүрісін уақытша шектеу немесе оған тыйым салу, оны ұйымдастыруды өзгерту:

1) жол жүрісі қауіпсіздігіне, оның ішінде жеке адамдардың өміріне және (немесе) денсаулығына қатер төнген;

2) жолдардың сақталуына қатер төнген;

3) жол-көлік оқиғалары;

4) атмосфералық ауа химиялық және өзге де заттар концентраттарының жол берілетін шекті нормативтерінен артық ластанған;

5) дүлей зілзалалар, қолайсыз жол-климат жағдайлары;

6) бұқаралық, спорттық және өзге де іс-шаралар өткізгенде көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің қауіпсіз жүруі үшін қажетті жағдайлар жасау мақсатында не көлік құралдарын пайдалану жол жүрісі қауіпсіздігіне қатер төндірген;

7) егер теміржол өтпелері жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету талаптарына сай келмеген;

8) жолдарда жөндеу-құрылыс және басқа да жұмыстар жүргізілген;

9) терроризмге қарсы операциялар және (немесе) күзет іс-шаралары жүргізілген;

10) әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар мен олардың зардаптарын алдын алу және (немесе) жою жөніндегі іс-шаралар жүргізілген;

11) жолдардың конструктивтік элементтері жай-күйінің көрсеткіштері жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етудің техникалық нормаларына сәйкес келмеген;

12) мыналар:

жолдардың нормативтік өткізу қабілетін қамтамасыз ету мақсатында ақылы қолжетімділікті қамтамасыз ету;

белгіленген уақытта көлік құралдарының белгілі бір санаттарының кіруіне шектеу қою немесе тыйым салу;

жүк және транзиттік көлік құралдарының жүруін шектеу арқылы нормативтен артық жүктеме болған;

13) мынадай:

айрықша мақсаттағы автомобильдермен ілесіп жүрген кезде;

ұйымдастырылған автобус колонналарының;

әскери колонналардың жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар жүргізілген жағдайларда енгізіледі.

3. Осы баптың 2-тармағында көзделген жағдайлар басталған кезде жолдарда көлік құралдарының жүруіне уақытша тыйым салу немесе оған уақытша шектеу енгізу туралы шешімді жол иелері уәкілетті органдармен бірлесе отырып, өз құзыреті шегінде қабылдайды.

4. Жол иелері осы баптың 2-тармағында көзделген жағдайлар басталған кезде бұл туралы жол жүрісіне қатысушыларға бұқаралық ақпарат құралдары арқылы хабарлай отырып, жолдарда немесе жекелеген жол учаскелерінде жол жүрісін уақытша шектеу немесе оған тыйым салу, оны ұйымдастыруды өзгерту жөнінде шұғыл шаралар қолданады.

5. Көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің қауіпсіз жүруін қамтамасыз ету мақсатында уәкілетті орган жолдарда жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құқықтық актілердің талаптарын бұза отырып жүзеге асырылатын жөндеу-құрылыс және басқа да жұмыстардың жүргізілуін шектеу немесе оған тыйым салу жөнінде шаралар қолдануға құқылы.

28-бап. Заңды тұлғалар мен дара кәсіпкерлерге жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша қойылатын талаптар

1. Көлік құралдарын пайдалануға байланысты қызметті жүзеге асыратын заңды тұлғалар мен дара кәсіпкерлер:

1) жүргізушілердің жұмысын жол жүрісі процесінде қауіпсіздікті қамтамасыз ететін талаптарға сәйкес ұйымдастыруға;

2) Қазақстан Республикасының автомобиль көлігі туралы заңнамасында белгіленген жүргізушілердің еңбек және демалыс режимін сақтауға;

3) автомобиль және қалалық жерүсті электр көлігі жүргізушілерінің және басқа да қызметкерлерінің біліктілігін арттыру үшін жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ететін жағдайлар жасауға;

4) жол-көлік оқиғаларының және осы Заңды бұзушылықтардың себептерін талдауға және жоюға;

5) көлік құралдарының техникалық жай-күйін, жарамды күйде пайдаланылуын бақылауды қамтамасыз етуге;

6) жүргізушілерді рейс алдындағы және рейстен кейінгі медициналық қарап тексеруден өткізуді қамтамасыз етуге;

7) жүргізушілердің жол-көлік оқиғаларында зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету дағдыларын жетілдіру жөнінде іс-шараларды ұйымдастыруға міндетті.

2. Автомобиль және қалалық жерүсті электр көлігімен тасымалдау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын мамандандырылған кәсіпорындар жүктердің түрлерін, оларды тасымалдау ерекшеліктерін ескере отырып, жол жүрісі қауіпсіздігін

қамтамасыз етуге арналған арнайы қағидаларды белгілейді және көлік құралдары жүргізушілеріне талаптар қояды.

3. Электр самокаттарды жалға беру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын заңды тұлғалар мен дара кәсіпкерлер:

1) ақауы бар электр самокаттарға техникалық қызмет көрсетуді және оларды пайдаланудан алып тастауды жүзеге асыруға;

2) уәкілетті органдардың цифрлық жүйелерімен интеграциялауды іске асыру арқылы пайдаланушыларды сәйкестендіруді, оларды кез келген санаттағы көлік құралын басқару құқығына жарамды жүргізуші куәлігінің болуы және көлік құралдарын басқару құқығынан айыру туралы мәліметтердің болмауы тұрғысынан тексеруді қамтамасыз етуге міндетті. Он сегіз жасқа толмаған және көлік құралдарын басқару құқығы жоқ немесе одан айырылған адамдардың электр самокаттарды жалға алуына және жолдың жүру бөлігінде басқаруына жол бермеуге;

3) пайдаланушыларды пайдалану қағидаларын бұзғаны үшін ықтимал айыппұлдар немесе салдары туралы ескертуге;

4) жол жүру кезінде пайдаланушылардың мінез-құлқын электр самокаттардың тұрған жері мен қозғалыс жылдамдығын қадағалауға арналған технологиялардың көмегімен бақылауға;

5) электр самокаттарға арналған әртүрлі жылдамдық режимдері бар аймақтарда электр самокаттар қозғалысының Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген ең жоғары рұқсат етілген жылдамдығын автоматты түрде шектеуге;

6) электр самокаттарды жаяу жүргіншілер мен көлікке кедергі келтіруі мүмкін жерлерде қалдыруға жол бермеуге;

7) әрбір электр самокатқа көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасуға;

8) уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен электр самокатқа тіркеу нөмірін беріп және орната отырып, оны есепке алуды жүргізуге;

9) қоғамдық тәртіп пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында уәкілетті органға электр самокаттардың тұрған жері туралы деректерді беруге міндетті.

Ескерту. 28-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2020 № 361-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 246-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

29-бап. Жол жүрісі қауіпсіздігін медициналық қамтамасыз ету

1. Жол жүрісі қауіпсіздігін медициналық қамтамасыз ету:

1) көлік құралдарын басқару құқығын алуға үміткер адамды медициналық қарап тексеруден, механикалық көлік құралдары жүргізушісін қайта медициналық қарап

тексеруден, жүргізуші куәлігінің қолданылу мерзімінің аяқталуына байланысты оны ауыстырған кезде механикалық көлік құралдары жүргізушісін медициналық қарап тексеруден өткізу;

2) көлік құралдары жүргізушілерін рейс алдындағы және рейстен кейінгі медициналық қарап тексеруден өткізу;

3) жол-көлік оқиғаларында зардап шеккендерге уақтылы медициналық көмек көрсету;

4) жол жүрісіне қатысушыларға, парамедиктерге, уәкілетті органның және азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның қызметкерлеріне жол-көлік оқиғаларында зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету тәсілдеріне оқыту болып табылады.

2. Медициналық қарап тексерудің мақсаты көлік құралдарын басқару құқығын алуға үміткер адамның және механикалық көлік құралдары жүргізушісінің жүргізуші қызметіне медициналық қарсы көрсетілімдері немесе шектеулерін айқындау болып табылады.

3. Жол жүрісі қауіпсіздігін медициналық қамтамасыз ету жөніндегі талаптардың сақталуын бақылауды жүзеге асыру мақсатында денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган медициналық көрсетілімдері бойынша механикалық көлік құралын басқаруға рұқсат берілген не медициналық қорытындыда расталған, механикалық көлік құралын басқаруға медициналық қарсы көрсетілімдері бар адамдар туралы мәліметтерді өз құзыреті шегінде уәкілетті органдардың пайдаланушылары қол жеткізе алатын автоматтандырылған дерекқорға енгізеді.

4. Медициналық көрсетілімдер бойынша механикалық көлік құралын басқаруға рұқсат берілген не механикалық көлік құралын басқаруға медициналық қарсы көрсетілімдері бар адамдарды автоматтандырылған тіркеу мен есепке алу және уәкілетті органдар пайдаланушыларының автоматтандырылған дерекқорына қол жеткізу тәртібін денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган белгілейді.

5. Қайта медициналық қарап тексеру мынадай мерзімдерде өткізіледі:

1) жолаушылар, қауіпті жүктер тасымалдауды орындайтын механикалық көлік құралдарының жүргізушілері – әрбір үш жыл сайын, ал елу жасқа толғандар – жыл сайын;

2) механикалық көлік құралдарының алпыс бес жасқа толған жүргізушілері және мүгедектігі бар жүргізушілер – әрбір екі жыл сайын.

6. Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган айқындаған жағдайларда медициналық көрсетілімдері болған кезде қайта медициналық қарап тексеруден өту қысқартылады, бірақ кемінде бір жылға дейін қысқартылады.

7. Механикалық көлік құралдарын масаң күйде басқарғаны үшін не осындай күйдегі адамның басқаруына механикалық көлік құралын бергені үшін не жүргізушінің масаң күйде екенін анықтау үшін медициналық куәландырудан өтуден жалтарғаны үшін

механикалық көлік құралдарын басқару құқығынан айырылған адамдар осындай құқығын қалпына келтіру алдында, бірақ механикалық көлік құралдарын басқару құқығынан айыру мерзімі өткенге дейін бір айдан ерте емес мерзімде қайта медициналық қарап тексеруден өтуге тиіс.

8. Механикалық көлік құралдары жүргізушілерін себептерін көрсете отырып, қайта медициналық қарап тексеруге мерзімінен бұрын жіберуге:

1) адамдардың механикалық көлік құралдарын, өздігінен жүретін машиналарды басқаруына рұқсат беруге тыйым салатын немесе оларды басқару құқығына шектеу белгілейтін аурулар мен қарсы айғақтар тізбесіне енгізілген ауру белгілері пайда болған кезде – уәкілетті орган, механикалық көлік құралының жүргізушісі жалданып жұмыс істейтін жалдаушы;

2) механикалық көлік құралының жүргізушісінен адамдардың механикалық көлік құралдарын басқаруына рұқсат беруге тыйым салатын немесе оларды басқару құқығына шектеу белгілейтін аурулар мен қарсы көрсетілімдер тізбесіне енгізілген ауру анықталған кезде – денсаулық сақтау ұйымы бастамашы болуы мүмкін.

9. Механикалық көлік құралдары жүргізушілерінің қайта медициналық қарап тексеруден уақтылы өтуіне бақылау:

1) жүргізуші куәлігін беру және ауыстыру, сондай-ақ ол алып қойылғаннан кейін қайтарылған кезінде;

2) алып тасталды - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

3) механикалық көлік құралдары жүргізушілерін жұмысқа қабылдау кезінде және олармен еңбек қатынастары кезеңінде жүзеге асырылады.

10. Механикалық көлік құралдары жүргізушілерін рейс алдындағы және рейстен кейінгі медициналық қарап тексеруден:

1) көлік құралдарын пайдалануға байланысты қызметті жүзеге асыратын заңды тұлғалар мен дара кәсіпкерлер;

2) көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдары өткізеді.

11. Жол-көлік оқиғаларында зардап шеккендерге медициналық көмек:

1) алғашқы сағат ішінде жол-көлік оқиғасы болған жерде және медициналық ұйымға бара жатқан жолда алғашқы көмек;

2) жол-көлік оқиғасы болған жерде, медициналық ұйымға бара жатқан жолда және медициналық ұйымда шұғыл медициналық көмек;

3) жол-көлік оқиғасында зардап шеккендерге медициналық ұйымдарда амбулаториялық, стационарды алмастыратын және стационарлық жағдайларда мамандандырылған медициналық көмек көрсетуді қамтиды.

Ескерту. 29-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 29.03.2016 № 479-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2020 № 361-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн

өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

30-бап. Орнықты көлік

1. Жол жүрісі процесінде қоршаған ортаға келеңсіз әсер ету деңгейін төмендетуге мүмкіндік беретін көлік құралдары орнықты көлік болып табылады.

2. Орнықты көлік:

1) көліктерді пайдаланушылардың көлік қажеттіліктерін аз шығын жұмсай отырып, барынша қанағаттандыру, сондай-ақ экономиканың бәсекеге қабілеттілігі және өңірлік дамудың теңгерімділігі үшін барлық көлік түрлерінің қолжетімділігін, ұтқырлығын және жұмыс істеуін;

2) шығарындылар мен қалдықтарды азайтуды, сондай-ақ алып жатқан аумаққа барынша аз әсер етуді және шуды азайту шараларын қамтамасыз етуге тиіс.

3. Орнықты көлікке велосипедтер және экологиялық көлік құралдары жатады.

4. Көлік саласындағы уәкілетті орган:

1) орнықты көлікті ұйымдастыру және оның жұмыс істеуі саласында нормативтік құқықтық актілерді әзірлейді және бекітеді;

2) орнықты көліктің жұмыс істеуін қамтамасыз етеді.

5. Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың жергілікті атқарушы органдары орнықты көлікті дамытуды ескере отырып, көліктік жоспарлауды қамтамасыз етеді.

31-бап. Интеллектуалды көлік жүйесі

1. Интеллектуалды көлік жүйесі өзара байланысты автоматтандырылған жүйелер кешені негізінде:

1) жол жүрісін және барлық көлік түрлерінің жұмысын басқарады;

2) жол жүрісі қауіпсіздігін және мониторингін қамтамасыз етеді;

2-1) жолаушыларды, багажды, жүктерді және пошта жөнелтілімдерін тасымалдау жөніндегі қызметке мониторинг пен бақылауды қамтамасыз етеді;

3) жол жүрісіне қатысушыларға көліктік қызмет етудің ұйымдастырылуы туралы ақпарат береді;

4) көліктік ахуалды бағалау үшін бастапқы деректерді жинайды;

5) жол-көлік ахуалы туралы ақпаратты қалыптастырады;

6) криминалдық және төтенше жағдайлар туындаған жағдайда және Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы және автомобиль көлігі туралы заңнамасын құқық бұзушылықтар туралы ақпаратты тиісті уәкілетті органдарға жедел түрде береді;

2. Көлік саласындағы уәкілетті орган:

1) интеллектуалды көлік жүйелерін ұйымдастыру және олардың жұмыс істеуі саласында нормативтік құқықтық актілерді әзірлейді және бекітеді;

2) көлік жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз етеді.

3. Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың жергілікті атқарушы органдары:

1) жол жүрісін ұйымдастыру және жедел басқару мақсатында жергілікті атқарушы органдар құрамында мамандандырылған құрылымдар құруды;

2) жол жүрісін және қалалық жолаушылар көлігін басқарудың қазіргі заманғы интеллектуалды жүйелерін енгізуді;

3) кептеліс жағдайларында жол-пайдалану қызметтерінің жұмысына қойылатын талаптарды белгілеуді;

4) жол жүрісі саласындағы мемлекеттік бақылау шараларын күшейтуді;

5) көліктік жоспарлау мен жол жүрісін ұйымдастыруды жетілдіруді қамтамасыз етеді.

Ескерту. 31-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 02.01.2021 № 399-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Зандарымен.

32-бап. Жол-көлік оқиғаларында зардап шеккен адамдарға көмек көрсету және олардың зардаптарын жою

1. Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган азаматтық қорғау саласындағы, көлік саласындағы органдармен, уәкілетті органмен бірлесіп, жол-көлік оқиғаларына жедел ден қою және онда зардап шеккен адамдарға уақтылы кешенді көмек көрсету тәртібін айқындайды.

2. Жол-көлік оқиғалары кезінде жедел ден қою және зардап шеккен адамдарға уақтылы кешенді көмек көрсету:

1) жол-көлік оқиғаларында зардап шеккен адамдарға алғашқы және келесі сағаттарда көмек көрсету жүйесін әзірлеу және бекіту негізінде қамтамасыз етіледі. Жүйенің міндетті элементтері:

шұғыл шақыру жүйесін енгізу;

денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган бекітетін Қазақстан Республикасының азаматтарын оқыту қағидаларына сәйкес адамдарды алғашқы көмек көрсету дағдыларына жалпы білім беретін оқу бағдарламалары, сондай-ақ көлік құралдарын басқару құқығын алуға үміткер адамдарды даярлау шеңберінде оқыту;

жол-көлік оқиғаларының төтенше жағдайлары туралы хабарлау, сондай-ақ уәкілетті органдардың тиісті бөлімшелеріне ақпаратты жедел және бір-ақ рет беру үшін бірыңғай жалпыұлттық телефон нөмірін енгізу;

тиісті уәкілетті органдар лауазымды адамдарының ақпарат алу, оқиға орнына шығу және келу, зардап шеккендерге білікті көмек көрсетудің басталу уақыттарын тіркеу;

зардап шеккендерді көлік құралынан және басқа да объектілерден жедел шығарып алуды қамтамасыз ету;

жол-көлік оқиғаларының салдарынан зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету;

төтенше жағдайлардың салдарын жою;

тиісті уәкілетті органдармен жол-көлік оқиғаларында зардап шеккен адамдарға көмек көрсету бойынша бірлескен жоспарлы оқу-жаттығулар өткізу болып табылады;

2) алғашқы көмек көрсету және көрсетілетін алғашқы көмектің сапасын бағалау жүйесін әзірлеу және бекіту;

3) дене жарақаттарын, сондай-ақ психологиялық жарақаттарды барынша азайту мақсатында жол-көлік оқиғаларында зардап шеккендерді және жол-көлік оқиғалары салдарынан қаза тапқандардың туыстарын ерте кезеңде оңалтуды және қолдауды қамтамасыз ету;

4) жол-көлік оқиғаларына ұшырағандарды оңалту үшін:

үшінші тұлғалар алдында міндетті жауапкершілікті белгілеу;

көлік құралдары иелерінің үшінші тұлғалар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыруды халықаралық өзара тану арқылы жол жүрісіне қатысушылардың сақтандыру жүйесін құру;

5) кінәлі тұлғаларды жауаптылыққа тарту және зардап шеккендерге құқықтық көмек көрсету мақсатында жол-көлік оқиғаларының мұқият тексерілуін қамтамасыз ету ;

6) жол-көлік оқиғаларына байланысты себептер мен зардаптарды жою жөніндегі шараларды жетілдіру саласындағы зерттеулер мен әзірлемелерді көтермелеу негізінде қамтамасыз етіледі.

Ескерту. 32-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 07.07.2020 № 361-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

33-бап. Шұғыл шақыру жүйесінің операторы

Шұғыл шақыру жүйесінің операторы мынадай функцияларды жүзеге асырады:

1) шұғыл шақыру жүйесін пайдалану;

2) шұғыл шақыру жүйесін құру және дамыту жөніндегі жобаны басқару;

3) шұғыл шақыру жүйесінің аппараттық-бағдарламалық кешеніне жүйелі-техникалық қызмет көрсету;

4) шұғыл шақыру жүйесіндегі ақпаратты қорғауды қамтамасыз ету;

5) алып тасталды - ҚР 25.06.2020 № 347-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

6) шұғыл шақыру жүйесіндегі шұғыл қимылдайтын жедел қызметтерді шақыру құрылғыларын тіркеу және есепке алу;

7) абоненттерді сәйкестендіру карталарын шығару.

Ескерту. 33-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 25.06.2020 № 347-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

34-бап. Пайдаланылып жүрген көлік құралдарын шұғыл қимылдайтын жедел қызметтерді шақыру құрылғыларымен жарақтандыру

Ескерту. 34-бап алып тасталды - ҚР 19.04.2019 № 249-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

35-бап. Қоғамдық бірлестіктердің жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыруға қатысуы

1. Жол жүрісіне қатысушылардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау үшін құрылған қоғамдық бірлестіктер жол-көлік оқиғаларын болғызбау мақсатында өздерінің жарғыларына сәйкес Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен:

уәкілетті органдарға стандарттау жөніндегі құжаттарды жетілдіру жөнінде ұсыныстар, сондай-ақ ұлттық, мемлекетаралық стандарттарды, ұлттық техникалық-экономикалық ақпарат сыныптауыштарын және стандарттау жөніндегі ұсынымдарды, жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы техникалық нормалар мен басқа да нормативтік құжаттарды әзірлеу, өзгерістер енгізу, қайта қарау және күшін жою жөнінде ұсыныстар енгізуге;

қоғамдық бірлестіктер мүшелерінің өтініші бойынша жол-көлік оқиғаларының себептері мен мән-жайларына зерттеу жүргізуге, материалдарды прокуратураға беруге және сотта өз мүшелерінің мүдделерін білдіруге;

авариялардың профилактикасы жөнінде іс-шаралар жүргізуге;

Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыруға құқығы бар.

2. Уәкілетті орган қоғамдық бірлестіктердің келісуімен оларды жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды әзірлеуге және жүргізуге тартуға құқылы.

Ескерту. 35-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР 05.10.2018 № 184-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі).

6-тарау. ЖОЛДАРДЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІН ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ӨТКІЗУ ҚАБІЛЕТІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУГЕ БАҒЫТТАЛҒАН ҚЫЗМЕТТІ БАСҚАРУ

36-бап. Жолдарды жобалау, салу, реконструкциялау, жөндеу, күтіп-ұстау және оларды басқару кезінде жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі негізгі талаптар

1. Қазақстан Республикасының аумағында жолдарды жобалау, салу, реконструкциялау, жөндеу, күтіп-ұстау және оларды басқару сы Заңда, автомобиль жолдары саласындағы техникалық регламенттерде белгіленген жол жүрісі қауіпсіздігі талаптары негізінде және оларды сақтай отырып орындалуға тиіс.

Жолдарды жобалау, салу және реконструкциялау кезінде жол жүрісі қауіпсіздігіне теріс әсер ететін инженерлік шешімдер есебінен күрделі шығындарды азайтуға жол берілмейді.

2. Жолдарды жобалауға, салуға, жөндеуге, күтіп-ұстауға және оны жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету бөлігінде басқаруға арналған нормативтік, жобалау және

техникалық құжаттама уәкілетті орган белгілейтін тәртіппен келісуге және бекітуге жатады.

3. Жолдардың жай-күйінің жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету бөлігінде белгіленген талаптарға сай келуі үшін жауапкершілік жобалау кезеңінде – тапсырыс беруші мен жобаны орындаушыға, ал реконструкциялау және салу кезеңдерінде тапсырыс беруші мен жұмыстарды орындаушыға жүктеледі.

4. Пайдалану процесінде жолдардың жай-күйінің осы Заңның белгіленген талаптарына, қағидаларға, техникалық регламенттерге сай келуін қамтамасыз ету жөніндегі міндет иелігінде (қарамағында) жолдар бар жеке және заңды тұлғаларға жүктеледі.

5. Халықаралық автомагистральдар мен азиялық автомобиль жолдары желілеріне кіретін жолдар халықаралық келісімдердің талаптарына сай болуға тиіс.

Ескерту. 36-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 29.09.2014 N 239-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

37-бап. Жолдардың, теміржол өтпелерінің және басқа да жол құрылыстарының жай-күйіне жауапты лауазымды адамдарға және өзге де тұлғаларға қойылатын негізгі талаптар

1. Жолдардың, теміржол өтпелерінің және басқа да жол құрылыстарының жай-күйіне жауапты лауазымды адамдар және өзге де тұлғалар:

1) жолдарды, теміржол өтпелерін және басқа да жол құрылыстарының ұлттық стандарттардың, нормалар мен қағидалардың талаптарына сәйкес жол жүрісіне қауіпсіз күйде күтіп-ұстауға;

2) жекелеген жол учаскелерін пайдалану жол жүрісі қауіпсіздігіне қатер төндірсе, олардағы жол жүрісіне кедергіні дер кезінде жою, жол жүрісіне тыйым салу немесе оны шектеу шараларын қолдануға міндетті.

2. Жолдарда жұмыстардың жүргізілуіне жауапты лауазымды адамдар және өзге де тұлғалар жұмыс жүргізілетін жерлерде жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етуге міндетті. Осы жерлер, сондай-ақ жұмыс істемейтін жол машиналары, жұмыс аяқталғаннан кейін қалған, жол шегінен тысқары жерге шығарылуға болмайтын құрылыс материалдары, конструкциялар белгіленген нормаларға сәйкес келетін бағыттау және қоршау құрылғыларымен, жол белгілерімен, ал тәуліктің қараңғы мезгілінде және көріну жеткіліксіз жағдайларда қосымша қызыл немесе сары сигнал оттарымен белгіленуге тиіс.

Жолдағы жұмыстар аяқталғаннан кейін көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің қауіпсіз жол жүрісі жағдайлары қамтамасыз етілуге тиіс.

3. Тиісті лауазымды адамдар және өзге де тұлғалар:

1) түрлі санаттағы мүгедектігі бар адамдардың қажеттіліктерін ескере отырып, қалаларда және жолдарда жол жүрісін ұйымдастыру және көліктік жоспарлау жөніндегі құжаттаманы, жолдарды жол жүрісін реттеудің техникалық құралдарымен жабдықтауды; жолдарды, жол құрылыстарын салу, реконструкциялау жобаларын уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен;

2) жолдарда бұқаралық, спорттық және өзге де іс-шаралар өткізудің схемалары мен маршруттарын уәкілетті органмен келіседі.

Ескерту. 37-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

38-бап. Жолдың жүру бөлігінде жол жұмыстарын және басқа да жұмыстарды орындайтын субъектілерге қойылатын талаптар

1. Жолдардың жүру бөлігіндегі жол және басқа да жұмыстар, оның ішінде авариялық-құтқару жұмыстары уәкілетті орган мен автомобиль жолдарын басқарушыға хабарлама берілгеннен кейін жүзеге асырылуға тиіс.

Жол және басқа да жұмыстардың, оның ішінде авариялық-құтқару жұмыстарының жүргізілетіні туралы хабарламаны жұмыстарды жүргізуші жұмыстар жүргізілетін учаске, жұмыстардың мерзімдері және байланыс деректері (мекенжай мен телефон) туралы ақпаратты көрсете отырып жібереді.

Көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің қозғалысын өзгерту не шектеу қажеттілігі жоқ жолдың жүру бөлігінің астында электрмен жабдықтау желілерін салу кезінде уәкілетті органға хабарлау талап етілмейді.

2. Жолдарда жұмыстардың жүргізілуіне жауапты лауазымды адамдар және өзге де тұлғалар жол жұмыстары және басқа да жұмыстар жүргізілетін жерлерде қозғалыс қауіпсіздігін:

1) елді мекендерде жол жұмыстары және басқа да жұмыстар жүргізілетін жерден кемінде елу метр және елді мекендерден тысқары жерлерде үш жүз метр қашықтықта жол жүрісіне қатысушыларды аталған жұмыстардың жүргізіліп жатқаны туралы ескертетін ақпарат қалқандары мен қажетті жол белгілерін орнату;

2) елді мекендерде жол жұмыстары және басқа да жұмыстар аймағында көлік құралдары қозғалысының ең жоғары рұқсат етілген жылдамдығын сағатына отыз километрден аспайтын, елді мекендерден тысқары жерлерде сағатына алпыс километрден аспайтын етіп белгілеу арқылы қамтамасыз етуге міндетті. Ұзақ

қашықтықтағы жол жұмыстары және басқа да жұмыстар аймақтарында жылдамдықты шектеу тиісті белгілерді орнату арқылы жүйелі мерзімділікпен қайталанып отыруы қажет;

3) көлік құралдарының жол жүрісі жүзеге асырылуы қажет жолақтарды тиісті және анық көрінетін тігінен және көлденеңінен жол таңбаларымен белгілеу;

4) уәкілетті органмен бірлесіп, жол жұмыстары және басқа да жұмыстар аймағында көлік құралдары қозғалысының шектеулі жылдамдығының сақталуын бақылау жөніндегі іс-шараларды жүйелі жүргізу;

5) жолдың жүру бөлігінде жол жұмыстарымен және басқа да жұмыстармен айналысып жатқан адамдарды тәуліктің кез келген уақытында олардың алыс қашықтықтан көрінуін қамтамасыз ететін, халықаралық және ұлттық стандарттардың талаптарына сай келетін сигналдық қорғаныш киіммен жарактандыру арқылы қамтамасыз етуге міндетті.

3. Жолдың бұру жолақтарының шекараларында:

1) жолдарды салуға, реконструкциялауға, күрделі жөндеуге, жөндеуге және күтіп-ұстауға, сондай-ақ жол сервисі, жол қызметі, сыртқы (көрнекі) жарнама объектілерін, полиция, санитариялық-эпидемиологиялық бақылау, кедендік, шекаралық, көліктік бақылау бекеттерін, ветеринариялық және фитосанитариялық бақылау бекеттерін орналастыруға, көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің қозғалысын өзгерту не шектеу қажеттілігі жоқ жолдың жүру бөлігінің астында электрмен жабдықтау желілерін салуға байланысты емес жұмыстарды орындауға;

2) жолға күтім жасауға, оны салуға, реконструкциялауға, күрделі жөндеуге, жөндеуге және күтіп-ұстауға арналмаған және жол сервисі, жол қызметі, сыртқы (көрнекі) жарнама объектілеріне, полиция, санитариялық-эпидемиологиялық бақылау, кедендік, шекаралық, көліктік бақылау бекеттеріне, ветеринариялық және фитосанитариялық бақылау бекеттеріне жатпайтын үйлерді, құрылыстарды, ғимараттарды және басқа да объектілерді орналастыруға;

3) жолдың бұру жолағын күтіп-ұстау немесе жолды жөндеу жөніндегі жұмыстарды қоспағанда, жер учаскелерін жыртуға, шөп шабуға, ағаш кесуді жүзеге асыруға және орман екпелері мен өзге де көпжылдық екпелерді зақымдауға, шым қабатты және топырақты ойып алуға тыйым салынады.

Ескерту. 38-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 07.11.2014 № 248-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.05.2018 № 156-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.06.2020 № 352-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

39-бап. Жол пайдаланушыларға қатысты жол қауіпсіздігін қамтамасыз ету

1. Жолдарда тек мемлекеттік тіркеуден өткен және жарамды техникалық күйдегі көлік құралдарының жүруіне рұқсат етіледі.

2. Көлік құралдары жолдың жүру бөлігімен тек осы Заңның талаптарына және жол жүрісі қағидаларына сәйкес қозғалады.

3. Жолдарда:

1) жолдың жүру бөлігінде және тротуарда материалдарды жинап қоюға, оларды және заттарды сақтауға;

2) тұрақты және уақытша кіретін және шығатын жерлерді, басқа жолдармен қосылыстар және қиылыстар жасауға;

3) жолдың жүру бөлігіне кедергілер, шлагбаумдар орнатуға және басқа да тәсілдермен көлік құралдарының жол жүрісіне бөгет жасауға;

4) жол қызметінің, сыртқы (көрнекі) жарнаманың, полиция, санитариялық-эпидемиологиялық бақылау, кедендік, шекаралық, көліктік бақылау бекеттерінің, ветеринариялық және фитосанитариялық бақылау бекеттерінің нұсқағыштарын қоспағанда, бұру жолағында жол жүрісіне жатпайтын белгілер, нұсқағыштар орнатуға;

5) әрбір бағытта көлік құралдарының жол жүрісі үшін жолдың бөлек жүру бөліктері болмаған және әртүрлі деңгейлерде жолдардың қиылыстары жайластырылмаған кезде көлік құралы қозғалысының жылдамдығын сағатына бір жүз километрден асатын етіп белгілеуге;

6) автомобильдердің, тракторлардың, басқа да өздігінен жүретін және тіркемелі көлік құралдарының зауыттық сынақтарын жүргізуге;

7) алып тасталды – ҚР 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

8) схемалар мен маршруттарды уәкілетті органмен келіспей бұқаралық, спорттық және өзге де іс-шаралар өткізуге тыйым салынады.

4. Автомагистральдарда жаяу жүргіншілердің, сондай-ақ көлік құралынан тыс жерде үй жануарларының болуына тыйым салынады.

Ескерту. 39-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 07.11.2014 № 248-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

40-бап. Жаяу жүргіншілердің жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етудің негізгі шаралары

1. Жаяу жүргіншілердің жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі қызмет:

1) көлік құралдарының бәсең қауіпсіздігін жақсартуға;

2) жолдарды пайдаланудың қауіпсіз жағдайларын жасауға, оның ішінде жылдамдықты басқаруға, жаяу жүргіншілер мен көлік құралдарының көрінуін арттыруға, көлік құралдарының инженерлік-техникалық сипаттамаларын жақсартуға;

3) жүргізушілерге ақпарат беру, оларды оқыту және олардың жол жүрісі қағидаларын сақтау міндеттілігі арқылы олардың заңға мойынсынушылық мінез-құлқын қалыптастыруға;

4) жаяу жүргіншілердің мүдделерінде жасалатын өзгерістер туралы оларға консультация мен ақпарат беруге және жаяу жүргіншінің жол-көлік оқиғасында зардап шегушіге айналу тәуекелін азайтуға ықпал ететін шараларды жүзеге асыруға;

5) жаяу жүргіншілерге жол жүрісін ұйымдастыруда болатын және болған өзгерістер туралы ақпарат беруге және жаяу жүргіншінің жол-көлік оқиғаларында зардап шегушіге айналу тәуекелін азайтуға ықпал ететін шараларды жүзеге асыруға бағытталуға тиіс.

2. Жаяу жүргіншілердің жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында аумақтық-көліктік жоспарлау және жол жүрісін ұйымдастыру жөніндегі құжаттамада:

1) жаяу жүргіншілер жүретін уақытта олар пайдаланатын қауіпсіз өзара байланысты және қозғалысқа қолайлы маршруттар жасау арқылы тәуекелдерді болғызбауды ескере отырып, жер пайдалануды жоспарлау;

2) жасанды жарықтары бар, қауіпсіз, қолайлы, өзара жалғасқан жаяу жүргінші жолдарын салу;

3) жолдарды жобалау және салу кезеңінде жаяу жүргінші мен көлік ағындары қозғалысын аварияға қарсы бөлу кедергілерімен және қоршауларымен бөлу көзделуге тиіс.

41-бап. Елді мекендерді жоспарлау шеңберінде жол пайдаланушылардың қажеттіліктерін қамтамасыз ету

1. Елді мекендердің жолдарын жоспарлау кезінде барлық жол пайдаланушылардың қажеттіліктері орнықты қалалық жоспарлау, көлік қызметтеріне сұранысты басқару және жер ресурстарын пайдалану шеңберінде:

1) қоғамдық көліктің басымдығы мен артықшылығын қамтамасыз ете отырып, халықтың жол жүруге сұранысын реттеу;

2) межелі орындарға апаратын көлік құралдарының қолжетімділігін қамтамасыз ету ;

3) елді мекендердің жолдары мен көшелерінде жол жүрісі қауіпсіздігін және олардың үздіксіз өткізу қабілетін қамтамасыз етуді ескере отырып, базарларды, адамдар жаппай жиналатын объектілерді жоспарлау мен орналастыру;

4) географиялық және демографиялық жағдайларды ескеру;

5) интеллектуалды көлік жүйесін енгізу;

6) елді мекендерді, көліктік инфрақұрылымды жоспарлау және елді мекендер жерлерін пайдалану жөніндегі функцияларға жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі талаптарды енгізу негізінде қамтамасыз етіледі.

2. Елді мекендердің аумақтық-көліктік жоспарлау схемаларында, бас жоспарларында:

- 1) жол жүрісінің қауіпсіз және үздіксіз ұйымдастырылуы;
- 2) бекітілген техникалық сипаттамаларға сәйкес жол жүрісіне қатысушылардың жол-көлік оқиғаларының әсерінен жоғары қорғалу деңгейі;
- 3) жерасты және жерүсті жаяу жүргінші өткелдерін салу арқылы көлік және жаяу жүргінші ағындарын бөлу;
- 4) орынтұрақтардың, паркингтердің, велосипед жүретін жолақтың не велосипед жолдарының, сондай-ақ қоғамдық көлікке, оның ішінде жеке бөлінген жол бойынша жүретін жеңіл рельсті көлікке және жедел медициналық жәрдем және өртке қарсы қызмет ұйымдарының арнайы көлік құралдарына арналған жүру жолағының болуы;
 - 4-1) электр қозғалтқыштармен жарақтандырылған механикалық көлік құралдарының тоқтап тұруы үшін, электрқуаттау станцияларымен жабдықтауға арналған, жол белгілерімен және жол таңбасымен белгіленетін, оның ішінде автожанармай құю станцияларында арнайы бөлінген орындардың болуы;
- 5) көлік құралдарының қарсы ағындарын қарсы жүру жолағына шығып кетуді шектейтін жол қоршауларымен бөлу;
- 6) көлік құралдарының қиылысатын ағындарын әртүрлі деңгейлердегі көлік айрықтарымен бөлу;
- 7) көлік құралдарының, халық пен өндірістің шектен тыс шоғырлануын болғызбау;
- 8) көлік және инженерлік инфрақұрылымды қоса алғанда, елді мекеннің аумағын болжамды демографиялық, автомобиль, жол және әлеуметтік-экономикалық жағдайларға сәйкес келетін жол жүрісін ұйымдастыруды ескере отырып дамыту;
- 9) жолдардың өткізу қабілетінің, көлік айрықтарының, көлік құралдарының орынтұрақтары мен паркингтерінің көлік құралдары шоғырлануына және елді мекендер аумақтарының құрылысына арақатынасы;
- 10) елді мекендерді орнықты дамыту кезінде жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі өзге де шаралар көзделуге тиіс.

Ескерту. 41-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 27.10.2015 № 364-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 18.07.2024 № 126-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

42-бап. Жол инфрақұрылымының қауіпсіз жұмыс істеуін, оны ұстап тұруды және жетілдіруді қамтамасыз ету

1. Көлік саласындағы уәкілетті орган, жергілікті атқарушы органдар, жол иелері мыналардың негізінде қолда бар жол инфрақұрылымының қауіпсіз жұмыс істеуін, оны ұстап тұруды және жақсартуды қамтамасыз етуге міндетті:

1) жол пайдаланушыларды санаттары бойынша бөле отырып, зардабы ауыр жол-көлік оқиғаларының санын, сондай-ақ пайдаланушылардың әрбір тобы үшін көліктік инфрақұрылымның тәуекелге әсер ететін негізгі факторларын анықтау;

2) жол-көлік оқиғаларының саны немесе ауырлығы шектен тыс болатын қауіпті жерлерді немесе жол учаскелерін анықтау және тиісті түзету шараларын қолдану;

3) қолда бар жол инфрақұрылымының қауіпсіздігіне бағалау жүргізу және қауіпсіздік көрсеткіштерін жақсарту үшін өзін-өзі ақтаған инженерлік тәсілдерді пайдалану;

4) жол желісін жобалау және пайдалану кезеңінде көлік құралдары қозғалысының есепті жылдамдығын реттеуді жүзеге асыру. Көлік құралдары қозғалысының сағатына бір жүз километрден асатын есепті жылдамдығы әрбір бағытта көлік құралдарының жол жүрісі үшін жолдың бөлек жүру бөліктері болған кезде және әртүрлі деңгейлердегі жолдардың қиылыстары жайластырылған жағдайда ғана белгіленеді;

5) қауіпсіздікті қамтамасыз ету құралдарын жобалау, қауіпсіздікті тексеру және жолдарды бағалау процесінде жол жүрісі қауіпсіздігі саласында кадрларды қайта даярлауға және оқытуға жәрдемдесу;

6) адам факторлары мен көлік құралдарының конструкциясын ескеріп және интеграциялай отырып, қауіпсіз жолдарды жобалау мен пайдалануға қатысты ұлттық стандарттарды әзірлеу және пайдалануға жәрдемдесу;

7) жол жұмыстары жүргізілетін жерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету.

8) пилотсыз көлік құралдары пайдаланылатын орындарды немесе жол учаскелерін (пилотсыз көлік құралдарын пайдалану аймақтары) айқындау.

2. Жол инфрақұрылымының қауіпсіз жұмыс істеуін, оны ұстап тұруды және жақсартуды қамтамасыз ету жолдардағы авариялық-қауіпті жерлер мен учаскелерді жою жөніндегі іс-шараларды орындау негізінде жүзеге асырылады.

Ескерту. 42-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

42-1-бап. Астана, Алматы қалаларының жергілікті атқарушы органдары ақылы коммуналдық тұрақтар ретінде айқындаған орындарда орынтұраққа қою

Ескерту. 42-1-баптың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Ақылы коммуналдық орынтұрақтарды орналастыру орындарын Астана, Алматы қалаларының жергілікті атқарушы органдары айқындайды.

2. Осы баптың 1-тармағында көзделген орындарда орынтұраққа қою жол жүрісі қағидаларында реттелмеген бөлікте жол жүрісін ұйымдастыру қағидаларына және Астана, Алматы қалаларының жергілікті өкілді органдары бекітетін тарифтеуге сәйкес жүзеге асырылады.

3. Алып тасталды – ҚР 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

4. Осы тармақтың екінші және үшінші бөліктерінде және жол жүрісі қағидаларында реттелмеген бөлікте жол жүрісін ұйымдастыру қағидаларында көзделген жағдайларды қоспағанда, ақылы коммуналдық орынтұрақтарға ақы төлемей қоюға тыйым салынады.

Тиісті растаушы құжаттың негізінде:

1) Ұлы Отан соғысы ардагерлерінің, басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдары ардагерлерінің, жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне теңестірілген ардагерлердің, еңбек ардагерлерінің;

2) бірінші немесе екінші топтағы мүгедектігі бар адамдардың, мүгедектігі бар баланың заңды өкілдерінің;

3) "Алтын алқа", "Күміс алқа" алқаларымен наградталған немесе бұрын "Батыр ана" атағын алған, сондай-ақ I немесе II дәрежелі "Ана даңқы" ордендерімен наградталған көп балалы аналардың;

4) Семей ядролық сынақ полигонындағы ядролық сынақтардың салдарынан зардап шеккен азаматтардың;

5) электромобильдер иелерінің көлік құралдары осы баптың 1-тармағында көзделген орындарда орынтұрақты пайдаланғаны үшін төлемақыдан босатылады.

Жедел және арнаулы қызметтердің көк және (немесе) қызыл түсті жарқылдауық маяктары қосылған көлік құралдары да осы баптың 1-тармағында көзделген орындарда орынтұрақты пайдаланғаны үшін төлемақыдан босатылады.

5. Жол жүрісі қағидаларында реттелмеген бөлікте жол жүрісін ұйымдастыру қағидаларының сақталуын бақылауды Астана, Алматы қалаларының жергілікті атқарушы органдары жүзеге асырады.

Ескерту. 6-тарау 42-1-баппен толықтырылды - ҚР 05.05.2015 № 312-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгерістер енгізілді - ҚР 29.10.2015 № 376-V (01.01.2016 бастап қолданысқа енгізіледі); 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 18.07.2024 № 126-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) **Зандарымен.**

42-2-бап. Электрқуаттау станцияларымен жабдықталған орындарда тоқтап тұру

1. Электр қозғалтқыштармен жарақтандырылған механикалық көлік құралдарын жүргізушілер электрқуаттау станцияларымен жабдықталған орындарда тоқтап тұруды электрқуаттау станцияларының көмегімен оларды қуаттау үшін жүзеге асырады.

2. Көлік құралдарын жүргізушілердің электрқуаттау станцияларымен жабдықталған орындарда оларды қуаттамай тоқтап тұруды жүзеге асыруына тыйым салынады.

3. Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың және аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) жергілікті атқарушы органдары уәкілетті органның аумақтық бөлімшелерімен келісу бойынша электр

қозғалтқыштармен жарактандырылған механикалық көлік құралдарының тоқтап тұруы үшін, электрқуаттау станцияларымен жабдықтауға арналған, жол белгілерімен және жол таңбасымен белгіленетін арнайы бөлінген орындарды ұйымдастыруға міндетті.

Ескерту. 42-2-баппен толықтырылды – ҚР 18.07.2024 № 126-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

43-бап. Жол пайдаланушылардың ұтқырлыққа және қолжетімділікке қажеттіліктерін қамтамасыз ететін қауіпсіз жол инфрақұрылымын әзірлеу

Көлік саласындағы уәкілетті орган, жергілікті атқарушы органдар, жол иелері жол пайдаланушылардың ұтқырлыққа және қолжетімділікке қажеттіліктерін қамтамасыз ететін қауіпсіз жол инфрақұрылымын, сондай-ақ пилотсыз көлік құралдарын пайдалану аймағын:

1) жаңа инфрақұрылымды салу кезінде көлік құралдарының барлық түрлерін есепке алу, оның ішінде жолдар мен көшелерді интеллектуалды көлік жүйелерімен, велосипед жүретін жолақтармен не велосипед жолдарымен, қоғамдық көлікке, оның ішінде жеке бөлінген жол бойынша жүретін жеңіл рельсті көлікке арналған жүру жолақтарымен қамтамасыз ету, пилотсыз көлік құралдарына арналған инфрақұрылым (асфальт жабыны, жол таңбалары мен белгілері, Интернет желісімен қамту және басқа);

2) жаңа жобалардың техникалық сипаттамаларында барлық жол пайдаланушылардың жол жүрісі және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы қажеттіліктерінің көрініс табуын қамтамасыз ететін жаңа жобалар мен жолдарға салынатын инвестициялар үшін ең төменгі қауіпсіздік рейтингілерін белгілеу және бекіту негізінде әзірлеуге міндетті.

Ескерту. 43-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 27.10.2015 № 364-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

44-бап. Жолдарда жол сервисі объектілерін жайластыру

1. Көлік саласындағы уәкілетті орган, жергілікті атқарушы органдар, жол иелері жолдарды жобалау, реконструкциялау, салу және пайдалану кезеңінде:

1) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету талаптарын және мүгедектігі бар адамдарға келуіне басқа азаматтармен тең жағдайлар жасайтын арнайы техникалық құралдармен, бейімдемелермен жабдықтауды ескере отырып, жол сервисі объектілерін жобалау нормаларына, салу жоспарларына және оларды орналастырудың бас схемаларына сәйкес жолдарды көрсетілген объектілермен жайластыруды қамтамасыз етеді;

2) жол жүрісіне қатысушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуді ескере отырып, жол сервисі объектілерінің жұмысын ұйымдастырады;

3) жол жүрісіне қатысушыларға жол сервисі объектілерінің бар-жоғы және жақын жерде денсаулық сақтау және байланыс ұйымдарының орналасуы туралы ақпарат, сол сияқты тиісті жол учаскелерінде жүрудің қауіпсіз жағдайлары туралы ақпарат береді.

2. Жол сервисінің объектілері мен инженерлік коммуникацияларды жолдардың және жол құрылыстарының шегінде орналастыру жолдағы көру мүмкіндігін және Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы заңнамасында көзделген жол жүрісі қауіпсіздігінің басқа да жағдайларын нашарлатпауға тиіс.

45-бап. Жол жүрісі қағидаларына оқыту

1. Жол жүрісі қағидаларына оқыту үлгілік бағдарламалар мен әдістемелік ұсынымдардың негізінде жүргізіледі.

2. Жол жүрісі қағидаларын оқыту меншік нысанына қарамастан, білім беру саласындағы уәкілетті орган белгілеген тәртіппен мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беретін білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында жүргізіледі.

46-бап. Қауіпсіз жолдар және ұтқырлықты қамтамасыз ету саласындағы ғылыми зерттеулер және әзірлемелер

Көлік саласындағы уәкілетті орган, жол иелері қауіпсіз жолдарды және ұтқырлықты қамтамасыз ету мақсатында:

1) қауіпсіз жолдар және ұтқырлықты қамтамасыз ету саласында ғылыми зерттеулер жүргізу және әзірлемелер үшін қажетті жағдайлар жасау;

2) неғұрлым қауіпсіз жол инфрақұрылымының әзірлемесіне енгізу және қажетті инвестицияларды бөлу үшін ғылыми зерттеулердің экономикалық негіздемелері негізінде олардың нәтижелеріне қол жеткізу;

3) қауіпсіздікті, әсіресе осал жол пайдаланушылар үшін арттыру саласындағы инновацияларды бағалау бойынша көрсетілімдік жобаларды жүзеге асыру арқылы жобалау мен құрылыс салудың қазіргі заманғы инновациялық технологияларын енгізеді.

7-тарау. КӨЛІК ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУГЕ БАҒЫТТАЛҒАН ҚЫЗМЕТТІ БАСҚАРУ

47-бап. Көлік құралдарының қауіпсіздігін қамтамасыз ету

1. Қазақстан Республикасының аумағында көлік құралдарының қауіпсіздігін қамтамасыз ету жол жүрісі саласындағы Қазақстан Республикасы заңнамасының және халықаралық шарттардың талаптары негізінде жүзеге асырылады.

2. Тұтынушылар үшін көлік құралдарының қауіпсіздік көрсеткіштері туралы ақпараттың қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатында уәкілетті орган жыл сайын жаңа көлік құралдарының бәсең және белсенді қауіпсіздігін бағалаудың халықаралық рейтингтік жүйелеріне мониторинг жүргізеді.

Қазақстан Республикасының аумағында көлік құралдарын жобалау және жасау Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда белгіленген талаптар ескеріле отырып жүргізіледі.

48-бап. Көлік құралдарының техникалық жай-күйі мен пайдаланылуына жауапты лауазымды адамдар және өзге де тұлғаларға қойылатын негізгі талаптар

Көлік құралдарының техникалық жай-күйі мен пайдаланылуына жауапты лауазымды адамдарға және өзге де тұлғаларға:

1) ақауларының болуынан пайдалануға тыйым салынған немесе тиісті рұқсатсыз қайта жабдықталған немесе белгіленген тәртіппен тіркелмеген немесе міндетті техникалық қарап тексеруден өтпеген, сол сияқты Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларда көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын және (немесе) тасымалдаушының жолаушылар алдындағы жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасаспаған иелердің көлік құралдарын желіге шығаруына;

2) көлік құралдарын басқаруға:

масан күйдегі (алкогольдік, есірткілік және (немесе) уытқұмарлық);

реакциясын және назар аударуын нашарлататын дәрілік препараттардың әсеріндегі;

жол жүрісі қауіпсіздігіне қатер төндіретін сырқат немесе шаршаулы күйдегі;

осы санаттағы көлік құралын басқару құқығы жоқ жүргізушілерге рұқсат беруіне;

3) шынжыр табанды тракторлар мен өздігінен жүретін машиналарды асфальтты-және цемент-бетонды жабын жолдармен жүруге жіберуіне тыйым салынады.

49-бап. Көлік құралдарын пайдалану кезінде жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі негізгі талаптар

1. Жол жүрісіне қатысатын көлік құралдарының техникалық жай-күйі және жабдықталуы жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етуге тиіс.

2. Жол жүрісіне қатысатын көлік құралдарын техникалық жарамды күйде ұстау жөніндегі міндет көлік құралдарының иелеріне жүктеледі.

3. Егер көлік құралы үшін рұқсат етілген ең жоғары масса белгіленсе, онда көлік құралының жүктемесімен қоса массасы рұқсат етілген ең жоғары массада аспауға тиіс.

4. Кез келген жүк:

1) адамдарға қауіп төндірмейтіндей және мемлекеттік және жеке меншікке залал келтірмейтіндей;

2) көруді және шолуды шектемейтіндей, көлік құралының орнықтылығын бұзбайтындай және оны басқаруды қиындатпайтындай;

3) көлік құралында болуға тиіс тоқтау сигналы мен бұрылу нұсқағыштарын, жарық шағылыстыратын бейімдемелерді, мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілерін және тіркеу мемлекетінің айырым белгісін қоса алғанда, сыртқы жарық беру аспаптарын көлегейлемейтіндей немесе қолмен берілетін сигналдарды көлегейлемейтіндей;

4) алдын алуға болатын қолайсыздықтар жасамайтындай етіп көлік құралында орналастырылуға және қажет болған жағдайда бекітілуге тиіс.

5. Тіркелген көлік құралының конструкциясына, оның ішінде оның құрамдас бөліктерінің конструкциясына, жол жүрісінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге әсер ететін қосымша жабдықтау заттарына, қосалқы бөлшектер мен керек-жарақтарға өзгерістер енгізілгеннен кейін Қазақстан Республикасының техникалық реттеу саласындағы заңнамасында белгіленген тәртіппен сәйкестікті қайта растауды жүргізу қажет.

6. Жол жүрісіне қатысатын көлік құралдарының конструкциясы, техникалық жай-күйі және жабдығы жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етуге жататын мынадай негізгі талаптарға сай келуге тиіс:

1) көлік құралында жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ететін тежегіш жүйесінің, рульмен басқарудың, артқы көрініс айналарының, дыбыс сигналының, шассидің, жарық беру аспаптарының болуы;

2) көлік құралын қауіпсіз басқаруға мүмкіндік беретін жеткілікті түрде шолуды және көруді қамтамасыз ету;

3) көлік құралының адамның өмірі мен денсаулығына және қоршаған ортаға зиян келтіру тәуекелін болғызбайтын механизмдерінің, қосымша жабдықтау заттары мен бейімдемелердің болуы;

4) жол-көлік оқиғасы жағдайында жолаушылар және жол жүрісіне басқа да қатысушылар үшін қауіптілікті азайтуды қамтамасыз ету.

7. Көлік құралдарын пайдалану кезінде олардың қоршаған ортаға шығаратын шығарындылары қоршаған ортаны қорғау саласындағы техникалық регламенттерде белгіленген жол берілетін деңгейден аспауға тиіс.

Ескерту. 49-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 29.10.2015 № 376-V (01.01.2016 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

50-бап. Көлік құралдарына техникалық қызмет көрсету және оларды жөндеу кезінде жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі негізгі талаптар

1. Көлік құралдарын жарамды күйде күтіп-ұстау мақсатында оларға техникалық қызмет көрсету және оларды жөндеу жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етуге тиіс.

2. Көлік құралдарын жасаушы зауыттар көлік құралдарына техникалық қызмет көрсету және оларды жөндеу нормаларын, қағидаларын және рәсімдерін оларды пайдалану шарттарын ескере отырып, белгілейді.

3. Көлік құралдарына техникалық қызмет көрсету және оларды жөндеу жөніндегі жұмыстарды орындайтын және қызметтерді көрсететін заңды тұлғалар мен дара кәсіпкерлер оларды көлік құралдарын жасаушы зауыттар белгілеген нормалар мен қағидаларға, дөңгелекті көлік құралдарының қауіпсіздігі туралы техникалық регламенттердің талаптарына және көлік құралдарының зиянды (ластаушы) заттары шығарындыларына қойылатын талаптарға сәйкес жүргізуді қамтамасыз етуге міндетті.

4. Техникалық қызмет көрсетуден және жөндеуден өткен көлік құралдары жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етуге жататын бөлікте жол жүрісіне қатысатын көлік құралдарының техникалық жай-күйі мен жабдықталуын регламенттейтін талаптарға сай болуға тиіс.

5. Көлік құралдарына техникалық қызмет көрсетудің және оларды жөндеудің жүргізілу фактісі аталған жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді орындаушының қолымен және мөрімен, сондай-ақ:

1) көлік құралының сервистік кітапшасына атқарылған жұмыс және көлік құралының құрамдас бөліктерінің ауыстырылғаны туралы;

2) көлік құралының иесіне берілетін, көлік құралына техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу жүргізілгені туралы кепілдік талонға;

3) көлік құралын кепілдік есепке қою туралы белгі қоя отырып, көлік құралына техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу жүргізілген күні қойылып куәландырылады.

6. Көлік құралы иесінің Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында белгіленген тәртіппен кепілдіктің жалпы мерзімі ішінде кепілдікпен қызмет көрсетілуіне және жөндетуге құқығы бар.

7. Егер көлік құралының ақауы жасаушы зауыттың не жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді орындаушының кінәсінен туындаса, көлік құралына кепілдікпен қызмет көрсету және оны жөндеу жүргізіледі.

8. Кепілдік міндеттемелер көлік құралына, оның құрамдас бөліктеріне көлік құралының иесі және жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді орындаушының арасындағы шартта ескеріліп жүргізілген жұмыстар шегінде қолданылады.

51-бап. Көлік құралдарын пайдалануға тыйым салу негіздері және тәртібі

1. Мынадай:

1) жол жүрісі қауіпсіздігіне және қоршаған ортаға қатер төндіретін, тізбесін уәкілетті орган бекітетін техникалық ақаулар мен жағдайлар болған;

2) алып тасталды - ҚР 29.12.2014 № 269-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі)
) Заңымен;

3) көлік құралына орнатылған тораптар мен агрегаттардың нөмірлері көлік құралының тіркеу құжаттарындағы енгізілген деректерге сәйкес келмеген, сондай-ақ егер көлік құралына орнатылған тораптар мен агрегаттарда жасырын, қолдан жасалған және өзгертілген нөмірлер болған;

4) тіркеу құжаттары болмаған;

5) шыққан жылын қоса алғанда, шығарылғанына жеті жылдан аспаған, автомобиль көлігі саласындағы кәсіпкерлік қызметте пайдаланылмайтын М1 санатындағы көлік құралдарын қоспағанда, міндетті техникалық қарап-тексеруден өтпеген;

6) мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілері болмаған немесе олар белгіленген талаптарға және тіркеу құжаттарына сәйкес келмеген;

7) көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты және (немесе) тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты жасасылмаған;

8) алып тасталды - ҚР 03.07.2017 № 83-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

9) егер олардың техникалық жай-күйі мен жабдықталуы уәкілетті орган бекіткен көлік құралдарын пайдалануға тыйым салатын ақаулар мен жағдайлар тізбесінің талаптарына сай болмаған;

10) өзімен бір құрамда жүруге арналмаған тіркемелері бар автомобильдерді басқарған;

11) рельстік көлік құралдарының жол жүрісі қауіпсіздігіне қатер төндіретін техникалық ақаулары болған, сондай-ақ, егер олардың техникалық жай-күйі мен жабдықталуы көлік саласындағы уәкілетті орган бекіткен рельстік көлік құралдарын техникалық пайдалану қағидаларының талаптарына сай болмаған;

12) уәкілетті орган бекіткен, көлігі арнаулы жарық және дыбыс сигналдарымен жабдықталуға және арнаулы түсті-графикалық схемалармен боялуға жататын жедел және арнаулы қызметтердің тізбесіне кірмейтін көлік құралдары арнаулы жарық және дыбыс сигналдарымен жабдықталған және арнаулы түсті-графикалық схемалармен боялған;

13) көлік құралдарының мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілері Қазақстан Республикасының жол жүрісі саласындағы заңнамасының талаптарында көзделмеген орындарға орнатылған;

14) қауіпті жүктерді тасымалдайтын көлік құралдарының алдыңғы және артқы жақтарында "Қауіпті жүк" белгісі болмаған жағдайларда көлік құралдарын пайдалануға тыйым салынады.

2. Жол жүрісіне қатысатын көлік құралын пайдалануға тыйым салу осындай тыйым салуға негіз болған себептерді жойғанға дейін жүзеге асырылады.

Ескерту. 51-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 29.09.2014 N 239-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.12.2014 № 269-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі); 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

52-бап. Көлік құралын тоқтату негіздері мен тәртібі

Ескерту. 52-баптың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР 03.07.2017 № 83-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

1. Ішкі істер органдары қызметкерінің талабы бойынша көлік құралын тоқтатуға мыналар негіздер болып табылады:

1) көлік құралы жүргізушісінің осы Заңның талаптарын және (немесе) жол жүрісі қағидаларын бұзуы, оның ішінде автоматты режимде анықталған немесе тіркеп-белгіленген жол жүрісі қағидаларын бұзуы;

2) айдап әкетілген, ұрланған көлік құралдарын, сондай-ақ жүргізушілері жол-көлік оқиғалары, көлік құралдарын пайдаланумен байланысты өзге де қылмыстар болған жерден қашып кеткен көлік құралдарын іздестіру жөніндегі жұмыс;

3) осы Заңның 54-бабы 3-тармағының 7) тармақшасында көзделген жағдайларда көлік құралын беру қажеттігі;

4) стационарлық полиция бекеттерінде, сондай-ақ жедел-профилактикалық іс-шараларды жүргізу кезінде жүргізушінің осы Заңның 54-бабы 3-тармағының 1) тармақшасында көзделген құжаттарын тексеру;

5) полиция бекеттерінде және бақылау-өткізу пункттерінде тасымалданатын жүк құжаттарын тексеру. Арнайы іс-шараларды жүргізу кезеңінде тасымалданатын жүк құжаттарын тексеру мақсатымен көлік құралдарын полиция бекеттерінен тыс жерде тоқтатуға жол беріледі;

6) уәкілетті мемлекеттік органдардың немесе лауазымды адамдардың қозғалысты шектеу немесе оған тыйым салу туралы шешімдерін орындау;

7) жүргізушіге және (немесе) жолаушыға (жолаушыларға) өздері куә болып табылатын жол-көлік оқиғаларының, әкімшілік құқық бұзушылықтың, қылмыстың жасалу мән-жайлары туралы сауал қою қажеттігі;

8) жол жүрісін реттеу.

9) басқа мемлекеттің құзыретті органында тіркелген көлік құралының осы Заңның 65-бабының 3-тармағында көзделген талаптарға сәйкестігін тексеру.

2. Осы баптың 1-тармағында көзделмеген негіздермен ішкі істер органдары қызметкерінің талабы бойынша көлік құралын тоқтатуға тыйым салынады.

3. Көлік құралын осы баптың 1-тармағына сәйкес тоқтатқан жағдайда, ішкі істер органдарының қызметкері мынадай әрекеттерді дәйектілікпен жасауға:

1) көлік құралына кідірмей жақын келуге;

2) өзін таныстыруға және жүргізушінің талап етуі бойынша қызметтік куәлігін танысу және тегі мен лауазымын анықтау үшін көрсетуге;

3) көлік құралын тоқтату себебін түсіндіруге;

4) егер көлік құралы жүргізушісінің осы Заңның талаптарын және (немесе) жол жүрісі қағидаларын бұзуы автоматты режимде анықталса немесе тіркеп-белгіленсе, жүргізушіге тиісті материалдарды танысу үшін көрсетуге міндетті.

4. Көлік құралын тоқтатуға негіздер болған кезде және ішкі істер органдарының қызметкері осы баптың 3-тармағында белгіленген барлық әрекетті орындағаннан кейін жүргізуші ішкі істер органдары қызметкерінің заңды талаптарын орындауға міндетті.

Ескерту. Осы бапта арнайы іс-шаралар деп құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдар жүргізетін жедел-профилактикалық, жедел-ізвестіру, күзет іс-шаралары және терроризмге қарсы операциялар түсініледі.

Ескерту. 52-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.06.2023 № 12-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

8-тарау. ЖОЛ ЖҮРІСІНЕ ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

53-бап. Жол жүрісіне қатысушылардың негізгі құқықтары мен міндеттері

1. Жол жүрісіне қатысушылардың жалпыға ортақ пайдаланылатын жолдармен қауіпсіз жүру жағдайы құқығына мемлекет кепілдік береді және ол осы Заңның орындалуымен, осы саладағы Қазақстан Республикасының заңнамалық және нормативтік актілерінің және Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттардың сақталуымен қамтамасыз етіледі.

2. Жол жүрісіне қатысушылардың бірінің құқықтарын іске асыру жол жүрісіне басқа қатысушылардың құқықтарын бұзбауға тиіс.

3. Жол жүрісіне қатысушылардың:

1) жолдарда жүру үшін қауіпсіз және қолайлы жағдайларға, жолдардың, көшелердің, алаңдардың және теміржол өтпелерінің жол жүрісі қауіпсіздігінің талаптарына сай келмеуі салдарынан өздеріне келтірілген залалды өтеттіруге;

2) мемлекеттік органдардан және уәкілетті лауазымды адамдардан жол жүрісі жағдайлары туралы, жолдардағы бағыттың өзгеру, жүруге уақытша тыйым салудың немесе уақытша шектеудің енгізілу себептері туралы, өнімдердің, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің сапасы туралы, жол жүрісі саласындағы лауазымды адамдардың құқықтары, міндеттері мен жауапкершілігі туралы анық ақпарат алуға;

3) жол-көлік оқиғасы кезінде қызметі жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз етуге байланысты ұйымдардан және лауазымды адамдардан тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемін, құтқару жұмыстарын және басқа да қажетті көмекті алуға;

4) жол жүрісі саласында мемлекеттік реттеуді, басқаруды және бақылауды жүзеге асыратын мемлекеттік органдардың және олардың лауазымды адамдарының әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен шағымдануға;

5) жол-көлік оқиғасы салдарынан өздеріне дене жарақаттары келтірілген жағдайларда, сондай-ақ көлік құралы және (немесе) жүк бүлінген не өзге де материалдық залал келтірілген жағдайларда Қазақстан Республикасының сақтандыру не азаматтық заңнамасында белгіленген тәртіппен залалды өтеттіруге құқығы бар.

Жол жүрісіне қатысушылардың жол жүрісі саласында Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген өзге де құқықтары бар.

4. Жол жүрісіне қатысушылар:

1) жол жүрісі қағидаларын, осы Заңның талаптарын білуге және сақтауға;

2) реттеушінің және бағдаршам сигналдарының, жол жүрісін реттеу үшін қолданылатын жол белгілерінің, жол таңбаларының, жол жұмыстары кезінде пайдаланылатын дыбыс және жарық сигналдарының, жедел және арнаулы қызметтердің көлік құралдарының арнайы жарық және дыбыс сигналдарының талаптарын орындауға;

3) жол жүрісі үшін қауіпсіз жағдайлар жасауға, өз әрекеттерімен немесе әрекетсіздігімен жол жүрісіне басқа қатысушыларға, олардың көлік құралдары мен өзге де мүлкіне зиян келтірмеуге;

4) жол жабынын бүлдірмеуге және ластамауға, жол белгілерін алып тастамауға, оларды көлегейлемеге және бүлдірмеуге, жол белгілерін, бағдаршамдарды және жол жүрісін ұйымдастырудың басқа да техникалық құралдарын өз бетімен орнатпауға;

5) жол жүрісін қиындатпауға немесе жол жүрісіне кедергі келтіретін заттарды немесе материалдарды жолға лақтыру, түсіріп кету немесе қалдыру арқылы оның қауіпсіздігіне қатер төндірмеуге, жол жүрісі үшін бөгет жасауы, адамдарға қауіп төндіруі немесе мүлікке залал келтіруі мүмкін кез келген әрекеттерден тартынуға;

6) жолда жол жүрісі үшін кедергі анықталған немесе келтірілген жағдайда осы кедергіні жою жөнінде шаралар қолдануға, ал, егер бұл мүмкін болмаса – осы Заңның талаптарына сәйкес немесе жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ететін өзге де тәсілмен осы кедергіні белгілеуге және уәкілетті органға немесе жол иелеріне кедергі туралы хабарлауға;

7) адал, әдепті әрекет етуге, мұқият және өзара сыпайы болуға, жол жүрісі үшін кедергілер мен қауіп келтірмеуге;

8) жолдарды ластауға жол бермеуге, оның ішінде арнайы бөлінген орындардан тыс жерге қоқыстарды, жол жүрісі үшін қауіп келтіретін заттарды және өзге де заттарды тастамауға;

9) Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жол жүрісі саласындағы өзге де міндеттерді орындауға міндетті.

5. Жол жүрісіне қатысушыларға:

1) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларды қоспағанда, жолдың жүру бөлігінде көлік құралын жөндеуге және оған қызмет көрсетуге;

2) жол жүрісі үшін кедергі немесе қозғалыс үшін қауіп келтіруге;

3) жолдарды және жол жүрісін реттеудің техникалық құралдарын бүлдіруге;

4) қоршаған ортаның ластануына жол беруге тыйым салынады.

54-бап. Механикалық көлік құралы меншік иесінің және жүргізушісінің құқықтары мен міндеттері

1. Механикалық көлік құралының меншік иесі уәкілетті органның лауазымды адамының талабы бойынша көрсетілген мерзімде өзінің механикалық көлік құралын жүргізу құқығын берген адамның жеке басын куәландыратын деректерді хабарлауға, сондай-ақ міндетті техникалық қарап тексеру үшін механикалық көлік құралы мен оның тіркемесін уақтылы ұсынуға міндетті.

2. Механикалық көлік құралы жүргізушісінің:

1) тиісті санаттағы механикалық көлік құралын басқаруға, жолдарда жолаушылар мен жүктерді тасымалдауға;

2) өзінің жеке меншігіндегі көлік құралын басқару және пайдалану құқығын тиісті санаттағы механикалық көлік құралын басқару құқығы бар басқа адамдарға беруге;

3) жүргізушінің құжаттарын тексеруге құқығы бар лауазымды адамнан көлік құралын тоқтату себебіне түсіндірме алуға, бұл ретте фото- және бейнетүсірілім жүргізуге;

4) жүргізушінің құжаттарын тексеруге немесе көлік құралын пайдалануға құқығы бар адамның тегі мен лауазымын жүргізушіге қызметтік куәлігін берместен онымен танысу арқылы анықтауға;

5) жол-көлік оқиғасы болған жағдайда, егер зардап шеккендер болмаса, болған оқиғаның мән-жайларын бағалауда жүргізушілер өзара келіскен кезде және жол-көлік оқиғасын оңайлатылған ресімдеу жүзеге асырылмаған кезде оқиғаның схемасын алдын ала жасап және оған қол қойып, оқиғаны ресімдеу үшін ішкі істер органдарының жақын бөлімшесіне келуге;

5-1) жол-көлік оқиғасын оңайлатылған ресімдеуді жүзеге асыруға;

6) аса қажет болған кезде, егер мән-жайларға байланысты туындаған қатердің алдын алу басқаша мүмкін болмаса, жол-көлік оқиғасының алдын алу, басқа да адамдардың өмірі мен денсаулығына төнетін қатерді болғызбау үшін бұл қажет болатын жағдайларда, Қазақстан Республикасы заңнамасының тиісті талаптарын орындаудан тартына тұруға құқығы бар.

3. Механикалық көлік құралының жүргізушісі:

1) мыналарды:

жүргізушінің жеке басын куәландыратын құжаты болған кезде, Қазақстан Республикасында берілгендерін қоспағанда, көлік құралын басқару құқығын беретін жүргізуші куәлігін не жүргізуші куәлігінің орнына берілген уақытша куәлігін;

Қазақстан Республикасында берілгенін қоспағанда, көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәлігін не көлік құралына меншік құқығын куәландыратын құжатын;

республикаішілік тасымалдауда жолпарағын, алып жүретін жүкке арналған құжатты (тауар-көлік жүкқұжатын), сондай-ақ көлік құжаттарын басқарудың бірыңғай жүйесінде тіркелгендерді қоспағанда, көлік құралына Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген өзге де құжаттарды өзімен бірге алып жүруге және ішкі істер органдарының, көліктік бақылау органдарының және мемлекеттік кірістер

органдарының оған уәкілеттілік берілген лауазымды адамдарының талабы бойынша оларға тексеру үшін беруге;

2) ішкі істер, көліктік бақылау органдарының нысанды киім киген қызметкерінің дауыс күшейткіш құрылғысының көмегімен, ысқырып сигнал берумен бір мезгілде жүргізушіге түсінікті және орындалуы авариялық жағдай туғызбайтындай етіп дер кезінде берілуге тиіс көлік құралына бағытталған қол қимылымен немесе таяқшамен сигнал беруі арқылы көлік құралын тоқтату туралы талабы бойынша көлік құралын тоқтатуға;

3) көлік құралының өздігінен жүріп кетуін болғызбайтын шаралар қолданбай, сондай-ақ оны ішкі істер органдарының қызметкері тоқтатқан жағдайда, оның рұқсатынсыз көлік құралын тастап кетпеуге;

4) ішкі істер органдары қызметкерінің талабы бойынша масаң күйін куәландырудан өтуге;

5) қауіпсіздік белдіктерімен жабдықталған көлік құралымен жүрген кезде белдікті тағуға және белдік тақпаған жолаушыларды тасымалдамауға;

5-1) мотоциклді немесе мопедті басқарған кезде түймеленген мотошлем киюге және түймеленген мотошлем кимеген жолаушыларды тасымалдамауға;

6) Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінде белгіленген жағдайларда жол жүрісі қағидаларын білуін тексеруден өтуге;

7) көлік құралын:

шығындарды өтеттіре отырып, шұғыл медициналық көмек көрсету үшін жол-жөнекей бағытта кетіп бара жатқан медицина қызметкерлеріне, сондай-ақ шұғыл медициналық көмекке мұқтаж азаматтарды медициналық ұйымдарға тасымалдау үшін, сондай-ақ терроризмге қарсы операциялар жүргізу кезінде жүру бағытына қарамастан, медицина қызметкерлеріне, ішкі істер органдарының және ұлттық қауіпсіздік органдарының қызметкерлеріне;

жол-көлік оқиғалары кезінде бүлінген көлік құралдарын тасымалдау, дүлей зілзала болған жерге бару үшін ішкі істер органдарының қызметкерлеріне, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда ішкі істер органдарының, Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметі мен ұлттық қауіпсіздік органдарының қызметкерлеріне беруге;

8) жол-көлік оқиғасы кезінде оған қатысы бар жүргізуші:

жол жүрісі қағидаларының талаптарына сәйкес көлік құралын дереу тоқтатуға (орнынан қозғамауға), авариялық жарық сигнал беруін қосуға және авариялық тоқтау белгісін (жанып-сөнетін қызыл фонарь) қоюға, оқиғаға қатысы бар заттарды қозғамауға ;

зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету үшін ықтимал шараларды қолдануға, жедел медициналық жәрдем шақыруға, ал шұғыл жағдайларда зардап шеккендерді жол-жөнекей көлікпен жөнелтуге, ал егер бұл мүмкін болмаса, өзінің көлік құралымен

жақын жердегі медициналық ұйымға жеткізуге, өзінің тегін, көлік құралының мемлекеттік тіркеу нөмірі белгісін хабарлауға (жеке басын куәландыратын құжатты немесе жүргізуші куәлігін және көлік құралына берілген тіркеу құжатын көрсете отырып) және оқиға болған жерге қайтып келуге;

осы баптың 2-тармағының 5) және 5-1) тармақшаларында көзделген жағдайларды қоспағанда, болған оқиға туралы жақын жердегі ішкі істер органына дереу хабарлауға, оны көргендердің тектері мен мекенжайларын жазып алуға және ішкі істер органдары қызметкерлерінің келуін күтуге;

егер басқа көлік құралдарының жүруі мүмкін болмаса, жолдың жүру бөлігін босатуға;

жолдың жүру бөлігін босату қажет болған кезде оқиғаға қатысы бар көлік құралының орналасуын, іздер мен заттарды куәлардың қатысуымен алдын ала белгілеп, оларды сақтауға барлық ықтимал шараларды қолдануға және оқиға болған жерді айналып өтуді қамтамасыз етуге міндетті.

4. Жүргізушіге:

1) жүргізушінің жеке басын куәландыратын құжаты өзімен бірге болған жағдайда, Қазақстан Республикасында берілгендерін қоспағанда, көлік құралын басқару құқығын беретін жүргізуші куәлігінсіз не жүргізуші куәлігінің орнына берілген уақытша куәлігінсіз көлік құралын басқаруға;

2) масаң күйде (алкогольдік, есірткілік және (немесе) уытқұмарлық); реакциясын және назар аударуын нашарлататын дәрілік препараттардың әсерімен; жол жүрісі қауіпсіздігіне қатер төндіретін сырқат немесе шаршаулы күйде көлік құралын басқаруға;

3) шыққан жылын қоса алғанда, шығарылғанына жеті жылдан аспаған, автомобиль көлігі саласындағы кәсіпкерлік қызметте пайдаланылмайтын М1 санатындағы көлік құралдарын қоспағанда, ақауы бар көлік құралын, міндетті техникалық қарап-тексеруден өтпеген көлік құралын басқаруға;

4) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларда көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын және (немесе) тасымалдаушының жолаушылардың алдындағы жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасаспаған иесінің көлік құралын басқаруға;

5) мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілері болмаған немесе олар тіркеу құжаттарына сәйкес келмеген жағдайларда көлік құралын басқаруға;

6) алып тасталды - ҚР 29.12.2014 № 269-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

7) масаң күйдегі, реакциясын және назар аударуын нашарлататын дәрілік препараттардың әсерінде болған, сырқат немесе шаршаңқы күйдегі адамдарға, сондай-ақ жүргізуге оқып-үйренушілерден басқа, жүргізушінің жеке басын куәландыратын құжаты өзімен бірге болған жағдайда, Қазақстан Республикасында

берілгендерін қоспағанда, өзімен бірге осы санаттағы көлік құралын басқару құқығын беретін жүргізуші куәлігі не жүргізуші куәлігінің орнына берілген уақытша куәлігі жоқ немесе жол (маршрут) парағында көрсетілмеген адамдарға не көлік құралын басқару құқығы жоқ немесе басқару құқығынан айырылған адамдарға көлік құралын басқаруға беруге;

8) ұйымдастырылған (оның ішінде жаяулардың да) колонналарды кесіп өтуге және олардың арасынан орын алуға;

9) телефонды не радиостанцияны тыңдауыш немесе қатты дауысты байланысты қолдану арқылы пайдалануды қоспағанда, көлік құралын басқару кезінде оларды пайдалануға;

10) тежегіштің жұмыс жүйесі немесе рульмен басқаруы істемейтін, ілініс құрылғысы (поезд құрамында) жарамсыз, сондай-ақ тәуліктің қараңғы уақытында жолдарда жасанды жарықтандыру болмағанда немесе көрінуі жеткіліксіз жағдайларда – шамдары және (немесе) артқы габариттік оттары жанбайтын (жоқ), жаңбыр немесе қар жауып тұрғанда алдыңғы терезе тазалағыштары жарамсыз көлік құралын басқаруға ;

11) өзінің қатысы бар жол-көлік оқиғасынан кейін не ішкі істер органдары қызметкерінің талабы бойынша көлік құралы тоқтатылғаннан кейін, уәкілетті лауазымды адам масаң күйді анықтау мақсатында куәландырудан өткізгенге дейін немесе уәкілетті лауазымды адам осындай куәландыруды жүргізуден босату туралы шешім қабылдағанға дейін алкоголь ішімдіктерін, есірткі немесе психотроптық заттарды пайдалануға;

12) жаяу жүргіншілердің өткелдерінде және тротуарлардың немесе жол жиектерінің сызығы бойынша жол қиылыстарында; тоннельдерде; көпірлерде, жолөткелдерде, эстакадаларда және олардың астында; теміржол өтпелерінде; жолдың жүру бөлігінің көріну мүмкіндігі бір жүз метрден кем жерлерде; аялдау пункттері орналасқан жерлерде кері бұрылуға;

13) жол қиылыстарында және кері бұрылуға тыйым салынған жерлерде артқа жүруге;

14) төрт немесе одан да көп жолағы бар екіжақты жүру жолдарында жолдың қарсы жүруге арналған жағына шығуға;

15) үш жолағы бар, олардың ортаңғысы екі бағытта да жүру үшін пайдаланылатын екіжақты жүру жолдарында қарсы жүруге арналған шеткі сол жақтағы жолаққа шығуға ;

16) белгіленген тәртіппен айқындалған ең жоғары жылдамдықтан асыруға; көлік құралына орнатылған "Жылдамдықты шектеу" таным белгісінде көрсетілген жылдамдықтан асыруға тыйым салынады.

Көлік құралының ең жоғары жүру жылдамдығынан асыру көлік құралының орташа жүру жылдамдығын автоматты режимде жұмыс істейтін сертификатталған

бақылау-өлшеу техникалық құралдарымен және аспаптарымен анықтау немесе тіркеп-белгілеу немесе есептеу арқылы айқындалады;

17) жол жүрісіне басқа да қатысушыларға кедергі келтіруге;

18) егер бұл жол-көлік оқиғасын болғызбау үшін қажет етілмесе, кілт тежеуге;

18-1) мотоциклді немесе мопедті ең болмағанда бір қолымен рульден ұстамай басқаруға;

18-2) мотоциклді немесе мопедті бір дөңгелегімен жүргізіп басқаруға, сол сияқты осы көлік құралын басқаруға арналған орыннан тыс орналасуға;

18-3) мотоциклдермен немесе мопедтермен, сондай-ақ арнаулы бейімдемелерде габаритінен ұзындығы немесе ені елу сантиметрден артық шығып тұратын жүкті немесе басқаруға кедергі келтіретін жүкті тасымалдауға;

19) жүру жылдамдығын арттырумен немесе өзге де әрекеттермен басып озып бара жатқан көлік құралының басып озуына кедергі келтіруге;

20) мынадай:

реттелетін жол қиылыстарында қарсы жүру жолағына шыға отырып;

реттелмейтін жол қиылыстарында бағытын өзгертетін басты жолмен (рұқсат етілген оң жағынан басып озуды қоспағанда) және басты болып табылмайтын жолмен (шеңберлі жүрісті жол қиылыстарындағы басып озуды, қапталында тіркемесі жоқ екі дөңгелекті көлік құралдарын басып озуды және рұқсат етілген оң жағынан басып озуды қоспағанда) жүру кезінде;

жаяу жүргіншілер өткелдерінде жаяу жүргіншілер болған кезде;

теміржол өтпелерінде және олардың алдында бір жүз метрден жақын жерде;

басып озып немесе айналып өтіп келе жатқан көлік құралын;

өрге көтерілу соңында және көрінуі шектеулі басқа жол учаскелерінде қарсы жүру жолағына шыға отырып, басып озуға;

21) мынадай:

егер бұл трамвайлардың жүруіне кедергі келтірсе, трамвай жолдарына тікелей жақын жерде;

теміржол өтпелерінде, тоннельдерде;

эстакадаларда, көпірлерде, жолөткелдерде (егер осы бағытта жүру үшін жолақ үштен кем болса) және олардың астында (жолақтардың санына қарамастан);

егер бұл көлік құралдарының жүруіне кедергі келтірсе, тоқтаған көлік құралы мен тұтас таңбалау сызығы (жолдың жүру бөлігінің шетін белгілейтіннен басқа) немесе жолдың жүру бөлігінің қарсы шеті немесе жолдың жүру бөлігінің қарсы шетінде тұрған көлік құралы арасындағы қашықтық үш метрден кем болатын жерлерде;

жаяу жүргіншілер өткелдерінде және олардың алдындағы бес метрден жақын жерде

;

ең болмағанда бір бағытта жолдың көрінуі бір жүз метрден кем болған кезде қауіпті бұрылысқа және жолдың бойлық қимасының дөңес құлдималарына жақын жолдың жүру бөлігінде;

қапталдағы өтпенің қарсысындағы тұтас таңбалау сызығы немесе бөлу жолағы бар үшжақты қиысу (қиылыс) жағын қоспағанда, жолдың жүру бөліктерінің қиылысында және жолдың қиылысатын жүру бөлігінің шетіне отыз метрден жақын жерде;

аялдама алаңдарында және оларға он бес метрден жақын жерде, ал олар болмаған кезде маршруттық көлік құралдары немесе такси аялдмасының нұсқағышынан он бес метрден жақын жерде;

көлік құралы басқа жүргізушілерден бағдаршам сигналдарын, жол белгілерін көлегейлейтін немесе басқа көлік құралдарының жүруіне (кіруіне немесе шығуына) мүмкіндік бермейтін немесе басқа көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің жүруіне кедергі (кептеліс) келтіретін жерлерде;

гүлзарларда, көгалдарда, балалар немесе спорт алаңында;

велосипед жолында және (немесе) велосипед жүретін жолақта тоқтауға;

22) мынадай:

тоқтауға тыйым салынған жерлерде;

эстакадаларда, көпірлерде, жолөткелдерде;

елді мекендерден тыс жерлерде "Басты жол" жол белгісімен белгіленген жолдың жүру бөлігінде;

теміржол өтпелеріне елу метрден жақын жерде;

гүлзарларда, көгалдарда, балалар және спорт алаңдарында тоқтап тұруына;

23) бұл жол жүрісіне басқа қатысушыларға кедергі немесе қауіп келтірмейтініне көз жеткізбейінше, көлік құралының есіктерін ашуға, оларды ашық қалдыруға немесе жолдың жүру бөлігіне шығуға;

24) егер көлік құралдарының көлденең бағытта жүруіне кедергі келтіре отырып, жүргізушіні тоқтауға мәжбүр ететін кептеліс пайда болса, жол қиылысына немесе жолдың жүру бөліктерінің қиылысына шығуға;

25) жүргізушіге шолуды шектейтін жол-жөнекей бағытта жүріп бара жатқан көлік құралдарының алдына түсуге;

26) егер жүргізушіні жаяу жүргінші өткелінде тоқтауға мәжбүр ететін, өзінен кейін кептеліс пайда болса, жаяу жүргінші өткеліне шығуға;

27) мынадай:

шлагбаум жабық тұрған немесе ол жабыла бастаған кезде (бағдаршам сигналына қарамастан);

бағдаршамның тыйым салатын сигналы кезінде (шлагбаумның орналасуына және оның бар-жоғына қарамастан);

өтпе кезекшісінің тыйым салатын сигналы кезінде (кезекші жүргізушіге кеудесімен немесе арқасымен тұрған, таяқша, қызыл фонарь немесе жалауша ұстаған қолын жоғары көтерген не қолдарын екі жаққа созған);

егер өтпенің арғы жағында жүргізушіні өтпеде тоқтауға мәжбүр ететін кептеліс пайда болса;

егер көріну шегінде өтпеге поезд (локомотив, дрезина) жақындап қалса, теміржол өтпесіне шығуға;

28) теміржол өтпелерінен тыс жерде теміржолдардан өтуге;

29) қарсы жүру жолағына шыға отырып, теміржол өтпесі алдында тұрған көлік құралдарын айналып өтуге;

30) теміржол өтпесіндегі шлагбаумды өз бетімен ашуға;

31) теміржол дистанциясы бастығының рұқсатынсыз теміржол өтпесі арқылы ауыл шаруашылығы, жол, құрылыс және басқа да машиналар мен механизмдерді көліктен тыс жағдайда өткізуге, жылдамдығы сағатына сегіз километрден кем баяу жүретін машиналардың, сондай-ақ трактор шана-сүйретпелерінің жүруіне;

32) автомагистральдарда:

велосипедтерді, мопедтерді, тракторларды және өздігінен жүретін машиналарды, сондай-ақ техникалық сипаттамалары немесе олардың жай-күйі бойынша жылдамдығы сағатына қырық километрден кем өзге де көлік құралдарын басқаруға;

рұқсат етілген ең жоғары массасы үш жарым тоннадан асатын жүк автомобильдерін екінші жолақтан әрі басқаруға;

"Тұрақ орны" немесе "Демалыс орны" жол белгілерімен белгіленген, тұраққа арналған арнайы алаңдардан тыс жерлерге тоқтауға;

бөлу жолақтарының технологиялық айырымдарында кері бұрылуға және оған кіруге;

артқа қарай жүруге;

жүргізіп үйренуге;

33) тұрғын аймақта:

көлік құралдарының толассыз жүруіне;

жолдың жүру бөлігінен тысқары жерде көлік құралының жүруіне;

жүргізіп үйренуге;

қозғалтқышы жұмыс істеп тұрған электрмобильдің тоқтап тұруын қоспағанда, қозғалтқышы жұмыс істеп тұрған күйде тоқтап тұруға;

рұқсат етілген ең жоғары массасы үш мың бес жүз килограмнан асатын жүк автомобильдерінің, автобустардың арнайы бөлінген әрі белгілермен және (немесе) таңбалармен белгіленген орындардан тыс тоқтап тұруына;

дыбыс сигналын беруге, музыканы қатты қосуға;

тротуарларда, көгалдарда, балалар және спорт алаңдарында тоқтап тұруға;

34) иілгіш немесе қатты тіркемемен сүйреткен кезде – сүйретілетін автобуста (троллейбуста) және сүйретілетін жүк автомобилінің шанағында жолаушылардың болуына, ал таразыға тарту немесе ішінара тиеу арқылы сүйреткен кезде сүйретілетін көлік құралының кабинасында немесе шанағында, сондай-ақ сүйретушінің шанағында жолаушылардың болуына жол беруге;

35) мынадай:

рульмен басқаруы істемейтін көлік құралын (аспалы түрде немесе жартылай тиеу әдісімен сүйретуге жол беріледі);

екі және одан көп көлік құралын;

егер нақты массасы сүйрейтін көлік құралының нақты массасының жартысынан артық болса, тежеу жүйесі істемейтін көлік құралын сүйретуге тыйым салынады. Нақты массасы аз болған кезде мұндай көлік құралын қатты тіркемемен немесе ішінара тиеу әдісімен ғана сүйретуге жол беріледі;

қапталдағы тіркемесі жоқ мотоциклмен, сондай-ақ мұндай мотоциклді;

көктайғақта иілгіш тіркемемен;

мопедпен пайдалануға арналған тіркемені сүйретуден басқа, мопедтерді, сондай-ақ мопедтермен сүйретуге;

36) жолаушыларды:

автомобильдің (борт платформасы бар жүк автомобилінің шанағында немесе фургон шанақта жолаушыларды тасымалдау жағдайларынан басқа), трактордың, өздігінен жүретін машинаның кабинасынан тыс, жүк тіркемесінде, тіркеме-үйшікте, жүк мотоциклінің шанағында және мотоцикл конструкциясында отыру үшін көзделген орындардан тыс;

көлік құралының техникалық сипаттамасында көзделген санынан артық тасымалдауға тыйым салынады, бұл ретте көлік құралының нақты массасы жасаушы кәсіпорын белгілеген рұқсат етілген ең жоғары масса шамасынан аспауға тиіс;

мотоциклдің немесе мопедтің артқы орындығында масаң күйде;

жүк автомобилінің шанағында отыру үшін жабдықталған орындардың санынан артық;

он алты жасқа толмағандарды мотоциклдің немесе мопедтің артқы орындығында тасымалдауға;

37) он екі жасқа дейінгі балаларды:

балаларды арнайы ұстау құрылғысы немесе баланы қауіпсіздік белдігінің көмегімен тағып қойылуына мүмкіндік беретін, көлік құралының конструкциясында көзделген өзге де құралдар болмаған кезде, ал механикалық көлік құралының алдыңғы орындығында балаларды арнайы ұстау құрылғысы болмаған кезде тасымалдауға тыйым салынады.

Ескертулер.

1. Әскери көлік құралдарының жүргізушілері әскери полиция органдары әскери қызметшілерінің талабы бойынша масаң күйге куәландырудан өтуге міндетті.

2. Көлік құралын беру туралы талап тиісті иммунитеті бар шет мемлекеттер өкілдіктерінің және халықаралық ұйымдардың көлік құралдарына қолданылмайды.

3. Осы баптың 3-тармағының 7) тармақшасында көрсетілген, көлік құралын пайдаланған адамдар жүргізушінің талабы бойынша анықтама беруге немесе жол парағына (жолдың ұзақтығын, жүріп өткен қашықтықты, өзінің тегін, лауазымын, қызметтік куәлігінің нөмірін, өз ұйымының атауын көрсете отырып) жазба жасауға тиіс.

4. Мемлекеттік ұйымдардың қызметкерлеріне көлік құралын беруге байланысты шығыстарды көлік құралы иесінің талабы бойынша өз құзыреті шегінде уәкілетті органдар белгілеген тәртіппен осы ұйымдар өтейді.

5. Жол жүргенде көлік құралдарын пайдалануға тыйым салатын және жүргізуші анықтай алатын өзге де ақаулар мен жағдайлар туындаған кезде ол бұларды жоюға тиіс, ал егер бұл мүмкін болмаса, онда қажетті сақтық шараларын сақтай отырып, тұрақ немесе жөндеу орнына бара алады.

Ескерту. 54-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 04.07.2014 N 233-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.12.2014 № 269-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі); 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 02.07.2018 № 166-VI (01.01.2019 бастап қолданысқа енгізіледі); 19.04.2019 № 249-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 07.07.2020 № 361-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 01.02.2021 № 1-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 02.01.2021 № 399-VI (01.07.2021 бастап қолданысқа енгізіледі); 12.07.2022 № 138-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 14.03.2023 № 206-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 18.07.2024 № 126-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-б. қараңыз); 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 14.07.2026 № 350-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Зандарымен.

55-бап. Жолаушының құқықтары мен міндеттері

1. Жолаушының:

1) көлік құралы жүрісінің жағдайлары мен тәртібі туралы анық ақпаратты уақтылы алуға;

2) көлік құралымен қауіпсіз жол жүруге және багажды алып жүруге;

3) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларда келтірілген залалды өтеттіруге құқығы бар.

2. Жолаушы:

1) алып тасталды - ҚР 03.07.2017 № 83-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

2) қауіпсіздік белдіктерімен жабдықталған көлік құралымен жол жүрген кезде оларды тағуға, ал мотоциклмен немесе мопедпен жол жүрген кезде – түймеленген мотошлем киюге;

3) тротуар немесе жол жиегі жағынан және толық тоқтағаннан кейін ғана отыруды және түсуді жүзеге асыруға міндетті. Егер тротуар немесе жол жиегі жағынан отыру және түсу мүмкін болмаса, бұл қауіпсіз болатын және жол жүрісіне басқа да қатысушылар үшін кедергі келтірмейтін жағдайларда жолдың жүру бөлігі жағынан жүзеге асырылуы мүмкін.

3. Жолаушыларға:

1) көлік құралының жүруі кезінде жүргізушіні оны басқарудан алаңдатуға;

2) борт платформасы бар жүк автомобилімен жол жүрген кезде түрегеліп тұруға, бортқа немесе борттардан биік тұратын жүктің үстіне отыруға;

3) көлік құралының жүруі кезінде оның есіктерін ашуға, сондай-ақ терезесінен және люгінен басын шығаруға;

4) мотоцикл немесе мопед жүріп келе жатқан кезде аяқ тіреуіштерге немесе орындыққа тұруға тыйым салынады.

Ескерту. 55-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

56-бап. Жаяу жүргіншінің құқықтары мен міндеттері

1. Жаяу жүргіншінің құзыретті органдардан, жолдардың, өтпелердің және басқа да жол құрылыстарының иелерінен қауіпсіз жүру үшін қажетті жағдайларды қамтамасыз етуді талап етуге құқығы бар.

1-1. Жаяу жүргінші:

1) тротуарлармен және жол жиектерімен, жаяу жүргінші жолдарымен және жүруге жайластырылған және ыңғайластырылған басқа да жерлермен жүріп-тұруға;

2) жолдың жүретін бөлігін жаяу жүргінші өткелдерімен, оның ішінде жерасты және жерүсті өткелдерімен, көрінетін жерде олар болмаған кезде – тротуарлардың немесе жол жиектерінің бойымен жол қиылыстарында, көрінетін аймақта өткел немесе жол қиылысы болмаған кезде жолдың жүретін бөлігінің шетіне тік бұрышпен кесіп өтуге;

3) жаяу жүргінші өткелінен тыс жерде жолдың жүретін бөлігін кесіп өткен кезде көлік құралдарының жүрісіне кедергі келтірмеуге және жақындап қалған көлік құралдарының жоқ екендігіне көз жеткізбестен, маңайды шолуды шектейтін тоқтап тұрған көлік құралының тасасынан шықпауға;

4) реттелмейтін жаяу жүргінші өткелдерінде жолдан өту өзі үшін қауіпсіз болатынына сенімді болғаннан кейін ғана жолдың жүретін бөлігіне шығуға;

5) маршрутты көлік құралы мен таксиді – аялдама пункттерінде, ал олар болмаған кезде – тротуарда немесе жол жиегінде күтуге міндетті.

2. Жаяу жүргіншіге:

1) елді мекенде бөлу жолағы болған кезде жолдың жүру бөлігін жаяу жүргінші өткелінен тыс жерден, сондай-ақ жаяу жүргіншілердің немесе жолдың қоршаулары орнатылған жерлерден өтуге;

2) автомагистральдарда тұруға тыйым салынады.

Ескерту. 56-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).
57-бап. Электр самокат, велосипед, шағын электр көлігі құралын жүргізушілердің, жол бойымен малды, табынды, жүк артылған, жегілген малды немесе мініс малын айдаушылардың құқықтары мен міндеттері

Ескерту. 57-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. Электр самокат, велосипед жүргізушілердің, жол бойымен малды, табынды, жүк артылған, жегілген малды немесе мініс малын айдаушылардың жол жүрісі қағидаларына сәйкес жолдарда жүруге құқығы бар.

Шағын электр көлігі құралдары жүргізушілерінің велосипед жолдарымен жүруге құқығы бар.

2. Электр самокат, велосипед, шағын электр көлігі құралын жүргізушілер, жол бойымен малды, табынды, жүк артылған, жегілген малды немесе мініс малын айдаушылар уәкілетті орган бекіткен жол жүрісі қағидаларын білуге және сақтауға міндетті.

3. Электр самокат және велосипед жүргізушілердің:

1) ең болмағанда бір қолымен рульден ұстамай жүргізуіне;

2) жолаушыларды тасымалдауға арналған арнаулы бейімдемелері бар велосипедтермен тасымалдаудан басқа, жолаушыларды тасымалдауына;

3) тасымалдауға арналған арнаулы бейімдемелері бар велосипедтермен жүкті, сондай-ақ габаритінен ұзындығы немесе ені елу сантиметрден артық шығып тұрмайтын жүкті тасымалдаудан басқа, жүкті немесе басқаруға кедергі келтіретін жүкті тасымалдауына;

4) трамвай жүретін жолдарда және осы бағытта жүруге арналған біреуден астам жолағы бар жолдарда солға бұрылуына немесе кері бұрылуына;

5) велосипедпен пайдалануға арналған тіркемені сүйретуден басқа, электр самокаттарды және велосипедтерді, сондай-ақ электр самокаттармен және велосипедтермен сүйретуіне;

6) көлік құралынан түспей, жаяу жүргіншілер өткелімен жолдың жүру бөлігін кесіп өтуіне;

7) жол жүрісі қағидаларында айқындалған талаптарға сәйкес келетін, басқа көлік құралын жүргізушілерге көрінуді қамтамасыз ететін жарық шағылыстыратын затсыз жолдың жүру бөлігінде тәуліктің қараңғы уақытында жүріп-тұруына;

8) жолдың жүру бөлігінде басқаруы кезінде түймеленген шлемсіз болуына тыйым салынады.

4. Алып тасталды – ҚР 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

5. Электр самокат жүргізушілер велосипед жолымен, велосипед жүретін жолақпен жүреді. Электр самокат жүргізушілер велосипед жолы, велосипед жүретін жолақ болмаған кезде:

осы тармақтың екінші бөлігінде белгіленген талаптарға сәйкес, жолдың жүру бөлігінің оң жақ шетімен, оның ішінде маршруттық көлік құралдарына арналған жолақпен бір қатарда;

жол жиегімен жүреді.

Он сегіз жасқа толмаған электр самокат жүргізушілердің өзімен бірге жүргізушінің жеке басын куәландыратын құжаты болған жағдайда, Қазақстан Республикасында берілгендерін қоспағанда, кез келген санаттағы көлік құралын басқару құқығына арналған жүргізуші куәлігінің не көлік құралын басқару құқығына арналған жүргізуші куәлігінің орнына берілген уақытша куәліксіз жолдың жүру бөлігінің оң жақ шетімен, оның ішінде маршруттық көлік құралдарына арналған жолақпен жүруіне жол берілмейді.

6. Велосипед жүргізушілер – велосипед жолымен, велосипед жүретін жолақпен, ал олар болмаған кезде жолдың жүру бөлігінің оң жақ шетімен, оның ішінде маршруттық көлік құралдарына арналған жолақпен бір қатарда не жол жиегімен, тротуармен немесе жаяу жүргіншілер жолымен жаяу жүргіншілердің жүрісіне қауіп төндірмей жүреді.

Тротуармен және (немесе) жаяу жүргіншілер жолымен қозғалтқышы бар велосипедтермен жүруге тыйым салынады.

Велосипед жүргізушілерге жолдың жүру бөлігінің оң жақ шетімен, оның ішінде маршруттық көлік құралдарына арналған жолақпен бір қатарда не жол жиегімен, жолдың жүру бөлігімен түймеленген шлемдерсіз жолаушыларды тасымалдауға тыйым салынады.

7. Шағын электр көлігі құралын жүргізушілердің:

- 1) рульсіз шағын электр көлігі құралдарын қоспағанда, ең болмағанда бір қолымен рульден ұстамай жүргізуіне;
- 2) жолаушыларды тасымалдауына;
- 3) жүкті тасымалдауына;
- 4) жолдың жүру бөлігімен жүруіне;
- 5) жанында велосипед жолы, велосипед жүретін жолақ болған кезде тротуармен немесе жаяу жүргіншілер жолымен жүруіне;
- 6) шағын электр көлігі құралдарын, шағын электр көлігі құралдарымен сүйретуіне;
- 7) шағын электр көлігі құралынан түспей, жаяу жүргіншілер өткелімен жолдың жүру бөлігін кесіп өтуіне тыйым салынады.

Ескерту. 57-бап жаңа редакцияда көзделген – ҚР 29.06.2023 № 12-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді – ҚР 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Зандарымен.

9-тарау. ТІРЕК-ҚИМЫЛ АППАРАТЫ БҰЗЫЛҒАН АДАМДАРДЫҢ ЖОЛ ЖҮРІСІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

58-бап. Тірек-қимыл аппараты бұзылған адамдардың жол жүрісін және оларға қызмет көрсететін көлік құралдарының тұрақтарын ұйымдастыру

1. Тірек-қимыл аппараты бұзылған жүргізушілер немесе тірек-қимыл аппараты бұзылған немесе көру қабілетінен толық айырылған адамдарға қызмет көрсететін көлік құралдарының жүргізушілері басқаратын көлік құралдарына "Қоюға тыйым салынады", "Айдың тақ күндері қоюға тыйым салынады", "Айдың жұп күндері қоюға тыйым салынады" деген тыйым салатын жол белгілерінің күші қолданылмайды.

2. Алып тасталды - ҚР 27.06.2022 № 129-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

3. Егер "Тұрақ орны" деген ақпараттық-нұсқағыш жол белгісімен "Мүгедектігі бар адамдар" деген қосымша ақпарат жол белгісі (тақтайша) орнатылған жағдайда, "Тұрақ орны" деген жол белгісінің күші "Мүгедектігі бар адам" деген таным белгілері орнатылған мотоколяскалар мен автомобильдерге ғана қолданылады.

4. Егер тыйым салатын не нұсқайтын жол белгілерімен "Мүгедектігі бар адамдардан басқа" деген қосымша ақпарат жол белгісі (тақтайша) орнатылған жағдайда, онда осы жол белгілерінің күші "Мүгедектігі бар адам" деген таным белгілері орнатылған мотоколяскалар мен автомобильдерге қолданылмайды.

Ескерту. 58-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 27.06.2022 № 129-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

59-бап. Тірек-қимыл аппараты бұзылған жүргізушілердің немесе тірек-қимыл аппараты бұзылған немесе көру қабілетінен толық айырылған адамдарға қызмет көрсететін көлік құралдары жүргізушілерінің арнайы құқықтары

Ескерту. 59-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді - ҚР 27.06.2022 № 129-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

1. "Мүгедектігі бар адам" деген таным белгілері бар көлік құралдарын басқаратын тірек-қимыл аппараты бұзылған жүргізушілердің:

1) тұрған көлік құралы жаяу жүргіншілердің жүруі үшін ені кемінде бір жарым метр бос жолақ қалдырып, тротуарға толығымен орналасқан жағдайда елді мекендердегі тоқтауға немесе тоқтап тұруға тыйым салатын жол белгілері қолданылатын аймақта көлік құралын тоқтатуға және қоюға құқығы бар. Бұл қағида тоқтауға тыйым салатын жол таңбасымен белгіленген жол учаскелерінде қолданылмайды.

2) жаяу жүргіншілерге кедергі келтірмейтін және басқа да көлік құралдарын жол жүрісі мүмкіндігінен айырмайтын жағдайда тоқтап тұруға тыйым салатын жол белгілері қолданылатын аймақта, уақыты шектеулі тұрақ орындарында көзделген мерзімнен артық және тұрақ орындарының шегінен тыс аула аумағындағы жолдарда көлік құралын қоюға құқығы бар.

2. Тірек-қимыл аппараты бұзылған немесе көру қабілетінен толық айырылған адамдарға қызмет көрсететін көлік құралдарының жүргізушілері тірек-қимыл аппараты бұзылған немесе көру қабілетінен толық айырылған адамдарды отырғызу немесе түсіру үшін елді мекендердегі тоқтауға тыйым салатын жол белгілері қолданылатын аймақта көлік құралын тоқтатады.

3. Тірек-қимыл аппараты бұзылған немесе көру қабілетінен толық айырылған адамды қолынан жетектеп межелі жеріне және кері алып жүретін, тірек-қимыл аппараты бұзылған немесе көру қабілетінен толық айырылған адамға қызмет көрсететін көлік құралының жүргізушісі осы баптың 1-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген жағдайларда елді мекендерде көлік құралын тоқтатады.

Ескерту. 59-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 27.06.2022 № 129-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

10-тарау. ЖОЛ ЖҮРІСІНЕ ҚАТЫСУҒА РҰҚСАТ БЕРУ

60-бап. Көлік құралдарына және оларды басқаратын адамдарға жол жүрісіне қатысуға рұқсат беру

1. Көлік құралдарының Қазақстан Республикасының аумағындағы жол жүрісіне қатысуына рұқсат беру:

1) көлік құралдарының, көлік құралдарына орнатылатын және (немесе) пайдаланылатын жабдықтау заттары мен қосалқы бөлшектердің сәйкестігін растау;

2) тиісті құжаттар мен мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілерін бере отырып, көлік құралдарын мемлекеттік тіркеу және есепке алу;

3) көлік құралдарын міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу;

4) халықаралық жол жүрісіне рұқсат беруге арналған шарттарды орындау арқылы жүзеге асырылады.

1-1. Заңды тұлғалар мен дара кәсіпкерлер жалға беретін электр самокаттардың жол жүрісіне қатысуына рұқсат беру көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты және уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен электр самокатта орнатылатын тіркеу нөмірі болған кезде жүзеге асырылады.

2. Адамдардың Қазақстан Республикасының аумағындағы жол жүрісіне қатысуына рұқсат беру:

1) көлік құралдарын басқару құқығына куәліктер беру арқылы жүзеге асырылады.

2) алып тасталды - ҚР 29.12.2014 № 269-V(01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Ескерту. 60-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 29.12.2014 № 269-V(01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2025 № 246-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

61-бап. Көлік құралдарының, көлік құралдарына орнатылуы және (немесе) пайдаланылуы мүмкін жабдықтау заттары мен қосалқы бөлшектердің сәйкестігін растау

1. Сәйкестігі міндетті расталуға (сертификатталуға немесе декларациялануға) жататын көлік құралдарын, көлік құралдарына орнатылатын және (немесе) пайдаланылатын жабдықтау заттары мен қосалқы бөлшектердің Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда белгіленген талаптарға сәйкестігі оларды айналымға шығарудың қажетті шарты болып табылады.

2. Тіркелген көлік құралының конструкциясына өзгерістер енгізуге Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда белгіленген талаптарға қатаң сәйкестікте жол беріледі.

Тіркелген көлік құралының конструкциясына енгізілген өзгерістер уәкілетті органның цифрлық жүйесінде көрініс табуға тиіс.

3. Көлік құралдарының, көлік құралдарына орнатылуы және (немесе) пайдаланылуы мүмкін жабдықтау заттары мен қосалқы бөлшектердің сәйкестігін растайтын, Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттардың талаптарына сәйкес берілген шетелдік сертификаттарды және өзге де құжаттарды тану Қазақстан Республикасының мемлекеттік техникалық реттеу жүйесінде белгіленген нысандардың сәйкестігін растайтын сертификаттарға және өзге де құжаттарға оларды қайта ресімдеу арқылы техникалық реттеу және метрология саласындағы уәкілетті орган белгілеген тәртіппен жүзеге асырылады.

4. Егер Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда өзгеше белгіленбесе, бұрын тұтынылған, көрмеге әкелінетін және нысаналы пайдаланылмайтын, сондай-ақ гуманитарлық көмек желісі бойынша берілетін көлік құралдары, оларға орнатылуы және (немесе) пайдаланылуы мүмкін жабдықтау заттары мен қосалқы бөлшектер сәйкестікті міндетті растау объектілеріне жатпайды.

5. Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттардың талаптарына сәйкес берілген дөңгелекті көлік құралдарын техникалық қарап тексерудің қолданыстағы сертификаты Қазақстан Республикасының аумағына әкелінетін бұрын тұтынылған көлік құралдарын айналымға шығарудың және оларды уәкілетті органда тіркеудің қажетті шарты болып табылады.

6. Қазақстан Республикасының аумағына әкелінетін дөңгелекті көлік құралдарын техникалық қарап тексерудің шетелдік сертификаттарын тану Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттардың талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

Көлік құралдарының, көлік құралдарына орнатылуы және (немесе) пайдаланылуы мүмкін жабдықтау заттары мен қосалқы бөлшектердің Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттардың талаптарына сәйкестігі үшін жауапкершілік Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен өз құзыреті шегінде сәйкестікті растау жөніндегі органдарға және сынақ зертханаларына жүктеледі.

Ескерту. 61-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

62-бап. Көлік құралдарын мемлекеттік тіркеудің мақсаттары

Қазақстан Республикасында көлік құралдарын мемлекеттік тіркеу:

1) Қазақстан Республикасының аумағында және оның шегінен тыс жерлерде көлік құралдарының жол жүрісіне қатысуына және (немесе) пайдаланылуына рұқсат ету;

2) көлік құралдарын мемлекеттік есепке алу;

3) көлік құралдарын пайдалануға байланысты қылмыстар мен құқық бұзушылықтарды анықтау және олардың жолын кесу мақсатында жүзеге асырылады.

63-бап. Көлік құралдарын мемлекеттік тіркеудің міндеттілігі

1. Басқа мемлекеттің құзыретті органында тіркелген, халықаралық жол жүрісіне қатысатын және Қазақстан Республикасына бір жылдан аспайтын мерзімге әкелінетін механикалық көлік құралдарын қоспағанда, Қазақстан Республикасында жасалған немесе Қазақстан Республикасына әкелінген, осы Заңда айқындалатын механикалық көлік құралдары міндетті мемлекеттік тіркеуге жатады.

2. Осы Заңға сәйкес мемлекеттік тіркеуден өтпеген механикалық көлік құралдарының Қазақстан Республикасының аумағында жол жүрісіне қатысуына және (немесе) пайдаланылуына тыйым салынады.

64-бап. Мемлекеттік тіркеуге жататын көлік құралдарының түрлері

1. Уәкілетті органда мемлекеттік тіркеуге механикалық көлік құралдары мен тіркемелердің мынадай түрлері жатады:

- 1) жеңіл, жүк автомобильдері, автобустар, олардың базасында жасалған арнайы автомобильдерді қоса алғанда, және троллейбустар;
- 2) мотоциклдер, трициклдер, квадроциклдер мен мопедтер;
- 3) автомобильдердің құрамында жүруге арналған тіркемелер.

2. Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметінің Айрықша мақсаттағы күштерін қоспағанда, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелері әскери полиция органдарында мемлекеттік тіркеуге жатады.

3. Мемлекеттік тіркеуге: ұрыс көлік құралдары, тракторлар, олардың базасында жасалған өздігінен жүретін шассилерді қоса алғанда, және жолдардан тыс жерде жүретін технологиялық көлік ретінде пайдаланылатын механизмдер, тіркемелер; трамвайлар және басқа да рельстік механикалық көлік құралдары; басқа мемлекеттерде тіркелген және Қазақстан Республикасының аумағына бір жылдан кем мерзімге әкелінген жеңіл, жүк автомобильдері мен автобустар, олардың шассилерінде жасалған арнайы автомобильдерді қоса алғанда, мотоциклдер мен мотороллерлер, мопедтер; автомобильдердің құрамында жүруге арналған тіркемелер жатпайды.

Ескерту. 64-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 13.06.2017 № 69-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 27.12.2019 № 291-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

65-бап. Қазақстан Республикасының аумағы арқылы халықаралық жол жүрісіне көлік құралдарының қатысуына рұқсат беру

1. Көлік құралы, егер оны Қазақстан Республикасында тұруға ықтиярхаты жоқ шетелдік немесе азаматтығы жоқ адам пайдаланса және:

- 1) Қазақстан Республикасынан тыс жерде тұрақты тұрғылықты жері немесе орналасқан жері бар жеке немесе заңды тұлғаға тиесілі болса;
- 2) Қазақстан Республикасында тіркелмесе;
- 3) Қазақстан Республикасына уақытша әкелінсе, Қазақстан Республикасының аумағы арқылы халықаралық жол жүрісінде деп есептеледі.

ҚР Конституциялық Сотының 03.12.2024 № 54-НҚ нормативтік қаулысымен осы Заңының 65-бабының 1-тармағы Қазақстан Республикасына уақытша әкелінген, Қазақстан Республикасында тіркелмеген, Қазақстан Республикасында тұруға ықтиярхаты жоқ шетелдікке немесе азаматтығы жоқ адамға тиесілі және олар Қазақстан Республикасының аумағында пайдаланатын көлік құралдарына қолданылады дегенде Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкес келеді деп танылды.

ҚР Конституциялық Сотының 03.12.2024 № 54-НҚ нормативтік қаулысымен осы Заңының 65-бабының 1-тармағы Қазақстан Республикасына уақытша әкелінген, Қазақстан Республикасында тіркелмеген, Қазақстан Республикасынан тыс жерде тұрақты тұрғылықты жері бар Қазақстан Республикасының азаматына тиесілі және өзі Қазақстан Республикасының аумағында пайдаланатын көлік құралына қолданылмайды дегенде Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкес келмейді деп танылды.

1-1. Көлік құралы, егер оны Қазақстан Республикасынан тыс жерде тұрақты тұрғылықты жері бар Қазақстан Республикасының азаматы пайдаланса және:

1) оған тиесілі болса;

2) Қазақстан Республикасында тіркелмесе;

3) Қазақстан Республикасына уақытша әкелінсе, Қазақстан Республикасының аумағы арқылы халықаралық жол жүрісіндегі көлік құралы деп есептеледі.

2. Халықаралық жол жүрісіне қатысатын көлік құралы Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасын кесіп өткен кезден бастап бір жылға дейін Қазақстан Республикасының аумағында бола алады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген мерзім өткеннен кейін халықаралық жол жүрісіндегі көлік құралы Қазақстан Республикасы аумағының шегінен тыс жерге ұзақтығы кемінде үзіліссіз күнтізбелік отыз күн болатын мерзімге әкетілуге жатады.

3. Халықаралық жол жүрісіндегі көлік құралдарының Қазақстан Республикасының аумағындағы жол жүрісіне қатысуына рұқсат беру Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттардың және Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес берілген:

1) көлік құралын, тіркемені тіркеу туралы куәлік;

2) көлік құралының тіркеу нөмірі;

3) мемлекеттің айырым белгісі;

4) көлік құралының таным белгісі;

5) көлік құралының техникалық қарап-тексеруден өтуі фактісін растайтын құжат;

6) көлік құралы иесінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты;

7) көлік құралдарының электрондық паспорттары (көлік құралдары шассіінің паспорттары) және өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспорттары жүйесінен алынған Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттерде тіркелген автокөлік құралдарының сәйкестендіру белгілері және оларды тіркеу есебі туралы мәліметтер болған кезде жүзеге асырылады.

Ескерту. 65-бап жаңа редакцияда – ҚР 30.12.2022 № 177-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді – ҚР 30.12.2025 № 246-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

66-бап. Көлік құралдары иелерінің құқықтары мен міндеттері

1. Көлік құралдары иелерінің:

1) уәкілетті органнан көлік құралдары мен олардың тіркемелерін мемлекеттік тіркеу тәртібі туралы ақпарат және түсіндірме алуға;

2) уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен көлік құралының мемлекеттік тіркеу нөмірі белгісінің цифрлық және (немесе) әріптік белгіленуін таңдауға құқығы бар.

2. Көлік құралдарының иелері:

1) Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік аумағында механикалық көлік құралдарын сатып алғаннан немесе жеке пайдалану үшін шығарумен, ішкі тұтыну үшін шығарумен, Қазақстан Республикасына бір жылдан астам мерзімге уақытша әкелінгендерді шығарумен байланысты кедендік операциялар жасалғаннан кейін көлік құралдарын он жұмыс күні ішінде уәкілетті органда тіркеуге;

2) көлік құралдарын, оларды міндетті түрде көрсету көлік құралдарының жекелеген түрлерін мемлекеттік тіркеу және есепке алу қағидаларында көзделген жағдайларда, уәкілетті органға көрсетуге;

3) көлік құралын кәдеге жаратудың алдында немесе жоғалғаннан кейін не Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерде тұрақты болуға көлік құралын әкетудің алдында механикалық көлік құралын мемлекеттік тіркеуді тоқтату үшін уәкілетті органға өтініш жасауға;

4) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында айыппұл түрінде әкімшілік жаза қолдану туралы уақтылы орындалмаған қаулылар және (немесе) айыппұл төлеу қажеттілігі туралы нұсқама болған кезде айыппұл төлеуге міндетті.

Ескерту. 66-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 26.12.2017 № 124-VI (01.01.2018 бастап қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

67-бап. Көлік құралын мемлекеттік тіркеуге немесе көлік құралының тіркеу деректерін өзгертуге тыйым салу

1. Басқару органдары оң жақта орналасқан, жолдармен жүруге және олармен адамдарды немесе жүктерді тасымалдауға арналған немесе М1 санатындағы көлік құралының шанағын ауыстыруға байланысты немесе соңғы тіркеу жүзеге асырылған мемлекетте тіркеу есебінен шығарылмаған көлік құралдарын бастапқы тіркеуге тыйым салынады.

1-1. Шығарылғанына он жылдан асқан автобустарды бастапқы тіркеуге тыйым салынады.

1-2. Осы баптың 1 және 1-1-тармақтарында көзделген ережелер Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттерде айналымға шығарылған және Қазақстан Республикасының аумағына 2022 жылғы 1 қыркүйекке дейін әкелінген көлік құралдарына қолданылмайды.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген көлік құралдарын бастапқы тіркеу тәртібін, шарттары мен мерзімдерін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

2. Көлік құралын тіркеуге және тіркеу деректерін өзгертуге:

1) жаңа көлік құралдары үшін Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттардың және осы Заңның

61-бабының талаптарына сәйкес берілген Қазақстан Республикасының мемлекеттік техникалық реттеу жүйесі таныған сәйкестік сертификаттары болмаған;

2) алып тасталды - ҚР 19.04.2019 № 249-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

3) тіркеу құжаттары болмаған;

4) көлік құралын жасаушы басып берген нөмірлік агрегаттардың таңбасын қолдан жасау, жасыру, өзгерту және (немесе) жою салдарынан көлік құралын сәйкестендіру мүмкін болмаған;

5) осы Заңның 72-бабында көрсетілген, көлік құралының таңбаланған сәйкестендіру белгісі бар конструкциясының құрамдас бөлігі ауыстырылған;

6) қолдан жасалған (жасанды) құжаттар ұсынылған;

7) көлік құралы іздестіруде болған;

8) алып тасталды - ҚР 19.04.2019 № 249-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

9) M1 санатындағы көлік құралының шанағы ауыстырылған жағдайда тыйым салынады.

Ескерту. 67-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 19.04.2019 № 249-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 01.02.2021 № 1-VII (01.01.2022 бастап қолданысқа енгізіледі); 30.12.2022 № 177-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

68-бап. Көлік құралын мемлекеттік тіркеуден немесе көлік құралының тіркеу деректерін өзгертуден бас тарту

1. Көлік құралын мемлекеттік тіркеуден немесе көлік құралының тіркеу деректерін өзгертуден бас тартуға:

1) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тағайындалған (енгізілген) тіркеу әрекеттерін жасауға тыйым салулардың және шектеулердің болуы;

2) көлік құралы меншік иесінің мүдделерін білдіруге өкілеттігі жоқ адамның көлік құралдарын тіркеу органына өтініш жасауы;

3) тіркеу әрекеттерін жүргізу үшін қажетті құжаттарды ұсынбау немесе толық емес көлемде ұсыну, сондай-ақ оқылмайтын, қарындашпен жазылған, тазартулары, қосып жазылғандары, сызып тасталған сөздері, сондай-ақ келісілмеген түзетулері бар құжаттарды ұсыну;

4) көлік құралын ұсыну міндетті болатын жағдайларда оны ұсынбау;

5) ұсынылған көлік құралдарын мемлекеттік тіркеуді жүзеге асыруға уәкілетті емес көлік құралдарын тіркеу органына өтініш жасау;

6) көлік құралы конструкциясының немесе оған енгізілген өзгерістердің Қазақстан Республикасының техникалық реттеу саласындағы заңнамасының талаптарына немесе ұсынылған құжаттарда көрсетілген мәліметтерге сәйкес келмеуі;

6-1) сот шешімі бойынша тәркіленген және (немесе) өндіріп алынған көлік құралын қоспағанда, жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне және (немесе) терроризмді және экстремизмді қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес енгізілген тұлғаның көлік құралдарын тіркеу органына өтініш жасауы негіз болады.

7) алып тасталды – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

2. Тіркеу әрекеттерін жүргізуден бас тартылғаны туралы көлік құралының иесі себептер негізделе отырып, тиісті түрде (жазбаша, электрондық почтамен) хабардар етілуге тиіс.

3. Көлік құралын тіркеуден немесе көлік құралының тіркеу деректерін өзгертуден бас тартуға Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен шағым жасалуы мүмкін.

Ескерту. 68-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 02.08.2015 № 343-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 13.05.2020 № 325-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

69-бап. Көлік құралын мемлекеттік тіркеуді тоқтату

1. Көлік құралын мемлекеттік тіркеу көлік құралының жоғалуына, оны иеліктен шығарып басқа адамға беруге, сондай-ақ кәдеге жаратудың немесе Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерге тұрақты болуға әкетудің алдында оны тіркеу есебінен шығаруға байланысты немесе өзге де мән-жайларға сәйкес иесінің өтініші бойынша тоқтатылады.

2. Көлік құралын тіркеуден бас тарту үшін осы Заңның 67-бабы

2-тармағының 4), 5) және 6) тармақшаларында көзделген негіздер анықталған кезде көлік құралын мемлекеттік тіркеу тоқтатылады.

70-бап. Көлік құралдарын мемлекеттік тіркеу туралы құжат, мемлекеттік тіркеу нөмірі белгісі

1. Тіркелген көлік құралының иесіне көлік құралының мемлекеттік тіркелгенін растайтын тіркеу құжаты және мемлекеттік тіркеу нөмірі белгісі беріледі.

Тіркеу құжаты көлік құралын басқаратын адамда болуға тиіс.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

1-тармақты үшінші бөлікпен толықтыру толықтыру көзделген – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

2. Тіркеу құжатының бланкілеріне қойылатын талаптарды, сондай-ақ оларды дайындау, сақтау және есепке алу тәртібін уәкілетті орган белгілейді.

3. Мемлекеттік тіркеу нөмірі белгісін беру және оны жасау уәкілетті орган белгілеген тәртіппен жүзеге асырылады.

70-1-бап. Көлік құралдарын мемлекеттік тіркеу туралы куәліктерді, жүргізуші куәліктерін және мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілерін дайындау саласындағы мемлекеттік монополия

1. Осы Заңның 70-бабында және 73-бабының 7-тармағында көрсетілген құжаттарды дайындау, құжаттарды дайындау жүйесінің интеграцияланған деректер банкін жинақтау және жүргізу жөніндегі, процестерді есепке алу, ішкі істер органдарына арналған бағдарламалық-техникалық өнімдерді әзірлеу, ендіру және қолдап отыру жұмысын автоматтандыру жөніндегі қызмет мемлекеттік монополияға жатады және оны Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құрылған шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорын жүзеге асырады.

2. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құрылған шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорын көрсететін, осы Заңның 70-бабында және 73-бабының 7-тармағында көрсетілген құжаттарды жеделдетіп дайындау және беру жөніндегі қызметтерге бағалар преysкурантын монополияға қарсы органмен келісу бойынша уәкілетті орган бекітеді.

Ескерту. Заң 70-1-баппен толықтырылды – ҚР 29.06.2023 № 12-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

71-бап. Көлік құралдарын мемлекеттік тіркеу кезінде иелерінің жауаптылығы

Көлік құралдарының иелері көлік құралдарын мемлекеттік тіркеу, көлік құралдарының тіркеу деректерін өзгерту жөніндегі міндеттерін тиісінше орындамағаны үшін Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жауаптылықта болады.

71-1-бап. Электрондық паспорттар жүйесі ұлттық операторының (ұлттық әкімшісінің) құзыреті

Электрондық паспорттар жүйесі ұлттық операторының (ұлттық әкімшісінің) құзыретіне мыналар жатады:

- 1) электрондық паспорттар жүйесін пайдалану;
- 2) электрондық паспорттар жүйесінің жұмыс істеуін ұйымдастыру және қамтамасыз ету;
- 3) электрондық паспорттар жүйесінің аппараттық-бағдарламалық кешеніне жүйелік-техникалық қызмет көрсету;
- 4) электрондық паспорттар жүйесіндегі ақпаратты қорғауды қамтамасыз ету;

5) электрондық паспорттар жүйесінің мемлекеттік цифрлық жүйелермен, сондай-ақ шет мемлекеттердің осыған ұқсас мақсаттағы ақпараттық жүйелерімен интеграциялануын қамтамасыз ету;

6) электрондық паспорттар жүйесінің әкімшісімен және оның қатысушыларымен өзара іс-қимыл жасау;

7) көлік құралының электрондық паспортын (көлік құралы шассіінің паспортын) және өздігінен жүретін машина мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспортын ресімдеу кезінде көрсетілетін қызметтердің тарифтері мен оларды төлеу тәртібін айқындау және оларға өзгерістер енгізу;

8) көлік құралының электрондық паспортын (көлік құралы шассіінің паспортын) және өздігінен жүретін машина мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспортын ресімдеу үшін қажет және уәкілетті орган және кеден ісі саласындағы, агроөнеркәсіптік кешен саласындағы уәкілетті органдар мен жергілікті атқарушы органдар беретін мәліметтерді жинауды ұйымдастыру;

9) индустриялық даму саласындағы, жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі, кеден ісі саласындағы, агроөнеркәсіптік кешен саласындағы уәкілетті органдар мен жергілікті атқарушы органдардың сұрау салуы бойынша көлік құралдарының электрондық паспорттарындағы (көлік құралдары шассілерінің паспорттарындағы) және өздігінен жүретін машиналар мен басқа да техника түрлерінің электрондық паспорттарындағы кез келген мәртебесі бар мәліметтерді толық көлемде және тек қана мемлекеттік міндеттер мен функцияларды іске асыру мақсатында пайдалану үшін төлемақы алмай беру;

10) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыру.

Ескерту. 10-тарау 71-1-баппен толықтырылды - ҚР 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді - ҚР 25.06.2020 № 347-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

72-бап. Көлік құралының тіркеу деректері

1. Мемлекеттік тіркеу туралы құжатқа енгізілетін және уәкілетті органның цифрлық жүйесінде мемлекеттік есепке алуға жататын көлік құралының міндетті тіркеу деректеріне мынадай негізгі мәліметтер жатады:

- 1) мемлекеттік тіркеу нөмірі белгісінің әріптік-цифрлық белгіленуі;
- 2) көлік құралының шыққан жылы;
- 3) көлік құралының маркасы және моделі;
- 4) осы көлік құралын басқару құқығына берілетін санат немесе кіші санат;

5) көлік құралдарын жасаушы ұйым берген сәйкестендіру нөмірі немесе шассидің (шанағының, рамасының) нөмірі;

6) түсі;

7) қозғалтқыштың көлемі, қозғалтқыштың ат күшімен және киловатпен алынған қуаты;

8) көлік құралы иесінің – жеке тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (ол болған кезде) немесе заңды тұлғаның атауы;

9) жеке тұлға үшін – тұрғылықты жерінің, заңды тұлғаның немесе оның филиалының орналасқан жерінің мекенжайы;

10) көлік құралдарын тіркеу органының атауы.

11) көлік құралдарына салықты есептеу мақсаты үшін Қазақстан Республикасының аумағына жеңіл автомобильдерді әкелген күн.

Бұл ретте уәкілетті орган мемлекеттік кіріс органдарының мәліметтері негізінде әкелген күнді айқындауға құқылы.

Осы тармақшаның мақсаты үшін Қазақстан Республикасының аумағына жеңіл автомобильдерді әкелген күн ретінде "2014 жылғы 1 қаңтарға дейін" немесе "2013 жылғы 31 желтоқсаннан кейін" деп көрсетіледі.

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап Қазақстан Республикасының аумағына әкелінген жеңіл автомобильдерді бастапқы мемлекеттік тіркеу күні оларды әкелген күн болып есептеледі.

12) жеңіл автомобильдерді өндіруші ел (Қазақстан (басқалар)).

2. Кеден ісі саласындағы уәкілетті орган көлік құралдарын шығарумен байланысты кеден операциялары жүргізілгеннен кейін уәкілетті органның көлік құралдарын мемлекеттік тіркеудің бірыңғай цифрлық жүйесіне бірлескен актіде айқындалатын тәртіппен мәліметтерді жібереді.

Ескерту. 72-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 28.11.2014 № 257-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

11-тарау. АДАМДАРҒА КӨЛІК ҚҰРАЛДАРЫН БАСҚАРУҒА РҰҚСАТ БЕРУ

73-бап. Адамдарға көлік құралдарын басқаруға рұқсат беру

1. Қазақстан Республикасында көлік құралдарының оларды басқаруға арнайы құқық (бұдан әрі – көлік құралдарын басқару құқығы) берілетін мынадай санаттары мен оларға кіретін кіші санаттары белгіленеді:

1) "А" санаты – мотоциклдер;

2) "В" санаты – рұқсат етілген ең жоғары массасы үш мың бес жүз килограмнан аспайтын және жүргізушінің орнынан басқа, отыратын орындарының саны сегізден аспайтын автомобильдер; рұқсат етілген ең жоғары массасы жеті жүз елу килограмнан аспайтын, тіркеме тіркелген "В" санатындағы автомобильдер; рұқсат етілген ең жоғары

массасы жеті жүз елу килограмнан асатын, бірақ жүктемесі жоқ автомобильдің массасынан аспайтын, ал көлік құралдарының осындай құрамының жалпы рұқсат етілген ең жоғары массасы үш мың бес жүз килограмнан аспайтын, тіркеме тіркелген "B" санатындағы автомобильдер;

3) "C" санаты – "D" санатына жататындарды қоспағанда, рұқсат етілген ең жоғары массасы үш мың бес жүз килограмнан асатын автомобильдер; рұқсат етілген ең жоғары массасы жеті жүз елу килограмнан аспайтын, тіркеме тіркелген "C" санатындағы автомобильдер;

4) "D" санаты – жолаушыларды тасымалдауға арналған және жүргізушінің орнынан басқа, отыратын орындарының саны сегізден асатын автомобильдер; рұқсат етілген ең жоғары массасы жеті жүз елу килограмнан аспайтын, тіркеме тіркелген "D" санатындағы автомобильдер;

5) "BE" санаты – рұқсат етілген ең жоғары массасы жеті жүз елу килограмнан асатын және жүктемесі жоқ автомобильдің массасынан асатын, тіркеме тіркелген "B" санатындағы автомобильдер; рұқсат етілген ең жоғары массасы жеті жүз елу килограмнан асатын, ал көлік құралдарының осындай құрамының жалпы рұқсат етілген ең жоғары массасы үш мың бес жүз килограмнан асатын, тіркеме тіркелген "B" санатындағы автомобильдер;

6) "CE" санаты – рұқсат етілген ең жоғары массасы жеті жүз елу килограмнан асатын, тіркеме тіркелген "C" санатындағы автомобильдер;

7) "DE" санаты – рұқсат етілген ең жоғары массасы жеті жүз елу килограмнан асатын, тіркеме тіркелген "D" санатындағы автомобильдер, сондай-ақ жалғастырылған автобустар;

8) "Tm" санаты – трамвайлар;

9) "Tb" санаты – троллейбустар;

10) "A1" кіші санаты – ең жоғары конструктивтік жылдамдығы сағатына елу километрден асатын, іштен жану қозғалтқышының жұмыс көлемі бір жүз жиырма бес текше сантиметрден аспайтын және ең жоғары қуаты он бір киловаттан аспайтын мотоциклдер, трициклдер, квадроциклдер, сондай-ақ мопедтер;

11) "B1" кіші санаты – трициклдер мен квадрициклдер;

12) "C1" кіші санаты – "D" санатына жататындарды қоспағанда, рұқсат етілген ең жоғары массасы үш мың бес жүз килограмнан асатын, бірақ жеті жүз елу килограмнан аспайтын автомобильдер; рұқсат етілген ең жоғары массасы жеті жүз килограмнан аспайтын, тіркеме тіркелген "C1" кіші санатындағы автомобильдер;

13) "D1" кіші санаты – жолаушыларды тасымалдауға арналған және жүргізушінің орнынан басқа, отыратын орындарының саны сегізден асатын, бірақ он алтыдан аспайтын автомобильдер; рұқсат етілген ең жоғары массасы жеті жүз елу килограмнан аспайтын, тіркеме тіркелген "D1" кіші санатындағы автомобильдер;

14) "C1E" кіші санаты – рұқсат етілген ең жоғары массасы

жеті жүз елу килограмнан асатын, бірақ жүктемесі жоқ автомобильдің массасынан аспайтын, ал көлік құралдарының осындай құрамының жалпы рұқсат етілген массасы он екі мың килограмнан аспайтын, тіркеме тіркелген "C1" кіші санатындағы автомобильдер;

15) "D1E" кіші санаты – рұқсат етілген ең жоғары массасы жеті жүз елу килограмнан асатын, бірақ жүктемесі жоқ автомобильдің массасынан аспайтын, ал көлік құралдарының осындай құрамының жалпы рұқсат етілген ең жоғары массасы он екі мың килограмнан аспайтын, жолаушыларды тасымалдауға арналмаған тіркеме тіркелген "D1" кіші санатындағы автомобильдер.

1-1. Осы Заңның 57-бабы 5-тармағының екінші бөлігінде белгіленген талаптарға сәйкес келетін адамдар жолдың жүру бөлігінің оң жақ шетімен, оның ішінде маршруттық көлік құралдарына арналған жолақпен электр самокаттарды басқаруға жіберіледі.

2. Көлік құралдарын басқару құқығы осы Заңның 74 немесе 74-1-баптарында санамаланған шарттар сақталған кезде емтихан тапсырған адамдарға беріледі.

3. Емтихандар уәкілетті органның жол жүрісі саласындағы цифрлық жүйесімен интеграцияланған, емтихан тапсырушылардың теориялық білімі мен практикалық дағдыларына техникалық бақылау құралдарын қолдана отырып өткізіледі.

Емтихан өткізуге арналған техникалық бақылау құралдарының құрамын, оларға және жол жүрісі саласындағы цифрлық жүйеге қойылатын талаптарды, сондай-ақ оларды қолдану шарттарын уәкілетті орган белгілейді.

4. Алып тасталды - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

5. Көлік құралдарын басқару құқығы – жүргізуші куәлігімен, ал Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда көлік құралын басқару құқығына арналған жүргізуші куәлігінің орнына берілген уақытша куәлікпен расталады.

6. Қазақстан Республикасында Қазақстан Республикасы халықаралық шарттарының талаптарына сәйкес келетін ұлттық және халықаралық жүргізуші куәліктері беріледі.

7. Ұлттық жүргізуші куәлігі, егер Қазақстан Республикасының заңдарында өзгеше шектеу көзделмесе, он жыл мерзімге беріледі.

8. "А" санатындағы көлік құралдарын басқару құқығына ұлттық жүргізуші куәлігі – "A1" кіші санатындағы және мотоциклеттік орындығы немесе мотоциклеттік типтегі рулі бар "B1" кіші санатындағы, "B" санаты – "A1" және "B1" кіші санаттарындағы, "C" санаты – "C1" кіші санатындағы, "D" санаты – "D1" кіші санатындағы, "CE" санаты – "C1E" кіші санатындағы, "DE" санаты – "D1E" кіші санатындағы көлік құралдарын басқару құқығын да растайды.

9. Халықаралық жүргізуші куәлігі үш жылға дейінгі, бірақ ұлттық жүргізуші куәлігінің қолданылуы мерзімінен аспайтын мерзімге беріледі.

Қазақстан Республикасында берілген халықаралық жүргізуші куәлігі көлік құралдарын Қазақстан Республикасының аумағында басқару үшін жарамсыз болып табылады.

10. Басқа мемлекеттерде беріліп, жоғалған (ұрланған) шетелдік және халықаралық жүргізуші куәліктерінің орнына ұлттық және халықаралық жүргізуші куәліктерін беру жүргізілмейді.

11. Ұлттық және халықаралық жүргізуші куәліктерінің үлгілерін уәкілетті орган бекітеді.

12. Егер жүргізуші куәлігінде көлік құралдарын басқаруға шектеулер көрсетілген жағдайда, осы жүргізуші куәлігі онда көрсетілген шектеулер сақталған жағдайда жарамды деп есептеледі.

13. Қазақстан Республикасының аумағында тұрақты немесе уақытша тұратын, сондай-ақ уақытша болатын адамдарға ұлттық жүргізуші куәліктері негізінде, ал мұндайлары болмаған кезде осы баптың 14, 15, 16, 17, 18 және 19-тармақтарында санамаланған шарттар мен шектеулер сақталған кезде жарамды халықаралық немесе шетелдік ұлттық жүргізуші куәліктері негізінде көлік құралдарын басқаруға рұқсат беріледі.

14. Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің азаматтарын қоспағанда, кәсіпкерлік қызметті немесе көлік құралдарын тікелей басқару жөніндегі жұмыстарды орындауға байланысты өзге де еңбек қызметін жүзеге асыру кезінде халықаралық немесе шетелдік жүргізуші куәліктері негізінде көлік құралдарын басқаруға жол берілмейді.

15. Шет мемлекетте берілген халықаралық жүргізуші куәлігі тиісті ұлттық жүргізуші куәлігімен бірге көрсетілетін жағдайда ол жарамды деп танылады.

16. Қазақстан Республикасы халықаралық шарттарының талаптарына сай келмейтін шетелдік жүргізуші куәлігі жарамсыз деп танылады.

17. Шетелдік және халықаралық жүргізуші куәліктері олардың иелері көлік құралдарының тиісті санаттары мен кіші санаттары үшін осы Заңның 74-бабында көзделген жасқа толған кезде Қазақстан Республикасының аумағында көлік құралдарын басқару үшін жарамды деп танылады.

18. Көлік құралы халықаралық жол жүрісіне қатысқан жағдайларда осы баптың 14 және 17-тармақтарында көзделген ережелер қолданылмайды.

19. Шетелдік және халықаралық жүргізуші куәліктері шетел азаматы немесе азаматтығы жоқ адам болып табылатын олардың иесі тұруға ықтиярхат алған күннен алпыс күн өткен соң не Қазақстан Республикасының азаматы болып табылатын олардың иесі Қазақстан Республикасына келген күннен бастап алпыс күн өткен соң Қазақстан Республикасының аумағында көлік құралдарын басқару үшін жарамсыз деп танылады.

20. Қазақстан Республикасы халықаралық шарттарының талаптарына сай келмейтін шетелдік және халықаралық жүргізуші куәліктері Қазақстан Республикасының ұлттық және халықаралық жүргізуші куәліктеріне алмастыруға жатпайды.

Ескертулер.

1. "B", "C" санаттарындағы және "C1" кіші санатындағы көлік құралдарына жүктерді тасымалдау үшін пайдаланылатын, тиісті санаттарға (кіші санаттарға) жатқызылатын көлік құралдарының өздігінен жүретін шассилері теңестіріледі.

2. Осы бапта санамаланған көлік құралдарының және олардың өздігінен жүретін шассилерінің сыныптамасы Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес айқындалады.

Ескерту. 73-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 29.03.2016 № 479-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.06.2023 № 12-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 16.07.2025 № 211-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

74-бап. Көлік құралдарын басқару құқығын алу шарттары

1. Осы бапта белгіленген жасқа толған және көлік құралдарын басқаруға қарсы айғақтардың жоқ екендігі туралы медициналық қорытындысы бар адамдарға көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарында тиісті даярлықтан кейін көлік құралдарын басқару құқығын алу үшін емтихан тапсыруға рұқсат беріледі.

2. Көлік құралдарын басқару құқығы:

"A1" кіші санатындағы көлік құралдарын – он алты жасқа толған адамдарға;

"A", "B" санаттарындағы және "B1", "C1" кіші санаттарындағы көлік құралдарын – он сегіз жасқа толған адамдарға;

"C" санатындағы және "D1" кіші санатындағы көлік құралдарын – жиырма бір жасқа толған, кемінде үш жыл жүргізуші жұмыс өтілі, оның ішінде кемінде бір жыл "C1" кіші санатына жатқызылатын көлік құралдарын басқару өтілі бар адамдарға;

"Tm" санатындағы көлік құралдарын – жиырма бір жасқа толған адамдарға;

"D" және "Tb" санаттарындағы көлік құралдарын жүргізу – жиырма үш жасқа толған, кемінде үш жыл жүргізуші жұмыс өтілі, оның ішінде "D1" кіші санатына жатқызылатын көлік құралдарын кемінде бір жыл басқару өтілі бар адамдарға;

"BE", "CE", "DE" санаттарындағы көлік құралдарының құрамдарын – кемінде он екі ай бойы тиісінше "B", "C" немесе "D" санаттарындағы көлік құралдарын басқаруға құқығы бар адамдарға;

"C1E", "D1E" кіші санаттарындағы көлік құралдарының құрамдарын – кемінде он екі ай бойы тиісінше "C", "D" санаттарындағы не "C1", "D1" кіші санаттарындағы көлік құралдарын басқаруға құқығы бар адамдарға беріледі.

2-1. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 608-бабының алтыншы немесе сегізінші бөліктерінде не 613-бабының тоғызыншы немесе он бірінші бөліктерінде көзделген құқық бұзушылықты жасағаны үшін әкімшілік жауаптылыққа тартылған адамдар жеті жыл бойы көлік құралын басқару құқығын алуға жіберілмейді.

Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 608-бабының жетінші немесе сегізінші бөліктерінде (қайталап жасау) не 613-бабының оныншы немесе он бірінші бөліктерінде (қайталап жасау) көзделген құқық бұзушылықты жасағаны үшін әкімшілік жауаптылыққа тартылған адамдар сегіз жыл бойы көлік құралын басқару құқығын алуға жіберілмейді.

Осы шектеу әкімшілік жауаптылыққа соңғы тартылған кезден бастап есептеледі.

2-2. Көлік құралдарын басқару құқығы жоқ, Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 35-бабы бірінші бөлігінің 3), 4), 9), 10) және 12) тармақтарының немесе 36-бабының негізінде масаң күйде көлік құралын басқарғаны үшін қылмыстық жауаптылықтан босатылған адамдар сегіз жыл бойы көлік құралдарын басқару құқығын алуға жіберілмейді.

Осы шектеу қылмыстық істі тоқтату туралы қаулы бекітілген кезден бастап есептеледі.

3. "B", "C" санаттарындағы, сондай-ақ "C1" кіші санатындағы көлік құралдарын басқару құқығын алу үшін емтихандар тапсыруға он жеті жасқа толған және жергілікті әскери басқару органдарының жолдамалары бойынша көлік құралдарының жүргізушілерін тиісті даярлаудан өткен, жүргізушілік жұмыс өтілі және "C1" санатына жататын көлік құралдарын басқару өтілі жоқ адамдар жіберіледі.

Аталған адамдарға ұлттық жүргізуші куәліктері олар он сегіз жасқа толғанда беріледі.

Аталған адамдарға олар жиырма бір жасқа толғанға дейін берілген ұлттық жүргізуші куәліктері Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарға ғана тиесілі "C" санатындағы көлік құралдарын және олар әскери қызмет өткерген кезеңде ғана басқару құқығын растайды.

4. Алып тасталды – ҚР 16.07.2025 № 211-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Ескерту. 74-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 13.06.2017 № 69-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі);

03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 19.04.2019 № 249-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 18.07.2024 № 126-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 16.07.2025 № 211-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

74-1-бап. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарға тиесілі көлік құралдарын басқару құқығын алудың ерекше шарттары

1. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарға тиесілі көлік құралдарын басқару құқығы ұлттық жүргізуші куәлігінің немесе әскери қызметшінің жүргізуші куәлігінің болуымен расталады.

2. Әскери қызметшілерді көлік құралдарын басқаруға даярлау, емтихандар қабылдау және әскери қызметшілердің жүргізуші куәліктерін беру, сондай-ақ әскери қызметшілер үшін жасына және еңбек өтілі мен көлік құралдарын басқару өтілінің болуына қойылатын талаптар әскери қызметшілерді көлік құралдарын басқаруға даярлау, емтихандар қабылдау және Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарға тиесілі көлік құралдарын басқару құқығын беретін әскери қызметшілердің жүргізуші куәліктерін беру қағидаларында айқындалады.

3. Әскери қызметшінің жүргізуші куәлігі әскери қызметшінің әскери қызметті өткеру кезеңіне жарамды деп саналады.

4. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарға тиесілі көлік құралдарының ерекшеліктері ескеріле отырып, әскери қызметшілерді көлік құралдарын басқаруға даярлау, емтихандар қабылдау және Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарға тиесілі көлік құралдарын басқару құқығын беретін әскери қызметшілердің жүргізуші куәліктерін беру қағидаларына сәйкес көлік құралдарының қосымша санаттары енгізілуі мүмкін.

5. Осы Заңның 74-бабының 2-тармағында белгіленген жасқа толған және көлік құралдарын басқаруға қарсы көрсетілімдердің жоқ екендігі туралы медициналық қорытындысы бар адамдар әскери қызметшінің жүргізуші куәлігі болған кезде көлік құралдарын жүргізушілерді даярлау жөніндегі оқу ұйымдарында даярлықтан өтпей, тиісті санаттағы көлік құралдарын басқару құқығын алу үшін емтихан тапсыруға жіберіледі.

Ескерту. 74-1-баппен толықтырылды – ҚР 16.07.2025 № 211-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

75-бап. Көлік құралдарын басқару құқығын тоқтату

1. Мыналар көлік құралдарын басқару құқығын тоқтатуға негіздер болып табылады:

1) жүргізуші куәлігі қолданысының белгіленген мерзімінің өтуі;

2) медициналық қорытындымен расталған, көлік құралдарын қауіпсіз басқаруға кедергі келтіретін жүргізуші денсаулығының нашарлауы.

2-1) уәкілетті органдардың пайдаланушылары қол жеткізе алатын жол жүрісі саласындағы цифрлық жүйеде осы Заңның 29-бабы 5-тармағының 2) тармақшасында аталған, медициналық көрсетілімдер бойынша механикалық көлік құралын басқаруға рұқсат берілген не механикалық көлік құралын басқаруға медициналық қарсы көрсетілімдері бар адамдар туралы мәліметтердің болмауы;

3) жүргізушіні жол жүрісі қағидаларын білуін тексеруге жіберу туралы қаулыны алған күннен бастап екі ай ішінде жол жүрісі қағидаларын білуін тексеруге арналған теориялық емтиханды тапсырмау немесе тапсыруға келмеу тапсырмау;

4) көлік құралдарын басқару құқығынан айыру.

4-1) Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 35-бабының бірінші бөлігі 3), 4), 9), 10) және 12) тармақтарының немесе 36-бабының негізінде масаң күйде көлік құралын басқарғаны үшін қылмыстық жауаптылықтан босату.

Уәкілетті орган қылмыстық істі тоқтату туралы заңды күшіне енген қаулы негізінде көлік құралдарын басқару құқығын тоқтатады және уәкілетті орган белгілеген тәртіппен жол жүрісі саласындағы цифрлық жүйеге мұндай құқықтың тоқтатылғаны туралы мәліметтерді енгізеді;

5) механикалық көлік құралын жүргізушілерді даярлау, емтихандар қабылдау және жүргізуші куәліктерін беру қағидаларын бұза отырып, жүргізуші куәлігін беру.

Осы тармақтың 2), 2-1), 3), 4-1) және 5) тармақшаларында көзделген негіздер бойынша көлік құралдарын басқару құқығын тоқтату уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен жүзеге асырылады.

Осы тармақтың 1), 2), 2-1), 3), 4-1) және 5) тармақшаларында көзделген негіздер бойынша көлік құралын басқару құқығы тоқтатылған адам көлік құралын басқару құқығы жоқ адам деп танылады.

2. Көлік құралын басқару құқығы тоқтатылған кезде:

1) осы баптың 1-тармағының 1), 2) және 2-1) тармақшаларында көзделген негіздер бойынша – уәкілетті органдардың пайдаланушылары қол жеткізе алатын цифрлық жүйеде көлік құралын басқаруға қарсы көрсетілімдердің жоқ екендігі туралы медициналық қорытынды болған кезде;

2) алып тасталды – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

3) осы баптың 1-тармағының 3) тармақшасында көзделген негіз бойынша – жол жүрісі қағидаларын білуін тексеру үшін теориялық емтихан тапсырғаннан кейін;

4) осы баптың 1-тармағының 4) тармақшасында көзделген негіз бойынша көлік құралын басқару құқығынан айыру мерзімі өткеннен кейін уәкілетті органдардың пайдаланушылары қол жеткізе алатын цифрлық жүйеде көлік құралын басқаруға қарсы көрсетілімдердің жоқ екендігі туралы медициналық қорытынды болған кезде және жол жүрісі қағидаларын білуін тексеру үшін теориялық емтихан тапсырғаннан кейін;

5) осы баптың 1-тармағының 4-1) тармақшасында көзделген негіз бойынша көлік құралын басқару құқығы тоқтатылған кезден бастап сегіз жыл өткен соң, уәкілетті органдардың пайдаланушылары қол жеткізе алатын цифрлық жүйеде көлік құралын басқаруға қарсы көрсетілімдердің жоқ екендігі туралы медициналық қорытынды болған кезде және жол жүрісі қағидаларын білуін тексеру үшін теориялық емтихан тапсырғаннан кейін осы құқық қайта қалпына келтіріледі.

3. Жауаптылық шаралары ретінде көлік құралдарын басқару құқығынан айыруға не осындай құқықты шектеуге әкеп соғатын құқық бұзушылықтардың түрлері Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленеді.

Ескерту. 75-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.06.2023 № 12-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2026 № 326-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

76-бап. Көлік құралдары уақытша иеленуге және пайдалануға берілген адамдарды тіркеу және есепке алу

Ескерту. Алып тасталды - ҚР 29.12.2014 № 269-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

12-тарау. КӨЛІК ҚҰРАЛДАРЫ ЖҮРГІЗУШІЛЕРІН ДАЯРЛАУ

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

77-бап жана редакцияда көзделген – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

77-бап. Көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарына қойылатын талаптар

1. Көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымын дара кәсіпкерлер мен заңды тұлғалар құрады және өз қызметін "Рұқсаттар және хабарламалар туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес уәкілетті органға қызметін бастағаны туралы хабарлама берген күннен бастайды.

2. Көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымы уәкілетті органға қызметін бастағаны туралы хабарлама жіберген кезде мынадай құжаттарды:

1) өтінішті;

2) көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі қызметті жүзеге асыруға ниет білдірген оқу ұйымдарының Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен тіркелген және оқу-материалдық база ретінде пайдаланылатын жылжымайтын мүлкіне меншік немесе пайдалану құқығын растайтын құжаттардың нотариат куәландырған көшірмелерін;

3) оқу-материалдық база ретінде пайдаланылатын өзге де мүлікке құқық белгілейтін құжаттарды;

4) көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқытушылардың, өндірістік оқыту шеберлерінің және білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шеберлерінің тізімдерін (тізімде "оқытушы", "өндірістік оқыту шебері" және "білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шебері" біліктілік куәлігінің нөмірі, тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), жеке басын куәландыратын құжаттың деректері көрсетіледі);

5) оқытылатын тақырыптар, сабақтардың кестесі және жоспарланып отырған оқыту әдістері көрсетілетін даярлау бағдарламаларын ұсынады.

3. Көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымынан уәкілетті органға қызметін бастағаны туралы келіп түскен хабарлама уәкілетті органның осындай ұйымдардың ішкі есебін жүргізу үшін негіз болып табылады.

Көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарын есепке алу және оқу топтарын тіркеу Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес уәкілетті органның цифрлық жүйесі арқылы жүзеге асырылады.

4. Көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымының басшысында "оқытушы" немесе "өндірістік оқыту шебері" не "білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шебері" біліктілік куәліктерінің болуы міндетті.

5. Оқытушының, өндірістік оқыту шеберінің және білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шеберінің тиісінше "оқытушы", "өндірістік оқыту шебері" және "білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шебері" біліктілік куәліктерінің болуы міндетті және олар өз қызметін көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі бір оқу ұйымының құрамында ғана жүзеге асырады.

6. Жалпыға ортақ пайдаланылатын жолдарда көлік құралын жүргізуге оқыту уәкілетті органмен келісілген маршруттар бойынша ғана және білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шеберінің қатысуымен жүзеге асырылады.

Жүргізуді үйренуші адам басқарып отырған оқу көлік құралымен жолаушылар тасымалдауға тыйым салынады.

Ескерту. 77-бап жаңа редакцияда - ҚР 29.03.2016 № 479-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді - ҚР 19.04.2019 № 249-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 29.12.2022 № 174-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа

енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

78-бап. Көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарының тізіліміне енгізуден бас тартуға және одан алып тастауға негіздер

Ескерту. 78-бап алып тасталды - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

78-1-баппен толықтыру көзделген – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

79-бап. Көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі кәсіптік бірлестіктер

1. Көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдары өздерінің кәсіпкерлік қызметін үйлестіру, сондай-ақ ортақ мүдделерді білдіру және қорғау мақсатында көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі кәсіптік бірлестіктер құра алады.

2. Көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі кәсіптік бірлестіктер оқу ұйымдарын біріктіретін коммерциялық емес ұйымдар болып табылады және өз мүшелерінің жалпы жиналысында қабылданатын жарғының негізінде әрекет етеді.

3. Көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі кәсіптік бірлестіктерді құру, басқару, олардың жұмыс істеуі және қызметін тоқтату Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

Ескерту. 79-бап жаңа редакцияда - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

80-бап. Көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі кәсіптік бірлестіктердің құқықтары мен міндеттері

1. Көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі кәсіптік бірлестіктер:

1) оқытушылардың, өндірістік оқыту шеберлерінің және білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шеберлерінің біліктілігін арттыру жөніндегі кустарды өткізуге, уәкілетті орган белгілеген тәртіппен курстардан өту туралы сертификаттар беруге;

2) көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жұмысының тәжірибесін талдауға, жинақтап қорытуға және таратуға;

3) соттарда, мемлекеттік органдарда, қоғамдық бірлестіктерде және халықаралық ұйымдарда көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарының құқықтары мен заңды мүдделерін білдіруге және қорғауға;

4) көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарының өз қызметін жүзеге асыруға байланысты дауларын карауға;

5) көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарының рейтингін жүргізуге және оның нәтижелерін мерзімді баспасөз басылымдарында жариялауға;

6) көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау мәселелері бойынша халықаралық ұйымдардың жұмысына қатысуға;

7) көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау саласында оқу әдебиетін, әдістемелік ұсынымдарды, мерзімді баспасөз басылымдарын әзірлеуге, басып шығаруға және таратуға;

8) көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау стандарты бойынша ұсынымдар беруге құқылы.

9) алып тасталды - ҚР 03.07.2017 № 83-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

2. Көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі кәсіптік бірлестіктер:

1) Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы заңнамасын сақтауға және көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарының сақтауын қамтамасыз етуге;

2) өз мүшелерін Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы нормативтік құқықтық актілерімен қамтамасыз етуге;

3) көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі қызметті дамытуға, оның тиімділігін арттыруға, оқу ұйымдарының қызметін ұйымдастыруға және үйлестіруге жәрдемдесуге міндетті.

Ескерту. 80-бап жаңа редакцияда - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

81-бап. Аккредиттеу туралы куәліктен айыру

Ескерту. 81-бап алып тасталды - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

82-бап. "Оқытушы", "өндірістік оқыту шебері", "білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шебері" біліктілігін беруге кандидаттарды аттестаттау

1. Аттестаттауға мынадай талаптардың біреуіне сай келетін:

1) жоғары немесе орта білімнен кейінгі білімі, өздері оқыту жүргізетін санат бойынша жүргізуші куәлігі;

2) өздері оқыту жүргізетін санат бойынша кемінде бес жыл жүргізуші өтілі бар адамдар жіберіледі.

2. Аттестаттаудан өткен адамдар біліктілік куәлігінің нөмірі, тегі, аты, әкесінің аты (ол болған жағдайда) көрсетіле отырып, "оқытушы", "өндірістік оқыту шебері", "білім

беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шебері" біліктілігін беру туралы біліктілік куәлігін алады.

3. Аттестаттаудан өтпеген адамдарға біліктілік комиссиясы шешім қабылдаған кезден бастап үш ай өткеннен кейін одан қайта өтуге рұқсат етіледі.

Ескерту. 82-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 19.04.2019 № 249-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

83-бап. Біліктілік комиссиялары

1. Біліктілік комиссиясын уәкілетті орган бекіткен Қағидаларға сәйкес көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі кәсіптік бірлестік құрады.

2. Алып тасталды - ҚР 03.07.2017 № 83-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

3. Біліктілік комиссиясының жұмысын қаржыландыруды кәсіптік бірлестік өз қаражаты және Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған өзге де көздер есебінен жүзеге асырады.

4. Біліктілік комиссияларының құрамына уәкілетті органнан бір өкілден кіреді.

5. Біліктілік комиссиясы кәсіптік стандартқа сәйкес оқытушыға кандидаттарды, өндірістік оқыту шеберін және білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шеберін аттестаттау бағдарламасын әзірлейді және бекітеді, сондай-ақ оларды аттестаттауды өткізеді.

6. Біліктілік комиссиялары шешім қабылдаған күннен бастап он бес жұмыс күні ішінде біліктілік куәлігінің нөмірін көрсете отырып, отырыс хаттамасын және "оқытушы", "өндірістік оқыту шебері" және "білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шебері" біліктілігі берілген адамдар біліктілік комиссиясына ұсынған құжаттарының куәландырылған көшірмелерін уәкілетті органға ұсынуға міндетті.

7. Кандидаттарды аттестаттауды жүргізу тәртібі бұзылған жағдайда, уәкілетті орган біліктілік комиссияларының шешіміне сот тәртібімен шағым жасауға құқылы.

Ескерту. 83-бап жаңа редакцияда - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді - ҚР 03.07.2017 № 83-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 04.07.2023 № 15-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Зандарымен.

84-бап. "Оқытушы", "өндірістік оқыту шебері", "білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шебері" біліктілік куәлігінен айыру

"Оқытушы", "өндірістік оқыту шебері", "білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шебері" біліктілік куәлігінен айыру Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінде белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

Уәкілетті орган біліктілік куәлігінен айыру туралы шешімді кәсіптік бірлестіктерге хабарлайды.

Біліктілік куәлігінен айырылған адамдарға қайта аттестаттаудан өтуге кемінде үш жылдан кейін рұқсат беріледі.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

85-бапқа өзгеріс енгізу көзделген – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

85-бап. Көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарын мемлекеттік бақылау

1. Мемлекеттік бақылау көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарының көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі талаптарды және стандарттарды сақтауына бағытталған.

2. Мемлекеттік бақылау Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес жүзеге асырылады.

3. Көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдары көрсететін қызметтердің сапасын қамтамасыз ету үшін ішкі бақылау жүргізіледі.

4. Сапаны ішкі бақылауды көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдары көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау стандарттарына сәйкес дербес жүзеге асырады.

5. Көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдары мемлекеттік бақылау қорытындыларына Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сәйкес шағым жасауға құқылы.

Ескерту. 85-бап жаңа редакцияда - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

86-бап. Оқытушылардың, өндірістік оқыту шеберлерінің және білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шеберлерінің құқықтары мен міндеттері

1. Оқытушының, өндірістік оқыту шеберінің және білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шеберінің:

1) кәсіптік қызмет үшін жағдайларды қамтамасыз ете отырып, көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі қызметпен айналысуға;

2) кәсіптік бірлестікке кіруге;

3) біліктілігін арттыруға;

4) аттестаттау қорытындылары бойынша кәсіптік бірлестіктердің шешімдеріне сот тәртібімен шағым жасауға құқығы бар.

2. Оқытушы, өндірістік оқыту шебері және білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шебері:

1) Қазақстан Республикасының жол жүрісі саласындағы заңнамасын сақтауға;

2) өзінің кәсіптік құзыреті саласында оқытудың тиісті теориялық және практикалық білімі мен дағдыларының болуы;

3) көрсетілетін қызметтердің сапасын қамтамасыз етуге;

4) оқып-үйренушілердің ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеуге міндетті.

Ескерту. 86-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

87-бапқа өзгеріс енгізу көзделген – ҚР 24.06.2026 № 326-VIII (01.01.2027 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

87-бап. Көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарының құқықтары мен міндеттері

1. Көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарының:

1) кәсіптік бірлестікке кіруге;

2) оқытушы, өндірістік оқыту шебері және білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шебері болуға кандидаттарды аттестаттау қорытындылары бойынша кәсіптік бірлестіктің шешіміне сот тәртібімен шағым жасауға құқығы бар.

2. Көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдары:

1) Қазақстан Республикасының жол жүрісі саласындағы заңнамасын сақтауға;

2) өздерінің құзыретіне жатқызылған функцияларды орындауға;

3) сапаны сыртқы бақылауды жүргізуге, уәкілетті орган жүзеге асыратын тексерулерге кедергі келтірмеуге;

4) оқу бағдарламаларын көлік құралдары жүргізушілерін даярлаудың оқу жоспары мен жоспар-кестесіне сәйкес толық көлемде іске асыруға;

5) оқып-үйренушілерді даярлаудың жоғары сапасын қамтамасыз етуге;

6) оқып-үйренушілердің, оқытушылардың, өндірістік оқыту шеберлерінің және білім беру процесі кезінде жүргізуге оқыту шеберлерінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге;

7) көлік құралдарын техникалық жарамды күйде ұстауға және жүргізуге оқыту шеберлерін рейс алдындағы медициналық қарап тексеруді ұйымдастыруға;

8) уәкілетті органға Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен өз қызметі туралы ақпарат беруге міндетті.

9) алып тасталды - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

Ескерту. 87-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

13-тарау. МІНДЕТТІ ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАРАП ТЕКСЕРУ

88-бап. Міндетті техникалық қарап тексеру

1. Шыққан жылын қоса алғанда, шығарылғанына жеті жылдан аспаған, автомобиль көлігі саласындағы кәсіпкерлік қызметте пайдаланылмайтын М1 санатындағы көлік

құралдарын қоспағанда, Қазақстан Республикасының аумағында жол жүрісіне қатысатын және уәкілетті органда тіркелген, сондай-ақ басқа мемлекеттерде тіркелген механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелері міндетті техникалық қарап-тексеруге жатады.

M1 санатындағы көлік құралдарына жолаушыларды тасымалдау үшін пайдаланылатын және жүргізушінің орнынан басқа, сегізден аспайтын отыратын орны бар көлік құралдары жатады.

Жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы мемлекеттік бақылауды жүзеге асыратын лауазымды адамдар көлік құралдарын пайдалануға тыйым салатын ақаулар орын алып, жол-көлік оқиғасы болған жағдайда, көлік құралдары иелерін міндетті техникалық қарап тексеруден қайталап өтуге жібереді.

Уәкілетті органның лауазымды адамдары механикалық көлік құралының міндетті техникалық қарап тексеруден өтуі фактісін тексеруді механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесіндегі мәліметтерді сұрату арқылы жүзеге асырады.

Техникалық байқаудың диагностикалық картасы халықаралық автомобиль қатынасында пайдаланылатын механикалық көлік құралының міндетті техникалық қарап-тексеруден өткенін және Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда белгіленген талаптарға сәйкестігін растайтын құжат болып табылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің талаптары механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелері Қазақстан Республикасының аумағына әкелінген (кіргізілген) күннен бастап қатарынан күнтізбелік тоқсан күннен аз уақыт Қазақстан Республикасының аумағы арқылы халықаралық жол жүрісіне қатысатын осындай көлік құралдарына қолданылмайды.

2. Техникалық қарап-тексеру операторларының қызметіне арналған рұқсаты бар техникалық қарап тексеру операторлары көлік құралының тіркелген жеріне және көлік құралы иесінің тұрғылықты жеріне қарамастан, міндетті техникалық қарап тексеруден өткізеді.

Техникалық қарап тексеру операторлары жариялы шарт негізінде қызметтер көрсетеді.

3. Көлік құралдарын міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу және жөндеу, оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер көрсетуді қоса атқаруға жол берілмейді.

Техникалық қарап тексеру операторының аумағында көлік құралдарын жөндеу және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер көрсетуге жол берілмейді.

Техникалық қарап тексеру операторының аумағында көлік құралдарын міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу, тазалау және жуу бойынша қызметтерді қоса атқаруға және көрсетуге жол беріледі.

4. Техникалық қарап тексеру операторы:

1) техникалық қарап-тексерудің стационарлық және (немесе) ұтқыр желілерін пайдалана отырып, міндетті техникалық қарап-тексеруден өткізуді жүзеге асырады;

2) көлік саласындағы уәкілетті орган айқындаған қызмет өңірі шегінде міндетті техникалық қарап тексеруден өткізуді қамтамасыз етеді;

3) халықты қызмет өңірінде міндетті техникалық қарап тексеруді өткізу кестесі туралы хабардар етеді;

4) алып тасталды - ҚР 29.12.2014 № 269-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Қызмет өңірін айқындау тәртібін көлік саласындағы уәкілетті орган белгілейді.

Астанада, республикалық және облыстық маңызы бар қалаларда міндетті техникалық қарап-тексеруді техникалық қарап-тексерудің стационарлық желілері ғана жүзеге асырады.

Көлік саласындағы уәкілетті орган айқындайтын қызмет өңірінің шегінде міндетті техникалық қарап-тексеруден өткізуді қамтамасыз еткен техникалық қарап-тексеру операторы қызмет өңірінің шегінен тыс жерде міндетті техникалық қарап-тексеруді жүзеге асыруға құқылы.

5. Міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу екі: дайындық және негізгі кезеңдерді қамтиды.

Міндетті техникалық қарап тексеруден өткізудің дайындық кезеңі барысында көлік құралын сәйкестендіру және сәйкестендіру нәтижелерінің тіркеу және өзге де құжаттардың деректеріне сәйкестігін тексеру жүргізіледі.

Міндетті техникалық қарап тексеруден өткізудің негізгі кезеңі барысында көлік құралының техникалық жай-күйінің Қазақстан Республикасының техникалық реттеу саласындағы заңнамасында белгіленген қауіпсіздік талаптарына сәйкестігін айқындау жұмысы (тексеру) орындалады.

6. Міндетті техникалық қарап тексеруден өту үшін көлік құралының иесі техникалық қарап тексеру операторына көлік құралын және көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәлікті ұсынады.

Техникалық қарап тексеру операторы көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің деректерін және техникалық қарап тексерудің диагностикалық картасындағы мәліметтерді механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесіне енгізуді қамтамасыз етеді.

6-1. Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін қоспағанда, механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексерудің бірыңғай цифрлық

жүйесінің жұмыс істеу тәртібі механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексеруді ұйымдастыру және жүргізу, механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексеруден өткізу кезеңділігі қағидаларында айқындалады.

7. Егер көлік құралын міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу нәтижелері бойынша ақаулар және көлік құралы мен оның тіркемелерін пайдалануға тыйым салатын жағдайлар анықталмаса, міндетті техникалық қарап тексеру өткізілді деп танылады.

Бұл жағдайда көлік құралы иесіне міндетті техникалық қарап тексеруден өтудің белгіленген мерзімділігіне сәйкес келесі міндетті техникалық қарап тексеруден өту мерзімі көрсетіле отырып, техникалық қарап тексерудің диагностикалық картасы беріледі.

8. Егер міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу нәтижелері бойынша ақаулар және көлік құралдары мен олардың тіркемелерін пайдалануға тыйым салатын жағдайлар анықталса, міндетті техникалық қарап тексеру өткізілмеді деп танылады.

Бұл жағдайда көлік құралы иесіне техникалық қарап тексерудің диагностикалық картасы ақаулары көрсетіле отырып беріледі.

9. Анықталған ақаулар және механикалық көлік құралы мен оның тіркемелерін пайдалануға тыйым салатын жағдайлар жойылғаннан кейін механикалық көлік құралы мен оның тіркемелерінің иесі оны қайта міндетті техникалық қарап тексеруден өткізуге ұсынады.

Механикалық көлік құралы мен оның тіркемелерін қайта техникалық қарап тексеру алғашқы міндетті техникалық қарап тексеру өткізілген техникалық қарап тексеру орталығында не өзге де техникалық қарап тексеру орталығында өткізіледі.

Механикалық көлік құралы мен оның тіркемелерін алғашқы міндетті техникалық қарап тексеру өткізілген техникалық қарап тексеру орталығында қайта техникалық қарап тексеруден өткізу кезінде техникалық қарап тексеру белгіленген критерийлерге сай болмаған және техникалық қарап тексерудің диагностикалық картасында көрсетілген позициялар бойынша ғана жүргізіледі. Бұл жағдайда төлем қайтадан тексерілетін позицияларды тексергені үшін ғана алынады.

Міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу кезінде ақаулар анықталғаннан кейін қайта міндетті техникалық қарап тексеруге механикалық көлік құралы мен оның тіркемелерін ұсынудың ең ұзақ мерзімі күнтізбелік он күнді құрайды.

10. Механикалық көлік құралы мен оның тіркемелерінің иесі анықталған ақауларды және механикалық көлік құралы мен оның тіркемелерін пайдалануға тыйым салатын жағдайларды жою жөніндегі жұмыстардың орындалатын жерін және оның орындаушысын өзі анықтайды.

11. Егер міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу барысында техникалық қарап тексеру операторы механикалық көлік құралының техникалық ақауларын анықтамаса

не мұндай ақауларды анықтап, бірақ бұлар туралы мәліметтерді техникалық қарап тексерудің диагностикалық картасына енгізбесе, техникалық қарап тексеру операторы механикалық көлік құралы иесінің не үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына немесе мүлкіне осындай ақаулардың салдарынан келтірілген зиянды толық көлемде өтеуге міндетті.

12. Техникалық қарап тексеру операторының міндетті техникалық қарап тексеруді өткізуден бас тартуына:

- 1) көлік құралы иесінің көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәлікті ұсынбауы ;
- 2) иесінің көлік құралын ұсынбауы;
- 3) көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің деректеріне сәйкес келмейтін, нөмірлік агрегаттары (шасси, шанақ) уәкілетті органмен келісілмей ауыстырылған көлік құралын міндетті техникалық қарап тексеруге ұсыну;
- 4) мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілері жоқ көлік құралдарын міндетті техникалық қарап тексеруге ұсыну негіздер болып табылады.

13. Алып тасталды - ҚР 25.11.2019 № 272-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

14. Механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесінің операторы:

механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесі мәліметтерінің анықтығын және қорғалуын ;

уәкілетті орган мен көлік саласындағы уәкілетті органның механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап-тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесіне қол жеткізуін;

механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелері иелерінің дербес деректері туралы мәліметтердің қорғалуын;

техникалық қарап тексеру операторына механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесінің қызметін механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесінің қызметтерін көрсетуге арналған шарт негізінде ұсынылуын қамтамасыз етеді.

15. Механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесінің операторы мыналардан:

механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесіне мәліметтерді ұсынбаудан;

техникалық қарап тексеру орталығы орналасқан жердің өзгергені туралы хабардар етпеуден не уақтылы хабардар етпеуден;

қызмет өңірінде міндетті техникалық қарап тексеруді өткізу кестесі туралы халыққа хабар бермеуден;

көлік және коммуникациялар саласындағы уәкілетті орган бекіткен нысанға сәйкес келмейтін техникалық қарап тексерудің диагностикалық картасын жасаудан және беруден көрінетін, осы Заңның талаптарын бұза отырып, көлік құралын техникалық қарап тексеруден өткізу фактісі анықталған кезде техникалық қарап тексеру операторына механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесінің қызметтерін көрсетуіне жол бермейді.

16. Осы баптың 15-тармағында көрсетілген талаптардың анықталған бұзушылықтарын жою кезінде техникалық қарап тексеру операторы механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесінің операторына бұзушылықтарды жою фактісін дәлелдейтін материалдарды қоса бере отырып, анықталған бұзушылықтарды жою туралы ақпаратты береді.

Механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесінің операторы анықталған бұзушылықтардың жойылғанын растағаннан кейін осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген техникалық қарап тексеру операторына механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесінің қызметтері көрсетіледі.

Ескерту. 88-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 29.12.2014 № 269-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі); 29.03.2016 № 479-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 19.04.2019 № 249-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 25.11.2019 № 272-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 30.12.2022 № 177-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 17.12.2025 № 241-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

89-бап. Техникалық қарап-тексеру операторлары қызметінің рұқсат беру тәртібі

1. Көлік саласындағы уәкілетті орган "Рұқсаттар және хабарламалар туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес техникалық қарап-тексеру операторларының қызметіне рұқсаттар береді.

2. Көлік саласындағы уәкілетті орган рұқсат беру талаптарын және оларға сәйкестігін растайтын құжаттар тізбесін, екінші санаттағы рұқсатты алу үшін өтініш нысандарын, екінші санаттағы рұқсат нысандарын, рұқсат беру рәсімдерін жүзеге асыру қағидаларын және техникалық қарап-тексеру операторларының қызметін жүзеге

асыру қағидаларын бекіту туралы нормативтік құқықтық актіні әзірлейді, рұқсаттар және хабарламалар саласындағы уәкілетті органмен және цифрландыру саласындағы уәкілетті органмен келіседі және бекітеді.

3. Техникалық қарап-тексеру операторлары көлік құралдарын міндетті техникалық қарап-тексеруден өткізу жөніндегі қызметті жүзеге асыру үшін:

1) дара кәсіпкер үшін – дара кәсіпкер ретінде немесе заңды тұлға үшін – заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркелуге;

2) осы баптың 2-тармағына сәйкес көлік саласындағы уәкілетті орган бекіткен рұқсат беру талаптарына сай келуге тиіс.

4. Жеке кәсіпкерлік субъектісі, оның ішінде заңды тұлғаның құрылтайшылары (акцияларының бақылау пакеті бар акционерлері) және (немесе) дара кәсіпкерлер техникалық қарап-тексеру операторының қызметіне арналған рұқсаттан айырылған кезден бастап келесі үш жыл ішінде техникалық қарап-тексеру операторының қызметіне арналған жаңа рұқсат алуға өтініш беруге, сондай-ақ басқа заңды тұлғаны – техникалық қарап-тексеру операторын құруға не оған қатысуға құқылы емес.

Ескерту. 89-бап жаңа редакцияда – ҚР 03.10.2024 № 130-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді – ҚР 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

90-бап. Халықаралық техникалық қарап тексеру сертификаты

Ескерту. 90-бап алып тасталды - ҚР 29.03.2016 № 479-V Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

91-бап. Техникалық қарап тексеру операторларының құқықтары мен міндеттері

1. Техникалық қарап тексеру операторлары:

1) техникалық қарап тексеру орталықтарының өндірістік үй-жайы мен аумағының ұлттық стандарттарда белгіленген талаптарға сәйкестігін қамтамасыз етуге;

2) біліктілігі Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген біліктілік талаптарына сай келетін қызметкерлерге міндетті техникалық қарап тексеруді өткізуге рұқсат беруге;

3) міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу кезіндегі жұмыстарды орындау процесінде Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген талаптарды сақтауға;

4) көлік құралдары иелерінің өтініші бойынша механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу кезінде орындалатын жұмыстарға қатысты өзге де мәліметтерді хабарлауға;

5) қарап тексерілген механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерінің техникалық жай-күйі туралы мәліметтерді электрондық түрде есепке алуды жүзеге асыруға;

6) көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің деректеріне сәйкес келмейтін нөмірлік агрегаттарды (қозғалтқыш, шасси, шанақ) ауыстыру, мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілері жоқ не көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәлікте көрсетілгендерге сәйкес келмейтін белгілері бар көлік құралдарын техникалық қарап тексеруге ұсыну фактілері туралы ішкі істер органдарына хабарлауға;

7) міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу нәтижелері бойынша механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексерудің бірыңғай цифрлық жүйесіне мәліметтер беруге;

8) көлік саласындағы уәкілетті органды техникалық қарап тексеру орталығының орналасқан жерінің өзгергені туралы күнтізбелік бес күн ішінде хабардар етуге;

9) қызмет өңірі шегінде міндетті техникалық қарап-тексеруден өткізу үшін шығу графигін жасауға;

10) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген өзге де талаптарды сақтауға міндетті.

2. Техникалық қарап тексеру операторларына:

1) көлік құралын мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің деректеріне сәйкес келмейтін, уәкілетті органмен келісілмей ауыстырылған нөмірлік агрегаттары (шасси, шанақ) бар, сондай-ақ белгіленген талаптар бұзыла отырып, қайта жабдықталған, мемлекеттік тіркеу нөмірі белгілері жоқ көлік құралдарын міндетті техникалық қарап тексеруден өткізуге;

2) міндетті техникалық қарап тексеруді өткізуден негізсіз бас тартуға;

3) міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу мерзімінің бұзылуына байланысты міндетті техникалық қарап тексеруден өткізу шарттарын өзгертуге;

4) көлік құралының иесінен міндетті техникалық қарап тексеруден өткізуге байланысты қосымша сыйақы талап етуге тыйым салынады.

Ескерту. 91-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 29.12.2014 № 269-V (01.01.2015 бастап қолданысқа енгізіледі); 05.10.2018 № 184-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі); 25.11.2019 № 272-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Зандарымен.

92-бап. Міндетті техникалық қарап тексеруді ұйымдастыру және одан өткізу тәртібінің сақталуына мемлекеттік бақылау

Техникалық қарап тексеру операторларының механикалық көлік құралдары мен олардың тіркемелерін міндетті техникалық қарап тексеруді ұйымдастыру және одан өткізу тәртібін сақтауына мемлекеттік бақылау Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес тексеру және бақылау субъектісіне (объектісіне) бару арқылы профилактикалық бақылау нысанында жүзеге асырылады.

Ескерту. 92-бап жаңа редакцияда - ҚР 24.05.2018 № 156-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс

енгізілді – ҚР 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

14-тарау. ҚОРЫТЫНДЫ ЕРЕЖЕЛЕР

93-бап. Қазақстан Республикасының жол жүрісі туралы заңнамасын бұзғаны үшін жауаптылық

Жол жүрісі саласындағы заңнаманы бұзғаны үшін кінәлі тұлғалар Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жауаптылықта болады.

94-бап. Айналасындағыларға жоғары қауіптілік төндіретін, жол жүрісі саласындағы қызметтен келтірілген зиян үшін жауаптылық

1. Жеке және заңды тұлғалардың жол жүрісі саласындағы қызметі айналасындағыларға жоғары қауіптілік төндіретін қызметке (жол жүрісі саласында тәуекелдері бар ұйымдар, көлік құралдарының иелері және тағы басқалар), ал көлік құралдары мен жолдар жоғары қауіптілік көзіне жатқызылады.

2. Қызметі жоғары қауіптілікпен байланысты жеке және заңды тұлғалар жоғары қауіптілік көзінен келтірілген зиянды Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде белгіленген тәртіппен өтеуге міндетті.

95-бап. Осы Заңды қолданысқа енгізу тәртібі

1. Осы Заң алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі.

2. "Жол жүрісі қауіпсіздігі туралы" 1996 жылғы 15 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1996 ж., № 14, 273-құжат; 2001 ж., № 24, 338-құжат; 2003 ж., № 10, 54-құжат; № 12, 82-құжат; 2004 ж., № 23, 142-құжат; 2005 ж., № 7-8, 23-құжат; 2006 ж., № 1, 5-құжат; № 24, 148-құжат; 2007 ж., № 2, 18-құжат; 2008 ж., № 13-14, 54-құжат; № 23, 114-құжат; 2009 ж., № 23, 100-құжат; 2010 ж., № 24, 146-құжат; 2011 ж., № 1, 7-құжат; № 2, 25-құжат; № 11, 102-құжат; № 12, 111-құжат; 2012 ж., № 8, 64-құжат; № 15, 97-құжат; № 21-22, 124-құжат; 2013 ж., № 1, 3-құжат; № 9, 51-құжат; № 14, 72, 75-құжаттар; № 16, 83-құжат; 2014 ж., № 1, 4-құжат) күші жойылды деп танылсын.

*Қазақстан Республикасының
Президенті*

Н. Назарбаев